

YAŞAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS

KAMU YÖNETİMİNDE HALKLA İLİŞKİLER:
KUZEY IRAK KAMU KURUMLARI ÇALIŞANLARININ
ALGILARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

DİA FADHİL ALİ

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR ÜMİT ATABEK

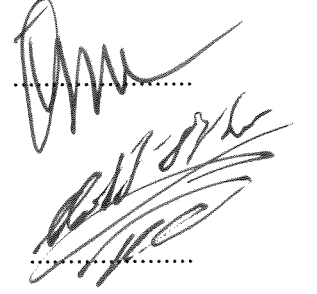
2017 İZMİR

Bu tezi okuduğumuzu, kapsam ve nitelik bakımından Yüksek Lisans tezi olarak uygunluğunu onaylıyoruz.

Jüri Üyeleri:

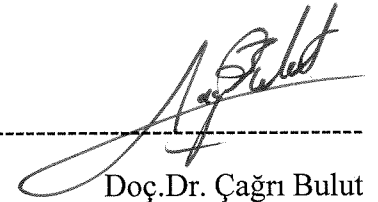
İmza:

Prof. Dr. Ümit Atabek (Tez Danışmanı)
Yaşar Üniversitesi

Doç. Dr. Nahit Erdem KÖKER
Ege Üniversitesi

Doç. Dr. Huriye Toker
Yaşar Üniversitesi

Doç. Dr. Çağrı Bulut
Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ÖZ:

KAMU YÖNETİMİNDE HALKLA İLİŞKİLER:

KUZEY IRAK KAMU KURUMLARI ÇALIŞANLARININ ALGILARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Halkla ilişkilerin bir ülkedeki gelişmişlik düzeyi, büyük ölçüde o ülke kamu yöneticilerinin halkla ilişkilerişlevinin önemini kavramalarına bağlıdır. Bu çalışma, Kuzey Irak kamu yöneticilerinin halkla ilişkiler işlevlerine yönelik algılarını analiz ederek Kuzey Irak'ta halkla ilişkilerin mevcut durumunu değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, kamuda halkla ilişkiler literatürü ayrıntılı olarak incelenmiş, kamusal kriz iletişimi, bilgi edinme hakkı, kamuoyu ve kamu diplomasisi kavramları bağlamında Irak ve Kuzey Irak bürokrasisi deneyimi değerlendirilmiştir.

Çalışma kapsamında, Süleymaniye, Erbil ve Dohuk kentlerinde 391 kamu çalışanına yönelik bir anket gerçekleştirilmiş ve Kuzey Irak kamu çalışanlarının çeşitli halkla ilişkiler işlevlerine yönelik algıları analiz edilmiştir. Bulgular, Kuzey Irak kamu çalışanlarında genellikle halkla ilişkilere yönelik olumlu algıları bulunduğunu göstermektedir. Ancak, Kuzey Irak'ın bölgesel yönetim yapısı ve merkezi Irak Hükümeti arasındaki sorunlar nedeniyle, bazı halkla ilişkiler işlevlerinin istenilen düzeyde gerçekleştirilemediğinin algılandığı görülmektedir. Bu bağlamda, daha profesyonel eğitilmiş personel, bütçe imkanları ve teknik alt yapı konularında gerçekleştirilecek iyileştirmelerin daha ileri düzeyde halkla ilişkiler işlevlerine imkan sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kuzey Irak'ta halkla ilişkiler, kamu yönetiminde halkla ilişkiler, halkla ilişkiler algısı

ABSTRACT:

PUBLIC RELATIONS IN PUBLIC ADMINISTRATION:

A SURVEY ON THE PERCEPTIONS OF NORTHERN IRAQ PUBLIC ADMINISTRATION EMPLOYEES

Development of public relations in a country is highly related to the understanding of the importance of public relations functions by the public administrators of that country. This thesis aims to analyze the perceptions of Northern Iraq's public employees on the public relations functions, and to evaluate the present status of public relations in Northern Iraq. Towards this aim, literature on public relations in public administration is examined in details, and the experiences of Iraqi and Northern Iraqi bureaucracies are evaluated in connection with public crisis communication, right of information, public opinion and public diplomacy concepts.

A survey of 391 public employees from Sulaymaniyah, Erbil and Dohuk is conducted in order to analyze Northern Iraq public employees' perceptions on several public relations functions. Findings revealed that Northern Iraq public employees have generally positive perceptions on public relations. However, due to the regional status of Northern Iraq and its problems with the central Iraqi Government, the employees perceived that certain public relations functions couldn't be performed at a desirable level. Within this context, it is contented that more professionally educated personnel, better budgetary resources and technical infrastructure will offer better possibilities of public relations functions.

Keywords: Public relations in Northern Iraq, public relations in public administration, perceptions on public relations.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmasının planlanmasında, yürütülmesinde ve tamamlanmasında ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi birikiminden yararlandığım, çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren, danışman hocam Prof. Dr. Ümit Atabek'e; tüm yüksek lisans süreci boyunca ve özellikle seminer dersindeki destek ve yardımı için sevgili hocam Prof. Dr. Gülseren Atabek'e teşekkür ediyorum.

Desteğini ve kardeşliğini hep hissettiğim Başbakan Yardımcısı Sayın Qubad Talabani'ye bu çalışmamın gerçekleşmesindeki eşsiz katkıları nedeniyle sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Maddi, manevi desteklerini ömrüm boyunca esirgemeyen ve kızınız olduğum için kendimi hep şanslı hissettiğim annem ve babama çok teşekkür ederim. Çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen ve hayatımın her evresinde bana destek olan değerli yol arkadaşım, eşim Shirwan Muhammed'e ve tüm zorlu süreçlerde hep fedakarlık gösteren canım oğluma sonsuz teşekkürler.

Hayatımda, kişisel gelişimimde bana yardım eden herkese sonsuz teşekkür ederim, sizler olmasaydınız eksik kalırdım.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Yeterlik Tezi olarak sunmuş olduğum “Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler: Kuzey Irak Kamu Kurumları Çalışanlarının Algıları Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmanın, araştırma aşamasından tamamlanmasına kadar olan tüm süreçte, tarafımdan bilimsel ahlak, gelenek ve temellere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Dia Fadhil

İMZA

.....
17 Mayıs 2017

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR METNİ.....	v
YEMİN METNİ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLO LİSTESİ	
GİRİŞ.....	1
1. BİRİNCİ BÖLÜM: KAMU KURUM ve KURULUŞLARINDA HALKLA İLİŞKİLER.....	5
1.1. Devlet ve Kamu	5
1.2. Kamusal İletişim ve Kamu Diplomasisi	9
1.3. Yönetim ve Yönetilenler Açısından Halkla İlişkiler	13
1.4. Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Halkla İlişkiler	16
1.5. Kamusal Krizler ve Kriz İletişiminde Halkla İlişkilerin Önemi	20
1.6. Halkla İlişkiler Açısından Bilgi Edinme Özgürlüğü ve Devlet	23
1.7. Devlet Bilgisini Koruma: Sızıntı Gazetecilik Pratikleri	26
1.8. Merkezi, Bölgesel ve Yerel Yönetimlerde Kamusal Raporlama	28
1.9. Kamu Kurumlarında Halkla İlişkiler Örgütlenmesi	30
2. İKİNCİ BÖLÜM: IKBY'DE HALKLA İLİŞKİLER.....	35
2.1. IKBY Kamu Yönetimi Yapısı	35
2.2. IKBY'de Halkla İlişkiler Tarihçesi	41
2.3. IKBY'nde Halkla İlişkiler İşlevlerinin Örgütlenmesi	45
2.4. IKBY'nde Kamu Diplomasisi	47
2.5. IKBY'nde Kriz İletişimi	51
2.6. IKBY ve Bilgi Edinme Özgürlüğü	53
3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: IKBY'DE KAMU KURUMLARI ÇALIŞANLARININ HALKLA İLİŞKİLER ALGILARI.....	58
3.1 Kapsam ve Amaç	58
3.2 Araştırma Yöntemi	59
3.3 Örneklem	59
3.4 Araştırmanın Sınırlılıkları	60
3.5 Veri Toplama	60

3.6 IKBY Kamu Kurumlarında Çalışanların Halkla İlişkiler Algısına Yönelik Alan Araştırması Bulguları ..	
3.6.1 Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Özellikleri	62
3.6.1.1 Cinsiyete Göre Dağılım.....	62
3.6.1.2 Yaşa Göre Dağılım	63
3.6.1.3. Kamuda Toplam Deneyim Yılına Göre Dağılım.....	64
3.6.1.4. Eğitim Durumu	64
3.6.1.5. Çalışma Alanlarına Göre Dağılım.....	65
3.6.2. IKBY Kamu Çalışanlarının Halka İlişkilere Yönelik Algıları.....	65
4. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	85
KAYNAKLAR	90
EK1: IKBK Kamu Kurumlarında Çalışanların Halkla İlişkiler Algısı Anketi.....	99

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Cinsiyet	63
Tablo 2. Yaş	63
Tablo 3. Kamuda Toplam Deneyim Yılı.....	64
Tablo 4. Eğitim Durumu.....	64
Tablo 5. Çalışma Alanlarına Göre Dağılım	65
Tablo 6. “Halkla İlişkiler kamu yönetimi için önemli ve gerekli bir etkinliktir” ifadesine katılım düzeyi dağılımı	66
Tablo 7. “Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir”	66
Tablo 8. “Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde kriz iletişimi için gerekli planlama yapılmıştır”	67
Tablo 9. “Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde bilgi edinme hakkı yeterince kullanılmaktadır”	68
Tablo 10. “Genel olarak Irak Cumhuriyeti’nde iletişim özgürlüğü yeterli düzeyde vardır”	68
Tablo 11. “Genel olarak IBKY kamu idarelerinde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir”	69
Tablo 12. “Genel olarak IBKY kamu yönetiminde kriz iletişim için gerekli planlar yapılmıştır”	70
Tablo 13. “Genel olarak IKBY’de bilgi edinme hakkı yeterince kullanılmaktadır.....	70
Tablo 14. “Genel olarak IKBY’nde iletişim yeterli düzeyde özgürlüğü vardır”	71

Tablo 15. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir”	72
Tablo 16. “Çalıştığım kurumdaki yöneticiler halkla ilişkilerin önemini kavramışlardır”	72
Tablo 17. “Çalıştığım kurumdaki personel halkla ilişkilerin önemini kavramışlardır”	73
Tablo 18. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için yeterli kaynak (personel, bütçe vb.) ayrılmaktadır”	74
Tablo 19. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler etkinlikleri için yıllık planlar yapılır”	74
Tablo 20. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için gerektiğinde dış şirketlerden profesyonel destek alınır”	75
Tablo 21. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için bilimsel araştırmalar yapılır”	76
Tablo 22. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için dış şirketlerden bilimsel araştırma desteği alınır”	77
Tablo 23. “Çalıştığım kurumda kriz iletişimi için plan yapılmıştır”	77
Tablo 24. “Çalıştığım kurumda bilgi edinme hakkı yeterince sağlanmaktadır”	78
Tablo 25. “Çalıştığım kurumda medya ile ilişkiler yeterli düzeydedir”	79
Tablo 26. “Irak Cumhuriyetinin dış tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum”	79
Tablo 27. “İKBY’nin dış tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum”	80
Tablo 28. İfadelere katılım düzeyi ortalamaları	81
Tablo 29. “Çalıştığımız kurumun halkla ilişkiler işlevini düşünerek aşağıdakilerin önemini belirtin”	82

Tablo 30. “IKBY’nin dış tanıtımını düşünerek aşağıdakilerin önemini belirtin”
.....83

GİRİŞ:

21. yüzyılla birlikte tüm kurumların hem kendi çalışanları hem de hitap ettikleri kitle açısından iletişim biçimleri, kurumların başarısını ve sürekliliğini belirleyen en önemli etkidir. Kurumların kendi içerisindeki işleyişlerinden başlayarak doğrudan ya da dolaylı olarak etkileşim içinde buldukları birey ve gruplarla sürdürdükleri iletişimsel süreçleri yöneten en önemli birim halkla ilişkilerdir. Özellikle temsil ettikleri kamu gücü ve hitap edilen kitlenin büyüklüğü söz konusu olduğunda kamu kurumlarının halkla ilişkiler faaliyetlerine verdikleri önem evrensel bir olgu olarak giderek artmaktadır.

Kamu kurumlarının ve bu kurumlarda çalışanların halkla ilişkiler birim ve faaliyetlerini anlama, algılama ve uygulamadaki başarısı, söz konusu kurumun kamu ile ilişkilerinin olumlu yönde ilerlemesiyle doğrudan ilgilidir. Kamu kurumlarının, hitap ettikleri bireysel ya da sosyal kitlelerle olumlu ilişkiler kurabilmesi artık yalnızca halkla ilişkiler birimlerinin değil, kamu kurumlarında çalışan tüm alt, orta ve üst seviye çalışanlarının ortak katılımıyla mümkündür. Bu noktadan hareketle, kamu kurumlarının halkla ilişkiler uygulayıcıları için, kurumun dışsal hedef kitlesi kadar, kendi iç hedef kitlesini oluşturan kişilerin algı ve tutumları da oldukça önemlidir.

Kamusal alanda faaliyet gösteren kurumlar, toplumun pek çok kesimiyle karşılıklı olarak sürekli etkileşim içinde bulunmaktadır. Bu ilişkilerin başarılı bir biçimde yerine getirilmesi özellikle yönetsel konumdaki kamu kuruluşları için iki taraflı olarak önemlidir. Bunların ilki, çağdaş demokrasinin uygulayıcısı olarak sosyal alana karşı sorumlu bir yönetim anlayışına sahip olmaktır. İkincisi ise, kamu gücü olarak üstlendikleri faaliyetleri süreklilik içerisinde yerine getirebilmek için toplumun doğrudan ya da dolaylı olarak desteğini sağlamaktır. Bu nedenle hem kendi varlığının idame ettirilmesi hem de kamu kuruluşunun temsil ettiği yönetimi kendi içerisinde ve dış dünyaya karşı tanıtılması noktasında görevini yerine getirebilmek için halkla ilişkiler hayati derecede önem taşımaktadır. Bölgesel ve yerel yönetimlerin etkili ve verimli hizmet üretmesinde ve demokratik bir yönetimin oluşmasında halkla ilişkiler çalışmaları hayati derecede önemlidir. Bölgesel ve yerel

yönetimlerin başarıları ve meşrulukları bu alanda yaptıkları çalışmalarla doğrudan ilgilidir.

Tüm dünyada olduğu gibi, Kuzey Irak¹ içerisinde de halkla ilişkilerin kamu sektöründeki işlevlerine oldukça önem verilmektedir. Bu çalışmada, IKBY devlet kurumlarındaki halkla ilişkiler yönetiminin mevcut durumunu ortaya çıkarmak için, şu temel soru yanıtlanmaya çalışılacaktır: IKBY’nde kamu yönetimi çalışanlarının halkla ilişkilere yönelik algıları ne yönde ve düzeydedir? Böylelikle, halkla ilişkiler faaliyetlerinin gelişmişlik düzeyini geliştirmek ve bu halkla ilişkiler faaliyetlerinin kalitesini arttırmak için neler yapılabileceğine ilişkin öneriler sunulabilecektir.

Bu çalışmanın temel amacı, IKBY bürokrasisinde orta ve üst düzeyde çalışanların halkla ilişkiler algısı; halkla ilişkilerden ne anlaşılması gerektiği yönündeki düşünceleri; IKBY’de halkla ilişkiler çalışmalarının halen ne düzeyde olduğu ve geliştirilmesi için neler yapılması gerektiği hakkındaki görüşlerine ilişkin verilere ulaşılmasıdır. Ayrıca, mevcut halkla ilişkiler örgütsel yapısında sorunlu noktaların neler olduğu da araştırılacaktır.

Bu tez, kamu çalışanlarının halkla ilişkilerin temel işlevleri ve uygulamaları hakkındaki algılarını inceleyecektir. Çalışma kapsamında IKBY’nin halkla ilişkiler örgütlenmesi ve yönetiminde yeterli olup olmadığını tartışacaktır. Halkla ilişkilerin gelişmekte olan bir toplumdaki işlevlerini araştırmak, bürokrasi ve toplum ilişkisini anlamamıza yardımcı olacaktır. Bu noktalara değinecek olan çalışmanın, literatüre belirli ölçüde bir katkı olacağı düşünülmektedir. Bu tez çalışmasında yöntem olarak nitel ve nicel yaklaşımlar kullanılacaktır. Kuramsal bir bakış açısıyla konu, devlet ve vatandaş ilişkisi (yöneten – yönetilen ilişkisi) bağlamında ele alınacaktır. Bu tezde, halkla ilişkiler hakkında kamuda çalışanların algılarını ve görüşlerini bir anket (soru kağıdı) ile elde etmeyi ve bu verileri çeşitli diğer faktörler ile karşılaştırma amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturan 391 IKBY kamu çalışanına yapılan anket sonucu elde edilecek veriler halkla ilişkiler çalışmalarına yönelik algılarının düzeyi, örgütsel yapının nasıl olduğu ve olması gerektiği noktasında

¹ Kuzey Irak, halen özerk bir bölgesel yönetime sahiptir ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınan resmi adı “Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi” (IKBY) şeklindedir. Bu nedenle, tezin bundan sonraki bölümlerinde IKBY kısaltması kullanılacaktır.

yorumlanacaktır. Ayrıca, İKBY’de halkla ilişkilerin gelişim süreci ve mevcut durumu hakkında, konuyla ilgili üst düzey kamu görevlilerinden halkla ilişkilerle ilgili olan 6 kişiyle görüşme yapılmış, bu kişilerden elde edilen verilerden İkinci Bölümün oluşturulmasında yararlanılmıştır.

Elde edilen verilerle dört araştırma sorusuna yanıt aranacaktır. Bu araştırma soruları aşağıdaki gibi ifade edilebilir:

Araştırma Sorusu 1: İKBY’nde halkla ilişkilerin tarihsel gelişimi nasıl gerçekleşmiştir.

Araştırma Sorusu 2: İKBY’nde halkla ilişkiler mevcut durumu ve işlevsel düzeyi nasıldır?

Araştırma Sorusu 3: İKBY kamu çalışanlarının genel olarak halkla ilişkiler işlev ve uygulamaları hakkındaki algıları nelerdir?

Araştırma Sorusu 4: İKBY kamu çalışanlarının İKBY’nde halkla ilişkiler işlev ve uygulamaları hakkındaki algıları nelerdir?

Giriş bölümü dışında dört bölümden oluşacak tezin birinci bölümünde, kamu kurum ve kuruluşlarında halkla ilişkiler başlığı altında, halkla ilişkilerin tanımı, öğeleri ve halkla ilişkilerin temel amaçları açıklanacak, halkla ilişkilerin etkileşim içinde bulunduğu, kamusal iletişim, kamu diplomasisi ile yönetim ve yönetilenler açısından halkla ilişkiler faaliyetleri irdelenecektir. Bu bölümde halkla ilişkiler alanında özellikle kamusal alan özelinde kamusal krizler ve kriz iletişimde halkla ilişkilerin önemine değinilecek, bilgi edinme özgürlüğü ve devlet, merkezi bölgesel ve yerel yönetimler açısından kamusal raporlama ve kamu kurumlarında halkla ilişkiler örgütlenmesi alt başlıkları üzerinden temellendirilecektir.

İkinci bölümde İKBY’nde halkla ilişkilerin tarihsel gelişimi önemi, işleyiş yapısı, kamu yönetimi yapısı, halkla ilişkiler işlevlerinin örgütlenmesi gibi alt başlıklar üzerinden halkla ilişkilerin bölgesel ve yerel uygulama pratikleri incelenecektir. Kamu kurumlarında katılımcı yönetim, stratejik ve modern yönetim, örgütlenme ve kamu kurumları, kamusal diplomasi, kriz iletişimi, bilgi edinme özgürlüğü ilişkisi ekseninde İKBY’nin halkla ilişkiler uygulama ve faaliyetleri üzerinde durularak söz konusu halkla ilişkiler birimlerinin örgütsel yapıları ortaya

konacaktır. Bu bölümün oluşturulmasında temel olarak, konuyla ilgili üst düzey İKBY kamu görevlilerinden halkla ilişkilerle ilgili olan 6 kişiyle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Böylelikle, İkinci Bölümde 1. (İKBY’nde halkla ilişkilerin tarihsel gelişimi nasıl gerçekleşmiştir?) ve 2. (İKBY’nde halkla ilişkiler mevcut durumu ve işlevsel düzeyi nasıldır?) araştırma soruları için yanıtlar verilmeye çalışılmıştır.

Tezin üçüncü bölümünde ise, İKBY örneğinde kamu kurumlarında çalışanların halkla ilişkiler algıları üzerinden, halkla ilişkiler örgütlenmesi ve işlevleri değerlendirilecektir. Tez çalışmasında, İKBY bürokrasisinde, orta ve üst düzeyde çalışanların halkla ilişkiler algısı ile ilgili veriler anket tekniği kullanılarak toplanacak ve araştırmanın temel araştırma soruları ekseninde yorumlanacaktır. Çalışmada anketle tekniğiyle elde edilen veriler İKBY kamu çalışanlarının halkla ilişkilere algısına dair bulgular, halkla ilişkiler örgütlenmesi ve işlevleri bağlamında yorumlanarak değerlendirilecektir.

Dördüncü bölüm olan Genel Değerlendirme ve Sonuç bölümünde ise elde edilen bulguların genel bir değerlendirmesi yapılarak çeşitli önerilere yer verilecektir. Ayrıca, bu konuda çalışacak diğer araştırmacılar için yeni araştırmalar gündemi önerileri sunulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM:

KAMU KURUM ve KURULUŞLARINDA HALKLA İLİŞKİLER

1.1. Devlet ve Kamu

Kamu kurum ve kuruluşlarında halkla ilişkiler olgusunu ve ona bağlı olarak yapılan tüm faaliyetleri, örgütlenmeleri yöneten-yönetilen ilişkisi çerçevesinde doğru bir şekilde analiz edebilmek için öncelikle devlet ve kamu kavramlarını açıklamak gerekmektedir. Doğal kaynakların paylaşımı, ortak bir birikim, kültür ve coğrafya temeline dayanan sosyal örgütlenme biçimi olarak tanımlayabileceğimiz devlet kavramı üzerine pek çok tanım bulunmaktadır.

Siyaset bilimci Ahmet Taner Kışlalı (2007:15) devletin dışa ve içe karşı toplum adına hareket edebilen ve bu amaç doğrultusunda güç kullanabilen, toprağı ve insanı ile birlikte bütün bir ülkeyi temsil eden ve ülkenin simgesi olan bir kurum olduğunu ifade etmektedir. Kapani (2002:35) ise devleti “belli bir ülke üzerine yerleşmiş, zorlayıcı yetkiye sahip bir üstün iktidar tarafından yönetilen bir insan topluluğunun meydana getirdiğı siyasal kuruluş” olarak nitelendirmiştir. Bir diğer tanıma göre ise devlet, insanlar arası ilişkileri düzenleyen ve bu ilişkilerin normlara uygun olarak yürütülmesini sağlayan; anlaşmazlıkları çözümleyen; kamusal mal ve hizmetleri üreten en üst egemen meşru gücü temsil etmektedir (Eryılmaz, 1999:2).

Günümüz uluslararası siyasal yapısı içerisinde devlet olarak addedilebilmek için öncelikle meşruluğı kabul edilmiş bir coğrafyaya yayılı toprağın olması gerekmektedir. Söz konusu toprağın uluslararası kurum ve devlet tarafından kabul edilmiş olması da en önemli noktadır.

Christopher Pierson, *Modern Devlet* isimli eserinde devletin örgütsel araçlarına odaklanmış ve devlet mekanizmasının özelliklerini aşağıdaki gibi sıralayarak devlet tanımını açmıştır. Pierson'a göre devlet, 9 mekanizma üzerinde işleyen bir yapıdır (2000:31);

1. Şiddet araçlarının (tekel) denetimi
2. Toprak
3. Egemenlik
4. Anayasallık
5. Kişisel olmayan iktidar
6. Kamu bürokrasisi
7. Yetki/meşruiyet
8. Yurttaşlık
9. Vergilendirme

Yukarıda sözünü ettiğimiz mekanizmalar çerçevesinde işleyen devlet ve ona bağlı kurumlarla halk çeşitli açılardan ilişki içerisinde. Devlet ve ona bağlı çeşitli sosyal, siyasal, ekonomik alana yayılmış kurumlarının öncelikli görevi halkın taleplerini yerine getirmek, halka hizmet etmektir. Yönetim kendi meşruluğunu ve halktan desteğini buna dayandırmaktadır. Devlet içerisinde her kamu kurumu bir sosyal ihtiyaca karşılık gelmektedir. Hukuki olarak düzenlenen bir çerçevede bu kurumlar kendi görev alanlarını ve yetkilerini devletten alırlar. Bir ülkenin hukuk açısından en üst noktasında bulunan anayasa, yasama, yürütme ve yargı organlarını ve kamu idaresini temel bir zemin üzerinden işletilmesini sağlayarak devletin organlarının kuruluş ve işleyiş kurallarını belirlemektedir. Anayasa kavramı, toplum düzeninin kanunların üstünde yer alan ve kanunlardan daha zor değiştirilebilen kanunlarla korunması fikrine dayanmaktadır (Karaman, 2006:12).

Ulus devlet modeli çerçevesinde demokratik olsun ya da olmasın devlet kendi coğrafi sınırları içerisinde yaşayan bireylerden sorumludur. Ülke sınırları içerisinde yaşayan vatandaşlar o ülkenin hukuki düzenlemelerini kabul etmiş sayılırlar. Devletler birbirlerinin varlık sahalarına ve birbirlerinin iç işlerine karışmayarak bireysel düzlemde değil tüzel olarak birbirlerini muhatap kabul etmektedirler.

Siyaset sosyal değil siyasal iktidarla ve tüm toplumu ilgilendiren kararlarla ilgilidir. Bu özellikteki kararları alma fonksiyonunu üstlenen organa hükümet adı verilmektedir. Ancak hükümet, daha geniş bir siyasi bir yapı içine yerleşiktir. Devlet, kolektif siyasi kararların uygulanmasıyla görevli bütün kamu kurumlarını, bakanları,

yargıçları, milletvekillerini, bürokratları, asker rütbelileri ve polisleri bünyesinde toplayan bir organdır (Taşar, 2001:22).

Günümüzde modern devlet ve kamu yönetimi ilişkisi çerçevesinde öncelikle kamu kavramının tanımlanması gerekmektedir. Kamu kavramının sözlük anlamını “amme” olarak belirten Ozankaya (1995: 77), “topluluk oluşturucu ortak çıkarlar çevresinde oluşan ve üyeleri bu ortak çıkarlar konusunda karar birliğine ulaşmak için etkileşimde bulunan sosyal kesim” olarak tanımlamaktadır. Bir başka deyişle, kamu “bir ülkede yaşayan insanların tümü” olarak değerlendirilebilir.

Devlet ve kamu ilişkisi kapsamında ortaya çıkan bir diğer önemli kavram ise kamu yönetimidir. Kamu yönetimi bir devlet örgütlenmesi içinde bulunan tüm vatandaşların gelişmesi, huzuru, güvenliği, mutluluğu, sağlığı, eğitimi gibi konularda çaba harcayan tüm kamu kurum ve kuruluşlarının ortak çabalarının bütünüdür. Toplumun ve devletin genel yönetimi olması ayrıca devletin, yasama ve yargı görevleri dışındaki, yürütme ile ilgili tüm görevlerini yerine getiren kamu kurum ve kuruluşları ile bu kuruluşlarda çalışan kamu görevlilerinin çalışmalarının toplamıdır (Öztekin, 2002b: 130).

1980’ler itibariyle ortaya çıkan ve kamu sektörünün özellikle gelişmiş ülkelerde yeniden biçimlendirilmesi ve küresel kamu yönetimi kuramı yaratılması hedefi ile yeni yaklaşımlar ortaya konmuştur. Bu reform niteliğindeki yaklaşım işletmecilik (İng.*managerialism*), yeni kamu işletmeciliği (İng.*new public management*) ya da piyasa temelli kamu yönetimi (İng.*market-based public administration*) gibi kavramlarla ifade edilmektedir. Bu kavramlar uluslar ötesi (İng.*transnational*) bir siyasal kültüre işaret etmektedir (Karaman, 2006:28).

Sosyal ilişkiler, geçerli siyasi yapı içerisinde öncelikle kamu yönetimiyle karşılıklı iletişim ve etkileşim içerisinde. Kamuya hizmet amacıyla kurulan tüm yapılar bu hizmeti üretmek için kamu bürokrasisi olarak ifade edebileceğimiz bir sistem içerisinde işlerlik kazanırlar. Tüm siyasal sistemler bu sözünü ettiğimiz bürokratik yapıya sahiptirler. Devletin kamu alanındaki politikaları ve bu doğrultuda uygulamaya koydukları kamu yönetimi programları ve teşkilatlanmaları üzerine kurulu oldukları toplum yapısı içerisinde kendine has beklenti ve ihtiyaçlarıyla şekillenmektedir.

Kamu yönetimi, bir bütün olarak hem toplumun gereksinmelerini, hem de politik unsurların taleplerini dikkate almak zorundadır. Bu dikkate alış yönetsel duyarlılık olarak tanımlanır ve siyasal ve yönetsel olmak üzere iki boyutu bulunur. Genel anlamıyla yönetsel duyarlılık onun kitlesiyle ilişkisinin çift yönlü bir etkileşim içinde oluşması, karar ve faaliyetlerde halkın beklenti ve önerilerinin dinlenmesini zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluk siyasal açıdan halk ile kamu yönetimi arasında sağlıklı bir iletişim sağlanması ve işleyişin verimliliği açısından da önemlidir (Uysal, 1996:59).

20.yüzyılla birlikte geleneksel devletin kamu örgütleri genişlemiştir. Bu dönem kamu kurumlarının sayıca arttığı, kamu hizmetlerinin çeşitlendiği ve hacim bakımından büyüdüğü döneme karşılık gelmektedir. Bu genişlemeyle birlikte devlet ve ona bağlı kamu kurumları halkın gözünde değer kazanmanın ötesinde ağır, hantal ve verimsizlik suçlamalarıyla değer kaybetmiştir. Devlet mekanizmasının sahip olduğu merkeziyetçilik, katı hiyerarşi ve yukarıda sözünü ettiğimiz ağır bürokrasi halk kanadında oldukça tepki çekmiştir. Devletin hiyerarşik yapıları, yönetim modelleri ve süreçlerinin yanında hizmet sunma biçimleri günümüz modern demokrat toplumları tarafından sorgulanmaya başlamıştır. Bu noktada halka ilişkiler olgusu ve felsefesi kamu kurum ve kuruluşların kendi işleyişindeki sorunları önemli ölçüde azaltarak halkla doğru ilişki kurulmasının ve kendi meşruiyetlerinin halkın desteğiyle çözümlenebilmesi için önemini giderek arttırmıştır. Halkla ilişkiler uygulamaları ve örgütlenmeleri ile birlikte kamu yönetimi anlayışındaki değişme, yönetimin demokratikleşmesi ve şeffaflaşması, bilgi edinme özgürlüğü, kamu kriz ve kriz yönetimi konularında halkın taleplerini çok daha isabetli bir şekilde analiz edip cevap verebilecek konuma gelmektedir.

Kurumların, tıpkı bireyler gibi, bir kültürleri ve kişilikleri vardır. Kurum kültürü, kurum tarafından benimsenen temel değerler veya üyelerince paylaşılan ve herkesin içinde hareket ettiği ortak anlayış, temel inanç sistemi olarak tanımlanabilir (Vural Akıncı, 2016). Devleti de bu bağlamda bir örgüt, bir kurum olarak değerlendirebiliriz. Kamu kurumlarında halkla ilişkiler birimleri devletin değerlerini ve yönetim kültürünü yönetilenler benimsetmek gibi önemli bir işlev görürler. Bu süreç kamu yönetiminin meşruiyetini güçlendiren bir süreçtir ve etkisi uzun vadede görülmektedir.

Günümüzde devletin sosyal devlet anlayışı içerisinde kamuoyu kavramının öneminin artması ve halkın meşruluğuna olan ihtiyacın artması halkla ilişkiler faaliyetlerini kamu ve devlet perspektifi çerçevesinde zorunlu kılmıştır.

1.2. Kamusal İletişim ve Kamu Diplomasisi

Günümüzün modern demokratik devletleri kendi ulusal yada uluslararası politikalarına meşruluk kazandırmak bağlamında önceki dönemlerin aksine şiddet kullanarak değil kamu diplomasisi olarak ifade edebileceğimiz daha yumuşak bir yolla gerçekleştirmektedirler. Gelişim iletişim teknolojileri ve modern ulus devletlerin ihtiyaçları kamu diplomasisi ile halkla ilişkiler arasında bir yakınlık yaratmıştır.

Kamu diplomasisi kavramı İngilizcede '*public diplomacy*', Fransızca'da ise '*la diplomatie publique*' olarak yer almaktadır. Türkçede kavram 'kamusal diplomasi' ve 'kamuoyu diplomasisi' olarak kullanılmış olsa da, kavramın henüz yerleşmediği dönemde yapılan bu tanımlamalar, artık yerini 'kamu diplomasisi' kavramına bırakmıştır (Sancar,2012:87).

Kamu diplomasisi kavramı ilk olarak 1965 yılında Tufts Üniversitesi Fletcher Hukuk ve Diplomasi Okulu Dekanı Edmund Gullion tarafından kullanılmıştır. Üniversitenin Edward Murrow Kamu Diplomasisi Merkezi'nin ilk zamanlarından bir broşürde kamu diplomasisi bilgi ve fikirlerin uluslar ötesi akışı olarak değerlendirerek aşağıdaki gibi tanımlanmıştır (Sancar, 2012):

“Kamu diplomasisi kavramıyla, dış politikaların düzenlenmesi ve yürütülmesi bağlamında kamu tutumlarının etkilenmesi ele alınmaktadır. Geleneksel diplomasinin ötesindeki uluslararası ilişkiler boyutlarını, hükümetlerin diğer devletlerdeki kamuoyunu oluşturmalarını, özel grupların etkileşimini ve bir devletin ve bunların birbiriyle olan ilgi alanlarını, dışişleri raporlarını ve bunların politikaya etkisini, işi iletişim olanlarla diplomatlarla ve dış temsilciler arasındaki iletişimi ve de kültürlerarası iletişim sürecini kapsamaktadır.”

Kamu diplomasisi ulus devlet yapısı içerisinde kamu yönetimi kavramıyla ilişkili olarak kendini göstermektedir. Kamu diplomasisi kavramı ise aynı zamanda bir devletin ulusal amaç ve politikaları bağlamında kurum, kuruluş ve kültürel özelliklerinin diğer uluslara doğru anlatılmasını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen iletişimsel bir sürece karşılık gelmektedir. Kamu yönetimi ise modern devlet ve ona bağlı kurumların işleyişiyle ilgilidir. Bir başka deyişle 'Kamu yönetimi' kavramı bu kurumların faaliyetleri anlamına gelmektedir.

Kamu yönetimi, kamunun sahip olduğu kaynak ve gücü kullanarak kamusal alanda belirlenen çeşitli amaçları gerçekleştirme yöntemi ve bilimidir. Kamu yönetimi en genel anlamıyla kamu ve yönetim kavramlarının tarihsel bir perspektif içerisinde kamuyla ilgili olarak yerine getirilen hizmetlerin yerine getiriliş biçimi üzerinde durmaktadır (Bilgen,1995: 159)

Kamu yönetimin başarıyla uygulanabilmesi için ortaya konulan plan ve programlarla ilgili olarak toplumun yönetimi desteklemesi ve ondan da ötesi işbirliği içinde olması gerekmektedir. Yönetim, bu gerçeğe bağlı olarak aldığı yeni karar ve programlamalarda halkın desteğini almalıdır. Bunun için kamu yönetiminde uygulanacak politika ve uygulamaların bası ve yayın organlarıyla halka duyurulması ve tanıtılması önemlidir (Karatepe, 1995:207)

Jürgen Habermas *Kamusallığın Yapısal Dönüşümü* isimli çalışmasında kamusal alanın kuruluşu, işlevleri ve önemi, vatandaşlığın siyasal anlamı, burjuva toplumu/sivil toplum ile devlet arasındaki ilişkinin dinamiği ve kamuoyunun yapısı ve etkilerini tartışmaktadır:

"Mülk sahibinin şahısla yani insanla özdeşleştirilmesi, özel alanın kendi içinde, özel şahısların hayatlarının bireysel yeniden üretimi yararına yürüttükleri işler ile özel şahısları kamusal topluluk olarak birleştiren ilişkiler arasında bir ayırım yapma şartına dayanır. Fakat tam da bu eşik, edebî kamu tüketim alanına intibak ettiği anda ve oranda düzenlenmiş olur. Boş zaman davranışı denen şey, sadece üretim ve tüketim döngüsüne dahil edilerek dolaysızca hayatî mecburiyetlerden özgürleşmiş bir dünyayı kurma melekesini yitirdiği için bile, gayri siyasaldır (apolitiktir). Boş

zaman, çalışma zamanına onun tamamlayıcısı olarak yapışık kalırsa o vakit içinde sadece özel işler yürütülmeye devam eder ve bu faaliyet özel şahıslar arasında bir kamusal iletişime dönüşmez. Gerçi ihtiyaçlar kamu koşullarında, yani kitlesel biçimde tekil olarak tatmin edilebilir; fakat bu, kamusal alanın kendisinin oluşmasını sağlamaz. Mal mübadelesi ve sosyal emek alanlarına egemen olan piyasa yasaları, bir kamusal topluluk teşkil eden özel şahıslara ayrılmış alanı da istilâ ederse, akıl yürütme faaliyeti tüketim faaliyetine dönüşme eğilimine girer ve kamusal iletişim bağlamı tek biçimleştirilmiş münferit iktibas edimlerine bölünür." (Habermas, 2012:135).

Habermas, kendi yaklaşımında kamusal alanı tanımlamaktadır. Kamusal alanın oluşumu noktasında bireylerin faaliyetlerinin söz konusu bu alanla ilişkileri çerçevesinde yorumlamaktadır. Erdoğan ve Alemdar (2005:347) bu noktada, kamusal alan kavramına yönelik şu şekilde bir eleştiri getirmektedirler; "kamusal alanı katılımcı demokrasinin oluşumuyla idealleştirmek günümüzün bilinç yönetiminin en önemli parçasıdır". Ancak, halkla ilişkiler literatüründe genel olarak, halkla ilişkiler uygulamaları ve pratiklerinin kamusal alanda demokratik bir bilinç oluşturduğu ve demokratik devlet imajını geliştirdiği görüşü benimsenmektedir..

Kamu diplomasisi kavramını uluslararası boyutta ele alan Manheim'a göre hükümetten hükümete, diplomattan diplomata, uluslardan uluslara ve hükümetlerden uluslara olmak üzere diplomatik aktivitelerin dört farklı görünüşü vardır. Kamu diplomasisi hiç kuşkusuz bu aktivitelerin dördüncüsünü kapsayan fikirlerin ve değerlerin hükümetlerden yabancı uluslara aktarıldığı bir aktivitedir. Kamu diplomasisinde diplomatik çalışmalar, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, halkla ilişkiler, uluslararası iletişim, medya çalışmaları, pazarlama ve reklam gibi farklı disiplinler temsil edilmektedir (1992:3). Kamu diplomasisi kavramı devletlerarası değil, devlet ve kamuoyu arasında, sivil toplum kurum ve kuruluşları yoluyla devlete açık olarak toplumla ilgili her kesimin katılımlı olarak gerçekleştirdiği bir diplomasiyi işaret etmektedir.

Kamu diplomasisinin etkisi iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle beraber artmış, verilen mesajların etkisi ve hızı küresel pazara ancak teknoloji vasıtasıyla yansımıştır. Kamu diplomasisi, iletişim teknolojilerindeki büyüme ve

yaygınlaşmasıyla beraber halkın katılımı da kolaylaştırılmıştır. İletişim teknolojisi dünyayı tek bir platformda birleştirerek fikirlerin de dolaşıma sokulduğu bir pazar alanı yaratmıştır. Fikirlerin dolaşıma girdiği bu söz konusu pazar alanı dünya kamuoyunun, hükümetlerin politikalarını ve davranışlarını etkilediğinden dolayı ulus devletler tarafından da göz ardı edilememektedir.

Tanımlamalardan görüldüğü üzere kamu diplomasisi, yeni dünya sisteminde yaşanan gelişmelerin ortaya koyduğu bir gereksinimin ürünüdür. Hükümetlerin dış politika amaçlarını gerçekleştirmeleri artık sivil toplumla olan ilişkilerinin başarısıyla orantılıdır. Kamu diplomasisi süreci, sivil toplumun ve birçok farklı aktörün katılımıyla gerçekleşmesi gereken, etkileşimli, barış zamanı kullanılan bir süreç olarak siyasi, askeri ve ekonomik çıkarların bir kenara bırakıldığı gerçek anlamda kültürlerarası diyalogun sağlanacağı bir amaca sahip olması gerekmektedir. (Sancar,2012: 95).

Signitzer ve Coombs (1992:457) halkla ilişkiler ile kamu diplomasisine ilişkisine yönelik olarak “medyanın beni nasıl yönlendirdiği sorusundan daha önemlisi benim medyayı nasıl yönlendirdiğim sorusu önemlidir” şeklinde bir soru yöneltmektedirler. Halkla ilişkiler, ulusların kamusal alanda algılanışını ve ülkesel hedeflerin, istenilen imajların ve tanıtımın yapılmasında etkilidirler. Görsel/işitsel kitle iletişim araçları yoluyla etkili görsel imaj yaratımı ve sosyal ilişkilere etki ederek gündemin kontrol edilmesi, halkla ilişkiler yoluyla gerçekleşmektedir.

Kamu yönetiminde ve aynı zamanda kamu diplomasisinde hedef kitle, bürokrasi ve siyasi otorite uygulayıcıları yoluyla kamu hizmetinden yararlananlardır. Kamu hizmetini kamuda çalışan personel yürütmektedir. Kamu personeli içerisinde özellikle memurlar halkla yüz yüze, doğrudan ilişki içindedir. Her kamu görevlisi kendi görevini yerine getirirken bir taraftan da halkla ilişkiler faaliyetine destek vermektedir (Metin ve Altunok,2002:91). Yapılan ister o ülkenin devlet politikasının “satışı” olsun, ister turizm, kültür, sanayi gibi konuların tanıtımı olsun, gönderilen tüm mesajlar birbirlerini destekleyicidir. Kamu diplomasisi önceden belirlenen amaçlarına ulaşmak için uluslararası kurumsal halkla ilişkiler faaliyetlerini destekleyici birer alan olarak ele almaktadır (Sancar,2012:125).

Coombs ve Holladay de (2010:299) kamu diplomasisi ve halkla ilişkilerin aynı taktik ve amaçları benimsediğini belirtmişlerdir. Halkla ilişkiler, kamu diplomasisini uygulama, geliştirme ve fikirlerin halkla ilişkiler aracılığıyla yürütülmesinde kamu diplomasisine bir yol olarak sunulmaktadır. Onlara göre her ikisinin de medya aracılığıyla itibarlarını yönetme amacı bulunmaktadır. Özetlemek gerekirse ulusal hükümetler tarafından uygulanan faaliyet ve programlar kamu diplomasisi, özel şirketler ekseninde uygulanan faaliyet ve programlar ise uluslararası halkla ilişkiler olarak tanımlanmaktadır. Ancak yapıma amaçları, süreç ve istenilen sonuçları ekseninde kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler uygulamaları paralellik göstermektedirler.

1.3. Yönetim ve Yönetilenler Açısından Halkla İlişkiler

Temelinde iletişim yatmakta olan ve adına gerçekleştirilen tüm çalışmaların özünü tanımak ve tanıtmak oluşturan halkla ilişkiler terimi İngilizcede *Public Relations*, Fransızca'da *Relations Publiques* olarak anılmaktadır (Çamdereli, 2000:17). Aslında "public" deyimini "halk" ya da "kamu" anlamında olup aynı kamusal alan içerisinde ortak menfaatleri bulunan insanların oluşturduğu yapıya karşılık gelmektedir. Bu özel ve teknik manada "halk", 1. örgütün gerçekleştirdiği eylem ve işlemlerinden etkilenen, 2. kanaat ve eylemleriyle örgüte etkide bulunan, 3. ortak menfaatleri olan insan guruplarını anlatmaktadır (Mihçioğlu, 1970:93).

Halkla ilişkiler açısından ise halk, bu denli büyük bir kitleyi kastetmemektedir. Buradaki 'halk' sözcüğü kuruluşun muhatap olduğu, hitap ettiği iç ve dış gurupları ifade eder. Bu guruplar çok homojen topluluklar değildir. Ortak özellikleri ve örgütle bağları olan bu topluluklar halkla ilişkiler mesleğinde 'hedef kitle' olarak adlandırılırlar. Hedef kitlenin yapısı ve özellikleri halkla ilişkiler faaliyetini gerçekleştiren örgütün yapısıyla da ilintilidir. Tezimizin konusu itibariyle halk, devletin hizmet sunmakla yükümlü olduğu, homojen bir vatandaşlar topluluğunu ifade etmektedir. Özel işlemler için ise 'halk' kavramının yerine İngilizce *public* kavramı karşılığı olarak kamu kavramından farklı olarak 'hedef kitle' kavramı daha fazla tercih edilmekte ve hedef kitle işletmenin ticari faaliyet sınırları içindeki bireyleri müşteriler, toptancılar, çalışanlar gibi kişileri

kapsamaktadır. Ancak, yönetim-yönetilen perspektifinden baktığımızda; kamu kuruluşları açısından en geniş anlamıyla halk; kamu kuruluşu ile şu ya bu nedenle ilgisi olan bireyleri ifade eder (Karaman, 2006:58).

Metin Kazancı, halkla ilişkileri, asıl olarak, ideolojik bir çaba, yönetimin bilgi ihtiyacını karşılayıcı, kuruluşlarla halk arasında karşılıklı ilişkileri güvene dayalı bir biçimde geliştirmeye yönelik iletişim üzerine kurulu bir teknik olduğunu ve bir yöntemler bütünü olduğunu ifade etmektedir (1996:61). Yönetim, somut yer ve zaman koordinatları içerisine yerleşmiş politik-sosyal bir olgu olarak değerlendirildiğinde; yönetsel ve bölgesel farklılıklar, kültürel ve çevresel özellikler, dil, gelenek ve görenekler, halkla ilişkileri etkileyen başlıca faktörler arasında yer almaktadır. Böylece her ülkenin farklılıklar taşıyan birikimleri ve mevcut yönetim sistemi, halkla ilişkiler çabalarına olumlu ya da olumsuz yönlerden etkide bulunmaktadır (Ertekin, 1995:5).

Yönetim yönetilen ilişkisine bakış, tarihin her döneminde farklı olmuştur. ‘Yönetim-yönetilen ilişkisi yönetim kavramının ortaya çıkışı kadar eski bir geçmişe sahip olmakla beraber, yönetim-yurttaş ilişkisi yeni sayılabilecek bir olgudur (Buran,1995:209). Bir başka deyişle halkla ilişkiler, çalışmaları bir kişi ya da özel ya da kamusal bir kurumun çeşitli kesimlerle ilişkilerini devam ettirmek ve iyileştirmek, kurum faaliyetleriyle ilgili olarak en iyi anlayış birliğini sağlamak, sempati ve güven temin etmek için sürekli olarak devam ettirdiği çalışmalara karşılık gelmektedir (Tortop, 2001:75).

Yönetici ve yönetilen arasında sağlıklı bir ilişkinin kurulmasında halkla ilişkiler kavramının önemi büyüktür. Yönetim ve sivil halk arasındaki ilişki öncelikle ülkenin siyasi, hukuki ve kurumsal yapısıyla ilgilidir. Halkla ilişkiler söz konusu bu yapı içerisinde sivil halk ile kamu görevlisi arasındaki iki taraflı iletişim sürecini hoşgörü ve insani bir anlayış içerisinde gerçekleştirilmesini vurgulamaktadır.

Örneğin, bir hükümet için halk, ülkede yaşamakta olan tüm insanlar, bir dernek için kendi üyeleri, bir gazete için kendi okuyucuları, bir spor kulübü için taraftarlarıdır. Bir işletme için ise halk (kamu), kurum içerisinde çalışanlar ile kurum dışında yer alan ve işletmeyle ilişkisi olan tüm kişi ve kurumları kapsamı içerisine almaktadır (Sabuncuoğlu, 1998:4). Kapsam içerisine giren kamuların niteliği

değiştikçe de halkla ilişkiler farklı uygulamalar ve teknikler olarak karşımıza çıkabilmekte, özü aynı kalmak şartıyla birçok yönden farklılaşabilmektedir.

Halkla ilişkiler, yönetimin felsefesi, bu felsefenin yürütülen politika ve eylemlerle görüntülenmesi, bir yönetim fonksiyonu ve karşılıklı anlayış ve iyi niyetin temin edilmesi için, kamuoyu ile iletişim yöntemlerinden faydalanılarak bu felsefenin, politikanın, uygulamanın ve eylemlerin açıklanmasıdır (Asna, 1998:2). Bu doğrultuda, gerçekleştirilen tanımlamalardan halkla ilişkilerin niteliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Sürekli ve sabırlı bir çalışmaya dayanmakta olan iki yönlü bir ilişkidir.
 - Karşılıklı bir alışverişi, bir etkileşim sürecini kapsamaktadır.
 - Hedef kitlede sempati ve güven temin etme amacını gütmektedir.
 - Hedef kitle ile haberleşmeye dayanmakta olup, amaç kitleyi etkilemektir.
- Bu amaçla kurum ile hedef kitle arasında sürekli birikim ve etkileşim söz konusudur.
- Bilim ve sanat yönleri bulunmaktadır. İnandırıcı olma durumunda olan halkla ilişkilerde doğruluk, objektiflik özelliği söz konusudur (Yatkın, 2003:11).

Yönetimsel bir işlev olarak halkla ilişkilerin sağlıklı olarak yürütülebilmesi için halkla ilişkilerin yönetime yakın bir noktada olması, yönetim tarafından başlatılması, sürdürülmesi ve desteklenmesi gerekmektedir.

Halkla ilişkilerin görevleri her türlü haberleşme araçlarını rahatlıkla kullanabilmek, alanla ilgili olarak yapacağı etkinliklerin politikasını belirlemek, yayınları takip etmek, ilgili kurum ya da kuruluşun yayınlarını çeşitli medyalar kullanarak halka ulaştırabilmek, hedeflenen kitlenin görüşleriyle ilgili çalışmalar yaparak olumlu ya da olumsuz geri bildirimlerini almak, elde edilen sonuçları raporlayarak yönetime sunmak ve kurumsal hizmet verimini arttıracak önlemleri almak şeklinde sıralanabilir (Güneş, 2009:77). Yönetimler etkili ve sistemli halkla ilişkiler programları aracılığı ile hizmet ilişkisi içerisinde oldukları toplum kesimlerinin desteğini ve işbirliğini sağlayabilmektedirler. Bu amacın gerçekleşebilmesi için halkla ilişkiler uygulamalarından iki yönlü olarak

yararlanılması gerekmektedir. Bir yönüyle bu uygulamalar yönetimlere hizmet kullanarak halka ulaştırabilmek, hedeflenen kitlenin görüşleriyle ilgili çalışmalar yaparak olumlu ya da olumsuz geri bildirimlerini almak, elde edilen sonuçları raporlayarak yönetime sunmak ve kurumsal hizmet verimini arttıracak önlemleri almak politikalarını saptarken ve uygulama kararlarını alırken, bunların halkla beklenti ve gereksinimleriyle tutarlı olmalarına yardımcı olmalıdırlar (Yalçındağ, 1986:152). Diğer yandan, halkla ilişkiler aracılığı ile kamu yönetiminde çeşitli uygulama kararlarının halka benimsetilmesi ve desteğinin sağlanması önemli bir işlemdir.

1.4. Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Halkla İlişkiler

Uluslararası Halkla İlişkiler Birliği, halkla ilişkileri, “özel ya da kamu kuruluşunun, ilişkide bulunduğu kimselerin anlayış, sempati ve desteğini elde etmek için sürekli olarak yaptığı faaliyetler” olarak tanımlamaktadır (Budak ve Budak, 1995:7). Günümüzde özel ya da devlet eliyle olsun kurumların çalışanlarıyla olan ilişkileri, kurumların başarısını ve hayatta kalma sürelerini etkileyen en önemli kriterlerin başında gelmektedir. Bu ilişkilerin dengesinin sağlanmasında ise en büyük rol kuşkusuz, kurumun dış dünyayla iletişimini sağlayan halkla ilişkiler birimlerine düşmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşları bağlamında halkla ilişkiler konusunu irdelerken önemini vermemiz gereken en önemli kavramlardan biri halk kavramıyla birlikte ele alınması gereken 'kamuoyu' dur. İlgili toplumda bireysel ya da grup olarak insanların bir durum, olay ya da sorun karşısındaki tavırları ve bu tavırların eyleme dönüşmesi halini ifade etmektedir. Bu bağlamda kamuoyu kavramı, ortak çıkarlarını kavrayan, ortak bir amaca dayanarak birleşmiş olan ve bu şekilde hareket eden genel halk topluluğunu kapsamaktadır.

Unutulmaması gereken bir diğer konu da kurum ya da kuruluşun ilişkide bulunduğu diğer kurum ve kuruluşlarla iyi bir ortam ve etkili bir iletişim ortamı yaratmasıdır. Halkla ilişkiler sadece, kurum ya da kuruluşun halkla olan ilişkilerini

değil, diğerkuruluş ve topluluklarla olan ilişkilerini de kapsamına alır. Buradan hareketle halkla ilişkilerin temel amaçlarını şöyle sıralamak mümkündür:

- 1- Halkı ilgili kurum ve kuruluş konusunda bilgiye sahip olmasını sağlamak ve çalışmalarıyla ilgili bilgilendirmek,
- 2- Kamuoyu içerisinde yönetime karşı olumlu bir imaj yaratmak,
- 3- Yönetimin yaptığı çalışmaları halkın anlayabileceği şekilde kolaylaştırmak,
- 4- Yönetimin karar mekanizması içerisine halkın istek ve beklentilerini de dahil etmek,
- 5- Kurum ve kuruluşlarla ilgili yeni yasa ve yönetmelikleri, bilgi ve ayrıntıları halka açıklamak,
- 6- Kurum tarafından alınan kararların isabet derecesini arttırmak için kamuoyu çalışmaları yapmak ya da yaptırmak,
- 7- Kurum yada kuruluşu yapılacak olan başvurularda işleyişi kolaylaştırmak,
- 8- Halkla işbirliğine giderek iki taraf açısından daha güzel ve etkili ilişki kurmanın yollarını bulmak,
- 9- Kurum açısından ilişki kuran her bireyin kişiliğine saygı göstererek, özel ve kamu yararlarına çözüm bulmaya çalışmak,
- 10- Kurum içi personel ilişkilerini güçlendirerek verimliliği arttırmak (Güneş, 2009:75).

Kamu kurumlarında halkla ilişkiler faaliyetlerinin uygulanışı yönetim sisteminin demokrasi anlayışına da işaret eder. Tüm demokratik kamu kurum ve yapılanmalarında halkla ilişkiler faaliyetleri çok daha etkin bir biçimde yürütülmektedir.

Yalçındağ'a göre (1986:132), kamu yönetiminde halkla ilişkiler, bir kamu kurumunun ilişki içerisine girdiği toplum kesiminin güven ve desteğini temin etmek için giriştiği, iki yönlü iletişime dayalı bir faaliyettir. Bu bağlamda kamuoyunda kurumun, kurumda da toplumun istediği doğrultuda değişikliklerin gerçekleşmesine, böylece kurum ile çevresi arasında olabilecek en uygun ölçekte uyum ve denge sağlanmasına dönük sistemli ve sürekli çabalara karşılık gelmektedir.

Kamusal hizmet veren kuruluşlar, sosyal yaşam içerisinde çok önemli bir işlevi yerine getirmektedirler. Bu işlevi hakkıyla yerine getirebilmeleri ve

faaliyetlerini etkili bir biçimde yürütebilmeleri için ise bu kuruluşlar arasında eşgüdümün kusursuz bir biçimde işlemesi gerekmektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarınca kamu yararına dönük ve devamlı olarak doğrudan ya da dolaylı toplumun geneline sunulan hizmetlere kamu hizmeti adı verilir (Öztekin,2002a:190). Halkla ilişkiler faaliyetleri kurum ve onun hitap ettiği kitle arasındaki iletişim yönetiminin önemli bir parçasıdır (Grunig ve Hunt, 1984:6). Bu doğrultuda, halkla ilişkilerin herhangi bir kurumla kamu arasında iletişimi içeren bir yönetim şekli olduğunda tüm ülkelerde fikir birliği bulunmaktadır (Kazancı, 1999:86)

Devletin yerine getirdiği ya da yerine getirmesi gereken hizmetler kamu hizmetleri, bu hizmetleri yerine getiren örgüt ya da örgütler, kamu kurum ve kuruluşları, bu örgütlerin işleyişi ise kamu yönetimi olarak isimlendirilmektedir (Genç, 1998:14). Kamu yönetimindeki halkla ilişkiler uygulamaları ise, yönetimin gerçekleştirdiği uygulamalarla ilgili gerek kitle iletişim araçlarına, gerekse baskı ve menfaat gruplarına abartıdan uzak, sosyal sorumluluk bilinci içerisinde doğru bilgileri ulaştırmasıdır. Ayrıca bu bilgiler vasıtasıyla kamunun doğru bir şekilde bilgilenmesini ve bunun neticesinde de sağlıklı bir kamuoyunun oluşabilmesini temin etmeye çalışmakta, onlardan gelecek tavsiye ve önerileri de yönetime ulaştırarak yönetimin oluşan kamuoyu doğrultusunda hareket etmesini sağlamaya gayret etmektedir. Peltekoğlu'na göre halkla ilişkiler kurumun amaçları üzerine planlanan önem sırası kimi zaman tüketici, kimi zaman dağıtımçı ve çalışanlar gibi kurumun ve kampanyanın hedeflerine göre değişkenlik gösteren hedef kitlelerle gerçekleştirilen stratejik bir iletişim sürecini kapsamaktadır (2007:7).

Ertekin ise (1995:3-4), kamu kurumlarında halkla ilişkileri iletişime dayalı etkinlikler olarak tanımlamaktadır. Ertekin'e göre halkla ilişkiler, bir kamu kurumunun ilişki içerisinde olduğu, hizmet verdiği sosyal çevrelerin güven ve desteğini sağlamak, onların fikirlerinden faydalanarak hizmetine yön vermek amacıyla giriştiği, kuruma ilişkin kamuoyunda olumlu bir imajın kökleşip yerleşmesine sebep olacak ve karşılıklı anlayışı geliştirecek, iletişim temeline dayalı, sistemli, planlı ve sürekli çabalardır. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere, halkla ilişkiler çabaları her şeyden önce şu unsurları kapsamalıdır:

- Kamu kurumlarında hedef kitleye (sınırlandırılmış halk kesimleri) doğru karşılıklı bir iletişim ve bilgi alışverişi temeline dayanan bir ilişkinin varlığı,
- Bu ilişki neticesinde her iki taraf için de gerçekleştirilen kamu yararına ve hizmetin kalitesinin yükseltilmesine dönük çabaların varlığı,
- Bu çabaların planlı, sistemli ve sürekli olması, yönetim için değerlendirmelere imkan vermesi. Oluşturulmak istenen imaja uygun olacak şekilde örgütlenme ve hizmet anlayışının geliştirilmesi.
- Gerçeklerden, doğru bilgi ve belgelerden ayrılmaksızın karşılıklı bilgi alışverişi içerisinde tam bir bütünlüğe ulaşılması ve bunun da inandırıcı yöntemlerle, demokratik yöntem ve katılımı temin edilmesi (Arklan, 2008: 74).

Kamu alanında halkla ilişkilerin çalışma alanı ve kapsamına giren tüm bu çalışmalar kamuoyu yaratarak halkla ilişkiler uygulamalarının yönünü belirlemektedir. Bu durum yalnızca halkla ilişkiler departmanlarının değil aynı zamanda yönetimin de sorumluluk alanındadır.

Yöneten ve yönetilen arasındaki ilişkinin niteliği karşılıklı etkileşimle ifade edilebilir. Yönetilenler, yönetimin eylemlerini her zaman çeşitli kanallarla etkilemek isterler. Sosyal ekonomik ve teknolojik değişimler, bu değişikliklerin her ülkede farklı hız göstermesi halkla ilişkiler faaliyetlerinin özel ya da kamusal alanda düzenli bir çaba ve çalışma olarak benimsenmesini gerektirmiştir. Yöneten ve yönetilen ilişkilerinde de değişen anlayış, yönetilenlerin gittikçe artan ve çeşitlenen hizmet taleplerinin ve bunlara cevap vermede kullanılan yol ve yöntemlerin sorgulanmasına, yeniden düzenlenerek yapılanmasına sebep olmaktadır (Karaman, 2006: 92-93).

Tüm bu etkileşim alanları halkla ilişkilerin faaliyetlerini, uygulamalarını ve çalışma alanlarını oluşturur. Halkla ilişkiler ve kamu yönetimi eş güdümlü olarak çalıştığında yöneten ve yönetilen ilişkisi noktasında politikayı belirleyici, denetleyici ve uygulayıcı konumda bir danışma ve uzman konumunda yönetimi destekler.

1.5. Kamusal Krizler ve Kriz İletişiminde Halkla İlişkilerin Önemi

Demokratik devlet sistemleri, meşruiyetini halktan alan sistemlerdir. Söz konusu demokratik yönetimlerin başa gelmesi halkoyuna, devamlılığı ise halkın rıza ve güvenine bağlı olarak gelişmektedir. Günümüzde sürekli değişen sosyal ve ekonomik dengeler siyasal iktidarları da etkilemekte ve süreklilikleri açısından tehdit altına almaktadır. İletişim teknolojileri alanında yaşanan gelişmeler ve sosyal ağların insanlara anında ulaşabilirliği noktasında siyasal, sosyal ve ekonomik krizlerin iktidarlar tarafından anında hissedilmesini de birlikte getirmektedir. Söz konusu krizler siyasal iktidarlara büyük hasarlar bırakabilmektedir.

Kamu yönetiminin doğru bir planlamayla geliştirip halkla karşılıklı olarak yürütebileceği sağlıklı bilgi alışverişi kamu kurumlarına vatandaşların güvenini arttırarak mevcut iktidarın krizlerden etkilenmesini minimum seviyeye indirecektir. Bu noktada halkla ilişkiler faaliyetleri kamunun isteklerini hayata geçirerek ‘oyunu kuralları ile oynamasını sağlamaktadır (Karaman,2006:126).

Kamusal krizler ve kriz yönetiminde en önemli kavramlardan biri de önceki bölümlerde ele aldığımız kamuoyu kavramıdır. Kamuoyu sosyal yaşamın olay ve olguları noktasında sosyal yapıların ya da toplumun ortak yargısını yansıtan düşünce ve kavramların toplamıdır (Ozankaya, 1995:78). Toplum içerisinde uygun bir görüş, düşünce yada yargı oluşturma işlevini kamuoyu oluşturma olarak düşünebiliriz.

Kamuoyunun oluşum aşamalarına bakıldığında ise bazı özellikler dikkat çekmektedir. Kamuoyu toplumun tümünü ya da belli bir kesimini etkileyen olaylara karşı çok duyarlıdır. Çoğunlukla kamuoyu, olayların ortaya çıkmasından önceki süreçlerle ilgilenmez, olay ortaya çıktıktan sonra ona tepki gösterir. Olaylar kamuoyunun oluşmasını harekete geçirir, insanlar bir sorunun varlığının farkına varmadıkları sürece, konuyla ilgilenmezler ve görüş bildirmezler (Çakmak ve Kilci, 2011:225). Halkla ilişkiler bu noktada devreye girerek kamuoyunun ölçülmesi, değerlendirilmesi ve örgüt bağlamında tavır sunulması çalışmalarıyla kamusal kriz ve kriz yönetiminde önemli rol oynamaktadır.

Halkla ilişkiler temelde hedef kitleyle nasıl, ne zaman ve ne şekilde bir iletişimi çerçesine girileceğini belirleyen ve bu yolla insanların davranışları,

yaklaşımları ve algılamaları üzerinde yönlendirici etkiye sahip olmayı sağlayan bir süreçtir (Barry, 2003:15). Topluma yönelik bir iş olarak halkla ilişkiler kamu yararını gözetmesinin yanında olumsuz kamuoyu görüşlerini azaltarak, olumlu görüşleri güçlendirmeye dayanarak yürütülmektedir. Toplum karşısında siyasal iktidarların ve kamu kurumlarının meşruluğu, kamusal faaliyetlerin kabul görmesi tüm özel ve kamu kuruluşlarının temel amacıdır. Halkla ilişkiler uygulamaları kamu kurum ve kuruluşlarında hitap edilen halk kitlesinin eğilimlerini anlayarak oluşabilecek kamu krizlerini yönetip olumlu bir imaj oluşturmaya yardımcı etmektedir.

Kamu alanı dünyanın en büyük ve en eski sektörü olmasına rağmen, söz konusu sektörün çalışmasıyla ilgili şikayetler, iletişimsel süreçlerin de artmasıyla beraber hemen hemen her ülkede giderek artmaktadır (Yıldız, 1995:77). Günümüzde bu şikayetlerin artmasının temelinde öncelikli olarak kamu alanında kullanılan temel kavram ve terimlerin halk tarafından anlaşılabilmesi gelmektedir. Kamu yönetimi tarafından kullanılan bazı terimler halkın büyük çoğunluğu tarafından anlaşılabilmemektedir. Halk tarafından bu sorun karşısında kullanılan en geçerli yöntem günlük dilde kullanılan belirli terimlere gönderme yaparak yönetimin dilini anlamaya çalışmaktır. Kamu görevlisinin kullandığı dil ile halkın dili arasındaki söz konusu ayırım, bu farklılık halkla ilişkiler olayının başarısı ve yürütülmesi bakımından çok önemlidir. Bu fark artık hitap edilen kitleye açıklanmak mecburiyetindedir (Kazancı, 1980:50).

Halkla ilişkiler bu noktadan hareketle halkın, anlayış ve onayının sağlanmasına, kamu kurum ve görevlileri arasında doğabilecek yanlış anlamaların giderilmesine ve olumsuz görüşlerin azaltılmasına yardımcı etme gücüne sahiptir. Halkla ilişkilerin bir önemli yönü de azınlığın olduğu kadar örgütsüz kesimlerin de seslerini duyurmaları için bir araç olmasıdır. Halkla ilişkiler temel olarak ilgili kurum ya da kuruluşun hedef kitlesiyle ilgili tutum, davranış, beklentilerin öğrenilmesini, bunların yönetime aktarılmasını ve işleyiş açısından gerekli düzenlemelerin yapılmasını amaçlamaktadır. Bu şekilde toplumun çeşitli kesimlerinin yönetimle ilişki kurmaları ve beklentilerini aktarabilmelerinin sağlanmasına çalışılmaktadır. Bu açıdan halkla ilişkiler çıkarları uzlaştırdığı gibi, örgütlenemeyen kesimlerin de yönetimde söz sahibi olmasına imkan tanımaktadır. Halkla ilişkiler kamu ve halk arasında ortaya çıkabilecek çatışma ve krizlere engel olarak bireylerin kendini

toplumun bir parçası olarak algılamasını, yönetimle ilgili uygulamaların kabul edilmesini ve yönetsel eylemlere bireyin ikna olmasını sağlamaktadır (Uysal, 1995:152)

Tarihsel süreçte toplumların büyüyerek karmaşık bir yapıya sahip olmaları sonucu kurumsallaşma ihtiyacıyla doğan devlet, büyümesiyle paralel olarak yerine getirmek zorunda olduğu hizmetlerin doğru bir şekilde yürütülmesi ve sürdürülmesini gerektirmektedir. Devlet, halka yönelik hizmet ve görevlerini yerine getirebilmek adına çeşitli ana ve alt sistemler aracılığıyla yürütülmektedir. Bu sistemi oluşturan alt sistemler ile sistem arasında uyum ve dengenin sağlanması için, işbölümü sonucu oluşturulan birimlerin görev, yetki ve sorumlukları ve bu birimlere sağlanan kaynaklar ve imkanlar belirlenerek birimler arası işbirliği sağlanması önemlidir. Ayrıca devletin yerine getirmesi gereken hizmetler bakımından yürütmenin sınırlarıyla yasama ve yargının sınırlarının belirlenmesi; yürütmenin yargı ve parlamento denetimine tabi tutulması ve yönetime işlerlik kazandırılması; halk ile kamu kurumları arasındaki ilişkilerin belirlenmesi söz konusudur. Önemli bir yönetim işlevi olarak kabul edilerek işletilmesi gereken halkla ilişkiler, alt sistemlerin birbiriyle uyumunun sağlanmasında, yönetsel karar alma süreçlerinin etkinleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır (Genç, 1998:97).

Kamu kurum ve kuruluşlarının gelişen ihtiyaçlar doğrultusunda büyümesi ve yapılarının karmaşıklaşması, yönetimin baskın ve totaliter bir anlayış yapısından daha demokratik biçime dönüşmesi halkla ilişkilerin kamusal krizler ve kriz yönetimini gerçekleştirebilmesi doğrultusunda kamuoyu ile sağlıklı iletişim kurma anlamında önemini ortaya koymaktadır. Halkla ilişkiler uygulamaları ve araçları, krizlerin ister bir kamu görevlisi kaynağından isterse kamu kuruluşunun faaliyet ya da kararları yoluyla olsun halkın desteğinin sağlanması noktasında oldukça önemli bir konuma sahiptir.

1.6. Halkla İlişkiler Açısından Bilgi Edinme Özgürlüğü ve Devlet

Günümüz modern devlet yapısı içerisindeki kurumlar tarafından vatandaşın kamusal konularda bilgili olması, bu konularla ilgilenmesi, kendini ilgilendiren kararlarda söz ve denetim hakkı sağlamanın bir gereği olarak kabul edilmektedir. İletişim teknolojilerinin sosyal yaşama yayılmasıyla beraber artık bireyler istedikleri her türlü bilgiye geleneksel araştırma yollarıyla yada yeni medya kanallarını kullanarak ulaşabilmektedirler. Fakat devlete bağlı kamu kurumlarının elinde bulunan bilgilere sözü edilen yöntemlerle ulaşmak çoğu zaman mümkün olamamaktadır. Yaşamlarının hemen her alanında idari işlem ve eylemlerle karşılaşan bireyler kendilerini bu derece etkileyen müdahalelere karşı haklarını savunabilmek için bu işlemlerin nasıl ve ne şekilde yapıldığını bilme ihtiyacı duymakta ve ilgili kararların nasıl alındığı konusunda bilgilenme talepleri artmaktadır (Adalı, 2004: 11).

İlk defa 1766 yılında İsveç'te vatandaşlara tanınmış bir hak olan bilgi edinme hakkı (Ekşi, 2004:4), yönetimin saydamlaşması ya da yönetimde açıklık ilkesinin benimsenmesine paralel olarak ortaya çıkmış bir haktır. Bilgi edinme özgürlüğü kavramı kamu kurum ve kuruluşları noktasında bilgi edinme alınan karar ve işlemlerle ilgili olarak bilgi ve belgelere ulaşmaya işaret etmektedir. Bilgi edinme hak ve özgürlüğü ise, idarenin tek yanlı iradesiyle hukuk düzeninde yapacağı değişiklikler hakkında ilgililerin, işlemin mahiyeti ve sonuçları hakkında bilgi alabilmelerini sağlayan hak ve özgürlüktür. Bilgi edinme hakkı ayrıca, bilginin seçilmesini ve idari keyfiliği önlemek ve demokratik yollarla "hesap sorabilmeyi sağlamak" için, demokratik bilgi edinme hakkının tanındığı bir rejim olarak değerlendirilebilir (Yıldırım, 1998: 227).

Bilgi edinme hakkı ve özgürlüğü, her türlü bilgi akışının hakim olduğu günümüz bilgi-iletişim toplumlarında, devletçe tutulan, kayıtlı (kanunda belirtilen istisnalar dışında) her türlü belge, doküman, vb. bilginin halka akış ve ulaşımının yasal olarak serbest oluşudur (Akyıldız, 2004:449). Siyasal idarenin kurduğu ve kurmakta olduğu işlemler ile eylemlere ilişkin kişinin bilgi almasını, belgelere ulaşmasını öngören temel bir insan hakkıdır (İyimaya, 2003:41). Kamu anlamında

bilgi edinme, yönetimin kararlarına, eylem ve işlemlerine ilişkin belge ve bilgilerin vatandaşlarca elde edilmesi ya da kamu yönetiminin almış olduğu kararlar, gerçekleştirdiği eylem ve işlemler konusunda resmi açıklamaları beklemeksizin, gerekli belge ve bilgilerin elde edilebilmesi olgusudur (Eken, 2005:118).

Modern devlet anlayışı çevresinden benimsenen demokratik haklar ve kitle iletişim teknolojilerinde yaşanan değişimler neticesinde bireyler haberleşme, bilgiye ulaşma, açıklama ve yayınlama haklarını bir çeşit temel hak olarak görmektedirler. Bunda, yöneten yönetilenler ayrımına dayanan anlayışın terk edilerek kamu hizmeti sunanlar ve bu hizmetlerden faydalananlar ayrımına dayanan “müşteri” odaklı yönetim anlayışına geçilmesinin de büyük etkisi olmuştur (Hız ve Yılmaz, 2004:38). Yaşanan bu gelişmelerin de etkisiyle, bilgi özgürlüğü (İng. *freedom of information*) ya da bilgi edinme hakkı (İng. *right to know*) günümüzde gerek uluslararası ortamda ve gerekse ülkemizde gerçekleştirilmekte olan anayasa hukuku tartışmalarında üzerinde en sık durulan kavramlardan birisi halini almıştır (Yaşamış, 2004:21).

Halkla ilişkiler alanında bilgi vermenin diğer ve daha önemli bir amacı ise, yönetimin hitap ettiği kitleye gerekli bilgileri vererek kendini halkın değerlendirmesine açması, kendini iyileştirme ve geliştirmeyi baştan kabullenmesidir (Uysal, 1995: 65). Kurumların da insanlar gibi davranışlarına, görünümüne, uygulamalarına yansıyan bir kimlikleri söz konusudur. Bu kimlikleri, kurumların farklılıklarını ortaya koymalarına ve tanınmalarına imkan sağlamaktadır (Biber, 2003:79-80). İmaj ise, anlayışa bağlı olup alıcının kafasında oluşmaktadır. Halk, kurumun kimliğine ilişkin mesajları yorumlar ve zihninde kurumla ilgili bir imaj üretir (Wood, 2006: 137). Her ikisi de bir kurum için hayati nitelikte öneme sahiptir. Sahip oldukları bu önemden ötürü de tüm kurumlarda olduğu gibi kamu yönetiminde de halkla ilişkilerin temel amaçlarından birisi saygın bir kurumsal kimlik ve imaj oluşturmaktır.

Bu doğrultuda da, halkla ilişkilerin etkinliği açısından bilgi edinme hakkı büyük önem taşımaktadır (Tortop, 2004:38). Bilgi edinme hakkı sayesinde halkın yönetim karşısında konumu biraz daha güçlendiğinden kamu yönetimince halkın daha fazla göz önünde bulundurulması gereği ortaya çıkmaktadır. Durum böyle olunca da halkla ilişkiler faaliyetlerinin artırılması ve etkin hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, kamu kurumlarında oluşturulacak bilgi edinme birimleri

kanuna göre eğer bir kurumda basın ve halkla ilişkiler birimi varsa ona verileceğinden bu birimlerin etkinlik düzeyi de ister istemez artacak, gerek sahip olduğu yetkiler, gerek ayrılan kaynak ve gerekse çalışan personel açısından bu birimler olumlu yönde değişimler yaşayacaktır. Halk artık yönetim üzerinde çeşitli demokratik haklara sahip olduğundan dolayı, bilgi edinme hakkı da bu çerçevede yönetimin bu alana daha fazla önem vermesini gerektirmektedir.

Kendi siyasal meşruluğunu ve devamlılığını sağlamak isteyen yönetimler, halkın bilgi edinme hakkı ile ilgili taleplerine yanıt vererek, halkı yönetim süreci içerisinde alınan kararlar konusunda dahil etmesi, bunun için de halkla ilişkiler faaliyetlerine gereken önemi vermesi önemlidir. Halkla ilişkiler hem halk tarafından talep edilen, hem yönetimce gerekli görülen bilgileri aktararak “bilgili-İlgili vatandaş” ihtiyacına cevap vermektedir (Uysal,1995:151).

Kamu yönetiminde; yönetimin, bireylere faaliyetleri konusunda bilgi vermesi, bilgi ve belgelere erişimin sağlanması, danışma ve aktif katılım yönetsel açıdan şeffaflığın temel unsurlarını oluşturmaktadır. Vatandaşların bilgiye ulaşmasını sağlayacak sisteminin oluşturulması ve kullanımının benimsenmesi, karar alma süreçlerinde fikirlerinin alınması ve aktif katılımlarının sağlanması şeffaflığı artıran ve hesap verilebilirliği sağlayan en önemli unsurlardır. Şeffaflık, yönetim ve yönetilenler arasındaki ilişkinin güvenilir, dengeli ve belli bir düzen içerisinde gerçekleşmesinde önemli bir yere sahiptir (Çakmak ve Kilci,2011:243).

“Halkla ilişkilerde başarının şartı, her konuda açık şeffaf olmak”(İşçi, 2002:11) olduğundan, özellikle kamu yönetimlerinde bu denli bir saydamlığın sağlanması vatandaşın yönetim üzerindeki denetimini de daha kolay hale getirecek, vatandaşa bu anlamda daha fazla imkan vererek, yönetimin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Halkla ilişkiler kamu kurum ve kuruluşları bağlamında ortaya çıkabilecek kamusal krizler ve kriz yönetimi amacıyla çatışan görüşler, tutumlar, kişiler ve kurumlar arasındaki ayrılıkları giderme, çatışmaları çözme noktasında uygulanacak önemli yöntemlerden birisidir.

1.7 Devlet Bilgisini Koruma: Sızıntı Gazetecilik Pratikleri

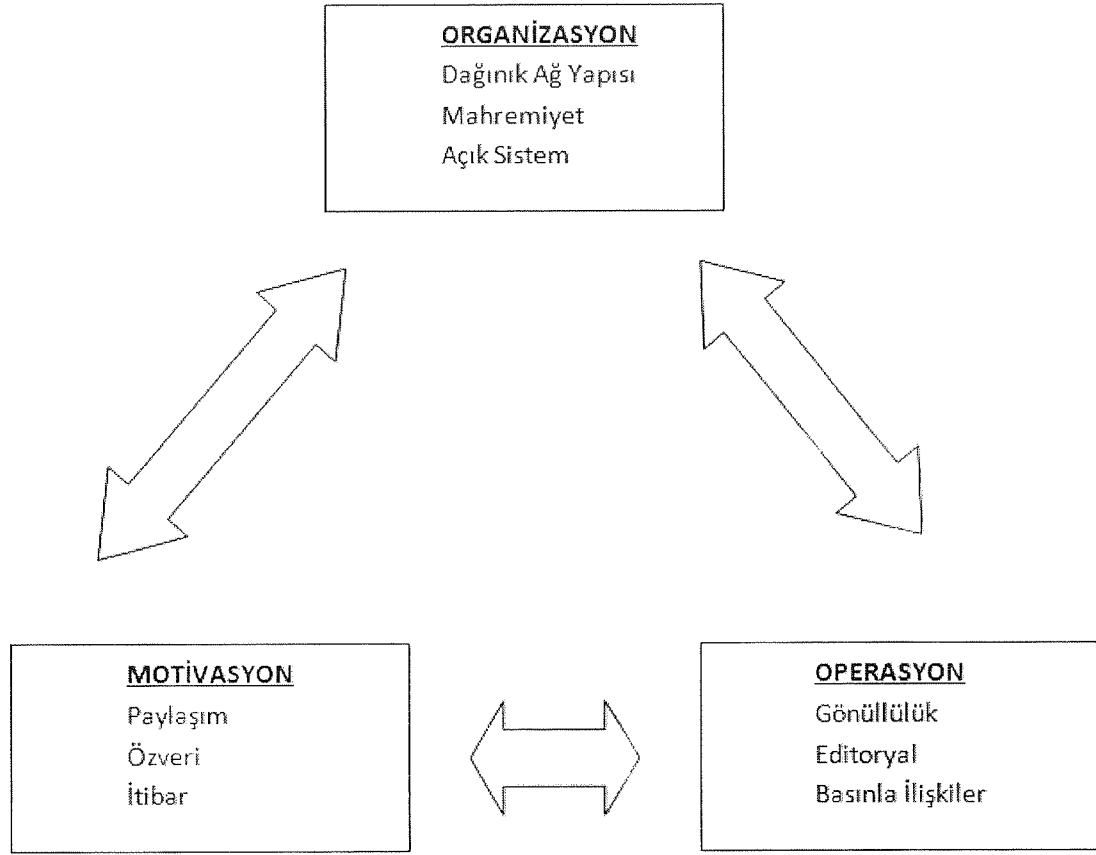
Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler devlet ve kamu bilgisine araştırmacı gazeteciliğin ötesinde sızıntı gazetecilik olarak ifade edebileceğimiz illegal yollarla devletin gizli belgelerine ulaşip yayınlama noktasında pek çok kolaylıklar sağlamıştır. Geçtiğimiz yıllarda pek çok devletin çok gizli olarak sınıflandırdığı uluslararası kurumlarla, diğer devletlerle, anlaşmalarla ya da kişisel bilgilerin yer aldığı belgelerin yayınlanmasını içeren *Wikileaks* skandallarıyla sarsılmıştır. Sızıntı gazetecilik pratiklerinin yol açtığı bu durum sonucu devlet ve ona bağlı kurumların kendi bilgisini koruma noktasında güçsüzleşmiştir.

“Gizlilik, yönetimdeki bilgi, belge ve diğer verilerin açıklanmaması anlamındadır” (Eken, 1994:26). “Gizliliğin ilke olarak kabul edildiği ve tartışılmadığı alan, devlet güvenliği ve dış politika ile ilgili bilgilerdir. Bu tür bilgiler, devlet güvenliğinin tehlikeye düşeceği ya da ülkenin uluslararası alandaki diplomatik başarısını engelleyeceği gerekçesiyle gizli tutulmaktadır” (Eken, 1994:29). Sızıntı gazetecilik kavramı ve pratikleri aslında yeni bir olgu olmamasına rağmen kendini pek çok gizli devlet bilgisini açığa yayan *Wikileaks*, *Snowden*, *Aaron Swartz* gibi skandallarla duyulmuştur.

Wikileaks Aralık 2006'da devletle ilgili olarak oldukça fazla sayıda dokümanı kendi sitelerinden duyurmuşlardır. *Wikileaks* sitesinin kurucusu Avustralyalı hacker Julian Assange, dünya çapında bilgi ve belgelerin anonim bir şekilde insanların bilgisine sunulması gerektiğini ifade etmiştir. *Wikileaks* ilk olarak Amerikan ordusunun Afganistan'da tutmuş olduğu gizli raporları *The Guardian*'a, *The New York Times*'a ve *Der Spiegel*'e iletmış ve bu üç gazete söz konusu belgeleri bir ay boyunca inceleyip, gerçek olduklarını teyit ettikten sonra *Wikileaks* ile aynı anda; 25 Temmuz 2010 günü internet üzerinden yayınlamıştır. Söz konusu yayınların gerçekleşmesiyle Amerika Birleşik Devletleri ve sızıntılarda adı geçen birçok ülkede deyim yerinde ise deprem etkisi yaratmıştır.

Wikileaks olayının sızıntı gazetecilik pratiği olarak gazetecilik mi yoksa fırsatçı bir tavrın gazetecilik adı altında Batı iletişim teknolojilerine anarşist bir saldırı olup olmadığı konusunda farklı fikirler dile getirilmiştir. Sağ görüşün hakim

olduğu kanada göre Assange bir hain, sol tarafa göre ise bir kahramandır. Sağ kesimi temsil eden basın ve sivil toplum kuruluşları *Wikileaks* oluşumuna karşı sert ve eleştirel bir konumda durmuşlardır. Pek çok basın kurumu ve yazarı ise ana akım medyayı gözcü rolünü oynayamaması konusunda eleştirmişlerdir. *Wikileaks* ifade özgürlüğü noktasında gazetecilik şartları açısından ve gazeteciliğin kendisi açısından daha geniş kapsamda ele alınmalıdır (Ottosen, 2012:840). Sızıntı gazeteciliğin kendisi ve işleyiş süreciyle ilgili aşağıdaki şema faydalı olacaktır.

Şekil 1: Sızıntı Gazetecilik İşleyiş Şeması (Demir ve Çalışkan, 2013:6)

Yukarıda yer alan Şekil 1'de sızıntı gazetecilik pratiklerini anlayabilmemize yardımcı olan bir şema yer almaktadır. Sızıntı gazetecilik motivasyon, organizasyon ve operasyon ana bölümleri içerisinde birbirini besleyen pek çok kısımdan oluşmaktadır.

Sızıntı gazetecilik, basın tarihinin başından beri gazeteciliğin asli bir dalı ve basın özgürlüğü kavramının temel yapı taşlarından birini oluşturmaktadır. Bilginin

evrenselliği, sansür altında kalmaması ve insan hakları ihlallerinden bu yana bu durum böyledir. Sızıntı gazetecilik ilkeleri kapsamında düşünüldüğünde hiçbir şirketin ya da hiçbir hükümetin halkı ilgilendiren herhangi bir bilgiyi saklama hakkı yoktur.Çok eski tarihlerden bu yana bu durum bu şekilde devam etmiştir. Halktan gizlenmeye çalışılan pek çok bilgi, bir şekilde sızarak, kendisini duyurmuştur.Günümüz şartlarında düşündüğümüzde kaçınılmaz bir diyalektik ise; teknolojinin ve internetin gelişimiyle birlikte bu sızıntının giderek yaygınlaşmasıdır. Günden güne bilgiyi sansürlemek daha imkansız hale gelmiştir. Bu durum bilgiyi kendi tekelinde tutmak isteyen şirketlerin ya da halkın daha bilgi sahibi olmasını kendilerine tehdit olarak gören hükümetlerin korkulu rüyası olmaktadır(Çetin,2015). Pek çok kişinin düşündüğünün aksine *Wikileaks* bir hacker organizasyonundan çok, bir sızıntı gazeteciliği örneğidir

Dünya çapında *Wikileaks*'a benzer pek çok gizli devlet sırrının açığa çıkarıldığı sızıntı gazetecilik örnekleri devlet ve kamu kurumlarını gizliliğe ve bu bilgiyi koruma yöntemlerine itmiştir. Bunun neticesinde de, başlangıçta, devlet güvenliği, diplomasi ve milli savunma alanında biçimlenen gizlilik ve dışa kapalılık uygulamaları, günümüzde, yönetsel yaşamın tüm düzeylerine yayılmıştır.

Kamuoyu, yönetimin çalışma şekillerini, kararlarının nasıl, ne şekilde ve kimlerin etkisi altında kalarak aldığını bilememekte, resmi evrak ve dosyaları inceleyememektedir. Yöneticiler ise, yönetilenlerin sorunlarını yanıtlamaktan ve onlara bilgi vermekten kaçınmaktadırlar. Yöneticilere göre, kamusal bilgiler dışarıya verildiğinde, devletin ve iktidarın sahip olduğu otorite sıkıntıya düşecektir. Çünkü, bilgi güç demektir ve ilginin paylaşılması, kamusal gücün paylaşılması olacaktır (Eken, 1994:52).

1.8. Merkezi, Bölgesel ve Yerel Yönetimlerde Kamusal Raporlama

Merkezi, bölgesel ve yerel yönetimler, seçim yoluyla göreve gelip seçim yoluyla yerini bir başka yönetime devreden kurum yapılarıdır. Bu durum da ister merkezi ister yerel olsun bu yönetimleri ve ona bağlı kamu kurumlarını halkın istek ve dileklerine daha fazla önem vermesine neden olmaktadır. Bu önem neticesinde

söz konusu kamu kurum ve kuruluşları planlı ve sürekli halkla ilişkiler faaliyetleriyle kendi varlıklarını meşruluklarını sürdürmektedirler.

Yerel yönetimlerin gerçekleştirmeleri gereken üç temel amacı bulunmaktadır. Bireylerin temel haklarını geliştirmek ve gerçekleştirmek, kamusal mal ve hizmetlerin üretiminde verimli ve etkili olmalarını sağlamak, demokrasinin gerçekleşmesine katkıda bulunmak (Sezer, 1996:59). Yerel yönetimlerde halkla ilişkilerin temel işlevi ise hizmetler konusunda halkla karşılıklı bilgi alışverişini ve hizmetlerin yorumlanmasını kolaylaştırmaktır.

Halkla ilişkiler, hizmetlerin alınması noktasında uyulması gereken kural ve yöntemleri tanıtabilme bilgileri halka ulaştırarak hizmetlerin yorumunu kolaylaştırmaktadır. Başka bir deyişle hali hazırdaki hizmetlerin alınması sırasında karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri sunmakta, ilgili birim ve bilgileri hizmet sürecine eklemeyerek yerel yönetimin halkın isteklerini belirlemede öncül bir rol oynamaktadır (Sezgin, 2007:111).

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin halkla ilişkiler tanımı çalışma açısından literatüre yansıyan belediye tarafından yapılan ilk tanım olduğu için ayrı bir öneme sahiptir Söz konusu kuruma göre: Yerel yönetimlerde halkla ilişkiler, kentlilerle gerçekleştirilen kesintisiz bir iletişim sürecini kapsamaktadır. Yönetimin plan ve programlarında yer alan konuları gerçekleştirmede ve kentsel hizmetlerin sağlıklı kararlar verilerek yürütülmesinde, kentlilerle görüş alışverişinde bulunulmasına ortam hazırlar. Halkla ilişkiler faaliyeti karşılıklı ilişki içerisinde bulunan kentlilere çeşitli hizmetlerin tanıtılması, eleştiri ve önerilerinin sunulması, projelerin bu bağlamda gözden geçirilip yeni projelerin ortaya konulmasını amaçlayan bir süreç karşılık gelmektedir (Sezgin, 2007:9).

Merkez, bölgesel ve yerel yönetimlerde söz konusu ilişkileri modern, demokratik ve çağdaş bir çerçevede yapısal ve kurumsal sorunların aşılmasında halkın desteğini ve katılımını sağlamada yapılacak uygulamalar için bilimsel yöntemlerden faydalanır. Kamuoyu ve halk açısından kamuoyu araştırmaları yaparak kamusal raporlamalar ortaya koyarak gerekli önlem ve tedbirlerin alınmasına yardımcı olur.

Belediye yönetimleri kamu yönetiminin önemli bir parçası olarak halka en yakın kamusal örgütlerdir. Gündelik yaşamla ilgili çeşitli hizmetleri doğrudan halka sunmak üzere yetkili örgütlenmelerdir. Belediye yönetimleri yapısal özellikleri gereği, özerklikleri, yöneticilerinin seçimle gelmesi, halkın denetimi, onayı ve desteğine meşrulukları neticesinde halkla iyi ilişkiler kurma ihtiyacı diğer kurumlara göre çok daha fazladır (Sezgin, 2007:169).

Kamuoyu araştırması ya da kamuoyu yoklaması bir topluluğa ya da örnekleme oluşturan deneklere sorular yöneltmek sureti ile veri toplama yöntemidir (Budak ve Budak,1995:123). Anket türü kamuoyu yoklamaları, belediyeler tarafından çok kullanılan bir türdür. Burada belli bir halk kesiminin yada belli bir konuda halkın görüşünü öğrenmek amacıyla yapılır. Bu tür araştırmaların sonuçlarının belediye için pek çok alanda faydaları bulunmaktadır. Kamuoyu araştırmaları, kamu' yönetiminin bilgisinin yetersiz olduğu bir alanda karar verilmeden önce yönetimin değerlendirmelerine ışık tutacak bilgileri sağlamaya yarar. Yeter ki uygulanan araştırma, anket, görüşme yöntemleri tutarlı, yansız ve gerçekleri ve yansıtacak nitelikte olsun (Yalçındağ, 1987:82).

Halkla ilişkiler pratikleri ve uygulamaları yapılan kamuoyu araştırmaları ve kamusal raporlamalar sonucunda yönetimin daha demokratik bir hal alarak halkın ihtiyaçlarına cevap veren katılımlı bir sistemin oluşturulmasına yardım eder. Sosyal ve sosyal anlamda kamuoyunu oluşturan halkın daha bilinçli bir konumda, hak ve sorumluluklarının bilincinde hareket etmesini sağlar. Merkezi, bölgesel ve yerel kamu kurum ve kuruluşlarının halkın en fazla ihtiyaç duyduğu hizmetleri almasına ya da hizmetlerin yenilenmesine katkı sunarak verimliliği arttırmada önemli rol oynar.

1.9. Kamu Kurumlarında Halkla İlişkiler Örgütlenmesi

Kamu kurum ve kuruluşlarında halkla ilişkiler bu yapıların tamamını ilgilendiren planlı iletişim çabalarını içermektedir. Bu noktada halkla ilişkiler uygulamalarının kurumların tamamını kapsayacak nitelikte olması için yönetime yakın ve eş güdümlü olarak örgütlenmeleri gerekmektedir. Kamu kurumlarında halkla ilişkiler örgütlenmesi ilgili kuruluşun verdiği hizmete, büyüklüğüne, personel

sayısına, amaç ve iletişim politikasına, beklenti ve imkanlarına bağı olarak değişebilmektedir.

Yalçındağ'ın (1986: 135) ifade ettiği üzere halkla ilişkiler yönetsel ve örgütsel bir olgu olarak yönetimin geliştirilmesi, örgütsel verimlilik ve etkinliğin gerçekleştirilmesi süreci ile bir arada düşünülerek kuruluş içerisinde halkla ilişkiler birimine ve uzmanlarına gerekli roller verilmeli ve örgütsel konumları ona göre düzenlenmelidir. Örgütlenme tasarlanan bir düşünceyi ya da amacı gerçekleştirecek yapısal bir modelin oluşturulmasıdır.

Halkla ilişkiler faaliyetlerinde örgütlenme kavramı; örgütün halkla ilişkiler faaliyetlerine duyduğu ihtiyaca karşılık olarak hedeflediği halkla ilişkiler faaliyetlerine en uygun örgütsel yapıyı kurması anlamına karşılık gelmektedir. Yönetimin hedefleri noktasında halkla ilişkiler geniş bir alana yayılan faaliyet ve süreçleri içine almaktadır. Halkla ilişkiler faaliyetlerinin geri dönüşümü geniş ölçekli araştırmalar ve çeşitli organizasyonlarla yapılan etkinlikleri de kapsadığı için uzun süreleri kapsamasına neden olmaktadır (Sezgin, 2007:121).

Halkla ilişkilerin işleyiş süreci temel olarak iki aşamada gerçekleşmektedir. Bunlardan ilki halkla ilişkiler temeline göre oluşturulmuş bir yönetim felsefesinin gereği olarak kamuoyunun tutum ve davranışlarının belirlenmesi, taleplerin öğrenilmesi ve bunların örgüt eylem planlarına yansıtılmasıdır. İkinci olarak örgütün karar ve politikalarını kamuoyuna açıklayarak istenilen yönde değişikliklerin gerçekleştirildiğini görmek bir bütün olarak örgütü kamuoyuna anlatmak ve böylece karşılıklı anlayış, iyi niyet, onaylama ve benimsenme sonucuna ulaşmaktır (Özkara, 1999:105-112).

Kamu kurumlarında genellikle halkla ilişkilere dönük birimler kurulduğu bilinmektedir. Bu birimler özel bir ünite şeklinde düzenlenerek örgüt şemasındaki yerlerini almışlardır. Danışman kişi ve kuruluşlardan yaralanma çok yaygın değildir. Ek görev olarak bir personelin halkla ilişkiler görevini yürüttüğüne de pek rastlanılmamaktadır (Metin ve Altunok, 2002:83). Kamu kurumlarında halkla ilişkiler örgütlenmesini anlayabilmek adına öncelikle ana kurumun örgütlenmesi incelenmelidir. Çünkü ana kurum hedeflerin ve politikaların asıl belirlendiği yerdir. Alt kurumlar ya da birimler ise ana kurumdan sonra gelir. Bu durum, kamu

kurumlarında genellikle bakanlık şeklinde bir örgütlenme çatısı altında oluşur ve daha sonra alt birimlere dağılım göstermektedir.

Kamu kurumlarında halka ilişkiler örgütlenmesini anlayabilmek adına kamu yönetimi içerisinde halkla ilişkilerin amaçlarını ortaya koymak önemlidir. Kamu yönetiminde halkla ilişkilerin amaçları şöyle özetlenebilir:

- Kamuoyunu aydınlatarak, ilgili kurum ya da örgütün izlediği politikayı halka benimsetmek,
- Halkta yönetimle ilgili olarak olumlu fikir ve düşünceler oluşturmak,
- Halk ve yönetim arasında gerçekleşen ilişkilerde halka yönelik olarak kolaylıklar sağlamak,
- Halktan elde edilecek geri bildirimler doğrultusunda kararların alınmasını sağlamak, Uygulanacak çeşitli yasaklar üzerinde aydınlatıcı bilgiler vererek ve vatandaşları bunlara uymasını sağlamak,
- Hizmetlerin halka ulaştırılması noktasında işbirliğini kurmak,
- Yasal mevzuat ve kurullarla ilgili olarak aksaklıkların giderilmesinde halkın geri bildirimlerinden yararlanmak (Yalçındağ, 1996:10).

Kamu ya da özel sektör bağlamında olsun halkla ilişkiler faaliyetleri kişi ya da kurumların amaçlarını başarmasına yardımcı olan, önem sırası bazen tüketici, bazen dağıtım ve çalışanlar gibi, kurumun yapısı doğrultusunda değişkenlik gösteren hedef kitlelerle gerçekleştirilen stratejik iletişim yönetimidir (Peltekoğlu, 2005:6). Yukarıda sözünü ettiğimiz amaçları yerine getirmek için kamu kurum ve kuruluşlarında halkla ilişkiler birimlerinin örgütlenmeleri farklılık göstermektedir. Genellikle bütçesi daha küçük olan kurumlara nazaran büyük kamu kurumları bir halkla ilişkiler departmanı üzerinden faaliyetlerini yürütürken bazılarında bir halkla ilişkiler uzmanı tüm sorumluluğu yürütmektedir. Bütçe konusunda daha kısıtlı kurumlarda ise uzman olmayan bir personele ek görev olarak verildiği görülmektedir.

Halkla ilişkilerde örgütlenmeyle ilgili olarak, birimin adının ne olacağı yada ne olduğu önemli bir noktadır. Genel olarak kamu kurumlarında halkla ilişkiler birimlerinin kullandığı isimlerden bazıları şunlardır: Bakanlıklarda Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Başbakanlıkta Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı, diğer

kurumlarda; Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Basın ve Halkla İlişkiler Bürosu, Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Yazı İşleri Müdürlüğü. Buradaki basın ve yayın kelimeleri dikkati çekmektedir. Bu noktadan hareketle halkla ilişkiler açısından basınla ilişki, araç olmadan çıkmış amaç olma boyutuna taşındığını söyleyebiliriz. Halkla ilişkiler birimleri basın bültenlerini hazırlayan ve medyaya bilgi aktarmaktan öteye geçemeyen bir yapıya büründürülmüştür. Bu durum birimleri kısırlaştırmakta ve işlevsiz, atıl birer birim konumuna getirmektedir (Metin ve Altunok, 2002:84).

Bir diğer önemli konu da halkla ilişkiler birimlerinin örgüt yapısı içindeki yerleri ve yapılanmalarıdır. Halkla ilişkiler birimlerinin görevlerini etkin ve başarılı kılabilmeleri en üst yönetime yakın olmasıyla mümkündür. Halkla ilişkiler birimi bu çerçevede örgütün yansıması konumundadır. Bu yönüyle örgüt politikalarının ve temel stratejilerin belirlenmesinde yol gösterici ve rehberlik yapıcı bir rolü olmalıdır. Çünkü halkla ilişkiler departmanını araştırma, planlama, haberleşme kanalları ve materyallerini hazırlama ve koordinasyon yönünden önemli fonksiyonları vardır (Metin ve Altunok, 2002:84).

Günümüzde her modern ve demokratik ülkede gerek özel kuruluşlarda, gerekse kamu kuruluşlarında halkla ilişkiler çalışmalarının yapılması zorunlu tutulmaktadır. Bunu sağlamak için kamu idareleri değişik isimler altında da olsa doğrudan doğruya ve sürekli bir şekilde kamuoyunun dilek, istek ve önerilerini saptamak ve kuruluşlarını kamuoyuna tanıtmak durumundadırlar. Halkla ilişkiler faaliyetlerinin kamu yararına olabilmesi için, kamu yararına hizmet veren bütün devlet dairelerinin modern ve daha ussal bir örgütlenmeyle donatılması, çalışanların sosyal sorumluluk duygusuna sahip olması ve hizmet verdiği kitledeki her vatandaşa cevap veren bir mevzuat sistemi uygulanması gerekir (Güneş, 2009:75).

Halkla ilişkiler faaliyetlerini yürüten büronun kapasitesine göre çeşitli dallarda uzmanlaşmış elemanlar çalıştırılabilir. Görev dağılımı yapılarak, dallarında uzman personelin çalıştırılması o kurumun verimini daha da artırması mümkündür. Her tür kurum ve kuruluşun ihtiyacını karşılayacak bir halkla ilişkiler organizasyonu modeli vermek mümkün değildir. Önemli olan söz konusu kurum ya da kuruluşun ihtiyaçlarını karşılayacak bir organizasyonu oluşturmaktır (Güneş,2009:77).

Kamu yönetimi, sosyal sistemi, ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan düzenlenmesini içeren çeşitli kuralları belirleyerek söz konusu bu kuralların örgütler aracılığıyla uygulanması işleviyle ilgili olarak çeşitli tanımlar vermiştik. Söz konusu işlev kamu yararı ve kamu hizmeti ilkesinde karşılığını bulmaktadır. Kamu yönetimi halk ile yöneten-yönetilen, hizmet veren-alan gibi çeşitli ilişkiler çerçevesinde gerçekleşir. Kamu yönetiminde kamu yararı, halkın istek ve önerilerine bakış biçimi, halkın kararları üzerinde etki sahibi olma gibi konular halkla ilişkiler faaliyetlerinin niteliğini de belirleyen öğelerdir (Sezgin,2007:103).

Bu çerçevede halkla ilişkiler hem yönetimi tanıtmaya hem de halktan etkilenmeyi temin edici, bu amaçla yöntemler oluşturan, imkanlar sağlayan planlı bir çaba olduğunu söyleyebiliriz (Kazancı, 1980:33). Söz konusu bu amaçları ilişki içerisinde bulunduğu kurumlara örgütlenebildiği ölçüde gerçekleştirebilmektedir.

Çeşitli özel ve kamusal kurumlarda görülen başarısız uygulamalarda görüldüğü üzere, halkla ilişkiler yönetimin ayrılmaz bir parçası olarak işlev göstermediği sürece iletişimle ilgili departmanlar, örgütü daha etkin hale getiremezler. Halkla ilişkiler bölümü kurum için çevresel analizler yardımıyla yönetsel kararların alınmasına katılım gösterirler. Bu nedenle halkla ilişkiler departmanlarının stratejik karar alma yetkisine sahip olmaları oldukça önemli bir konudur. (Grunig, 1992:11). Halkla ilişkiler yönetim ve karar alma mekanizmalarına yakın bir konumda örgütlenebildikleri ve uzman personel ve birimler yoluyla karar ve uygulamalarını işlerliğe koyabildikleri ölçüde başarılı olurlar.

İKİNCİ BÖLÜM:

IBKY'DE HALKLA İLİŞKİLER

Bu bölümde, Giriş Bölümünde belirttiğimiz iki araştırma sorusuna yanıt aranacaktır. Bu araştırma soruları 1. IBKY'nde halkla ilişkilerin tarihsel gelişimi nasıl gerçekleşmiştir?) ve 2. IBKY'nde halkla ilişkiler mevcut durumu ve işlevsel düzeyi nasıldır?) şeklindedir. Bu sorulara verilecek yanıtta temel oluşturmak bakımından önce genel olarak Irak Cumhuriyeti ve IBKY kamu yönetimi hakkında temel bilgiler verilecektir.

2.1. IBKY Kamu Yönetimi Yapısı

IBKY 2005 yılında yürürlüğe giren Irak Cumhuriyeti Anayasası'nda 117. Madde ile belirlenen bölge yönetimi statüsündedir. IBKY Anayasası ise bir taslak anayasa statüsündedir. 2009 yılında IBKY Parlamentosu tarafından kabul edilen metin, henüz referanduma sunulup kabul edilmediği için bu anayasanın taslak statüsü devam etmektedir. Ancak yine de, birçok kamu örgütlenmesi ve işlevi bu metin esas alınarak *de facto* olarak yürütülmektedir. IBKY, Irak Cumhuriyeti'nin bir bölümünü oluşturan dört ilini kapsamakta ve özerk bir bölge yönetimi olarak kontrol altına almaktadır. 1991 yılından öncesine kadar söz konusu bu bölge, Irak Cumhuriyeti devletinin bir bölgesi olarak doğrudan iktidardaki BAAS Partisi tarafından yönetilmiştir. IBKY, coğrafi bakımdan İran, Türkiye ve Suriye ülkeleriyle komşu olan Kuzey Irak'ta yer almaktadır. Söz konusu bölge, Orta Doğu'nun ticaret ilişkisini Asya kıtasına bağlayan ana yol olarak geçmiş dönemler içerisinde işlev görmüştür.

IBKY'nin halkı, bölgedeki uyuşmazlık, rekabet ve şiddet olayları nedeniyle, 1961-1975 yılları arasında etnik çatışmaları, 1988 yılında Enfal olayları, 1988 Halepçe'de olayları, 1980-1988 yılları arasında Irak ile İran Savaşı, 1991 yılında 2.

Körfez Savaşı gibi pek çok olayı yaşamıştır. Geçmiş dönemlerde yaşanan bu tür şiddet ve anlaşmazlık olayları neticesinde bölge halkından pek çok kişi hayatını kaybetmiştir. Ayrıca, IKBY Hükümeti'nin kuruluşundan birkaç yıl sonra Celal Talabani (KUB) ile Mesut Barzani (KDP) taraftarları arasında yaşanan çatışma ve iç savaş sonucu, bölgede çok sayıda siyasi, ekonomik ve idari sorunlar ortaya çıkmıştır (Romano ve Gürses, 2014:6).

İç savaş nedeniyle ülke toprakları iki farklı kabine tarafından yönetilmekteydi. Bunlar; KUB tarafından yönetilen Süleymaniye ilindeki kabine ile KDP tarafından Dohuk ve Erbil şehirlerinde yönetilen kabineden oluşmaktaydı. 2006 yılında IKBY'nin farklı iki kabinesi birleştirilmiştir. Söz konusu bu kabineyi dönemin Başbakan'ı Neçirvan Barzani (KDP) yönetmiştir. Kurulan 6. kabinenin ilk iki yılında Dr. Berham Ahmet Salih (KUB) kabineyi yönetmiş, onun dışında günümüze kadar olan süreçte Neçirvan Barzani IKPY Hükümeti'nin Başbakanı olarak görev yapmaktadır (Politi, 2016). Bürokrasi, siyaset ve güvenlik açılarından yaşanan karmaşanın yanında son yıllarda bir de IŞİD terör örgütüyle yaşanan savaş yönetimi zor durumda bırakmaktadır. Bunlara ek olarak, merkezi ve bölgesel hükümet arasında yaşanan uyuşmazlıklar, çeşitli yolsuzluk olayları ve işsizlik, IKPY Hükümeti'nin başlıca sorunları arasındadır.

IKBY'nin nüfusu yaklaşık beş milyon iki yüz bin civarındadır. Bölge, önceleri idari bakımdan Süleymaniye, Erbil ve Dohuk illerinden oluşmaktaydı. Ancak, 2015 yılından itibaren resmi olarak Halepçe'nin de katılımıyla dördüncü il eklenmiştir (Ottoway, 2016). Dört ilin kapladığı alan yaklaşık olarak 40.000 kilometrekaredir. Bu yüzölçümü Hollanda'dan büyük olmasının yanında, Lübnan'ın yaklaşık dört katı bir büyüklüğe karşılık gelmektedir. Bu istatistik, yalnızca IKBY Hükümeti'nin yönetimindeki illeri kapsamaktadır (Bartu, 2010: 1333). Genel yönetimin resmi yapısı, IKBY Hükümet'inin Başkanı, Bölgesel hükümetin Bakanlar Kurulu ve illerin yerel yönetimlerinden oluşmaktadır.

Bölgesel yönetimin yapısı ve görevleri aşağıdaki maddeler halinde özetlenebilir;

A) IKBY Hükümeti'nin başkanı 2005 yılında düzenlenen 1. numaralı yasanın, birinci, ikinci ve üçüncü maddelerine göre yürütme organının genel başkanıdır. Bir

diğer anlamda, bölge başkanının yetkileri yalnızca protokol kurallarıyla sınırlı değildir. Bölge başkanı, doğrudan genel gizli oylamayla vatandaşlar tarafından dört yıllık bir süre için seçilmektedir. Ayrıca ikinci defa için de seçilme hakkı bulunmaktadır. Yasal metinlerin ve kuralların verdiği yetkilere göre, bölge başkanının oldukça geniş bir yürütme gücü bulunmaktadır. Örneğin;

- 1) IKBY Silahlı Kuvvetlerinin genel komutanıdır.
- 2) İç ve dış ilişkiler düzeyinde IKBY vatandaşlarının temsilciliğini yapmaktadır.
- 3) Yönetim alanındaki bölgeyle Federal Hükümet arasındaki ilişkileri yönetir.
- 4) Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Milli Meclis Başkanı'ndan oluşan Irak siyasi yönetiminin yüksek meclisinde IKBY'ye bağlı halkın temsilciliğini üstlenir.
- 5) Bölge halkı adına Irakta bulunan diğer taraflarla danışır ve Federal yetkililer ile bölge yetkilileri arasındaki koordinasyonu düzenler.

Söz konusu kanunlar bölge başkanlığı ve bakanlar kurulu başkanlığı arasındaki ilişkilerin yapısını da tanımlamakta ve düzenlemektedir. Terfi ve özel rütbeyle ilişkili olarak resmi bütün atamalar bakanlar kurulundan bölge başkanına gönderilmektedir. Bölge başkanının 15 gün içerisinde parlamentonun onayladığı bütün kanunları yayınlama yetkisi bulunmaktadır. Bölge başkanının bu noktada, söz konusu kanunları onaylamayıp gözden tekrar geçirilmesi için parlamentoya geri gönderebilme yetkisi vardır.

B) 19 bakanlıktan oluşan Bakanlar Kurulu Başbakan tarafından yönetilir. 1992 yılında çıkarılan 3 numaralı kanunun 8.maddesinin 3. bölümüne göre, IKBY Bakanlar Kurulu, bölgenin en yüksek yürütme gücüdür. Bakanlar Kurulu'nun görevleri şu şekilde özetlenebilir:

- 1) Hükümetin genel politikalarını belirlemek ve bu politikaların uygulanma sürecini yönetmek.
- 2) Kanun tasarıları önerip, hazırlamak ve parlamentoya sunmak.
- 3) Bölgesel Hükümet'in bütçe tasarısını hazırlamak.
- 4) Bölgeyle ilgili geliştirme projelerini hazırlamak.

- 5) Parlamentonun izniyle bölge dışında da borç sözleşmeleri yapmak.
- 6) Kanunları uygulayarak, bölge emniyetini ve vatandaşların haklarını korumak.
- 7) Bütün bakanlıklar ve ilgili kurumların işlerini yönetmek ve denetlemek.
- 8) İdari kararları çıkarmak ve kanuna göre uygulanmalarını sağlamak.
- 9) İlgili kanuna göre memur ve genel müdürlerin atanmaları, işten çıkarılmaları, uzaklaştırılmaları ve emekliye ayrılmalarını onaylamak

Halen yönetimde bulunan sekizinci hükümet kabinesi (2013'den bugüne) koalisyon sonucu ortaya çıkmıştır. Bölgede yapılan 2013 seçimleri sonucu hiç bir parti tek başına hükümet oluşturacak kadar parlamentodaki çoğunluğu sağlayamadığı için koalisyon hükümetine gidilmiştir.

IKBY'nin siyasal sistemi içerisinde Parlamento, Bakanlar Kurulu'nun işlerini yürütülmesinde önemli bir rolü olduğundan dolayı, tüm siyasal parti ve güçlerin desteğini kazanma noktasında oldukça büyük bir baskı altındadır. Bölgenin bütün iç ve dış konularını yöneten Bakanlar Kurulu, alınacak kanuni karar ve işleri, IKBY'nin diğer sektörleri ya da başka bir birimin göreviyle çelişkili olmaması esası üzerine dayandırmaktadır.

Bakanlar Kurulu, istenmeyen bir durum ortaya çıktığı anda gerekli çözüm yollarını sağlamak için üyeleri içerisinde bir komisyon oluşturmaktadır. Kurul tarafından çıkarılan kararların, son onayını almak ve nihai kararın verilmesi için, kararlar bölge başkanına gönderilmektedir.

Bakanlar Kurulu'nun başkanı, kararların ve kurul tarafından iletilen talimatların uygulanması adına Bakanlar Kurulu'nun genel yönetsel yapısının oluşumunu ve bütün gerekli icraatın gerçekleştirilmesini ve yürütmesini sağlamaktadır. Ayrıca kurul içerisinde yer alan yardımcısı, bakanları, divan başkanı ve bakanlar kurulunun sekreteri gibi görevlilerin bazı yetkilerini kısıtlayabilir ya da kaldırabilir. Bakanlar Kurulu Başkan'ı yürütme işlerini, parlamento, bölge başkanlığı ve bölgenin dört ilindeki yerel yönetimler gibi taraflarla koordinasyon içerisinde gerçekleştirmektedir.

Başkan, Bakanlar Kurulu kararlarının uygulanmasında ve alınacak kararlardan emin olmalıdır. Bu noktada Bakanlar Kurulu'nun mali ve idari işlerini düzenlenmesinde çeşitli birimlerden destek almaktadır. Resmi işlerin kolay yürütülmesi için, doğrudan Bakanlar Kurulu Başkanı'na bağlı pek çok birim bulunmaktadır. Söz konusu birimler şu şekildedir;

- 1) İdari ve Mali birim
- 2) Mevzuat Birimi
- 3) Planlama Birimi
- 4) Hükümet Projelerini Yürüten Birim
- 5) Dış İlişkiler Birimi
- 6) Medya ve Enformasyon Birimi

C) IKBY idari bakımdan illere, iller de ilçe ve kasabalara ayrılmıştır. IKBY'nin illeri de kendi coğrafi sınırlarında birer idari birimdirler. İdari birimlerin başkanları yönetsel büyüklüğe göre vali, kaymakam ve kasaba müdüründen oluşmaktadır. Sözü geçen tüm bu birimler içerisinde, her bir ilin, il meclisi, ilçenin yerel meclisi ve kasabanın da yerel meclisi bulunmaktadır. Genel idari yapılanma bakımından IKBY'nin dört ili, illerin meclisleri ve bu illere ait idari birimler doğrudan Irak Cumhuriyeti Merkezi Hükümeti'ne ya da IKBY Hükümeti'ne bağlanmamışlardır.

Genel idari yapılanma içerisinde tüm bu birimler göz önüne alındığında, resmi ve idari olarak işlerin yürütülmesi ve uygulanmasında kendilerine özgü bir çeşit özgürlük ve siyasi kişilikleri bulunmaktadır. Bu yapı vatandaşlarla ilgili olarak genel hizmetleri daha iyileştirmek adına insan merkezilik ilkesini sağlamlaştırmaktadır.

IKBY iller kanununda şöyle denilmektedir:

Bu kanun Başkanlar ve üyelerin yetki, sorumluluk ve kuralların merkezi olmayan birimlerde yetkilerini bölerek vatandaşa genel hizmetlerin ulaştırılmasını düzenlemek, toplumun hukukunu ve çıkarlarını korumak, IKBY'ndeki iş birimlerini geliştirerek güçlendirmeyi tanımlamaktadır (3. numaralı kanun; 2009 yılında IKBY ve Irak illerinin ikinci kanunu haline gelmiştir).

İl meclisinin, ilin idari sınırının içerisinde yürütme ve denetim yetkisi bulunmaktadır. Meclisin, il sınırındaki idari ve mali işlerinin düzenlenmesi için gerekli kararlar almaya hakkı vardır. Genel hatlarıyla İl Meclisleri'nin en önemli yetkilerini şu şekilde sıralayabiliriz. :

- (1) İl meclis başkanını seçmek.
- (2) İl meclis başkanını ya da yardımcısını gerekli durumlarda görevden almak.
- (3) İl başkanının seçilmesi ve soruşturulması.
- (4) İl meclis bütçe tasarısının hazırlanması ve onaylanması.
- (5) İlin genel politikasını oluşturmak.
- (6) İdari, mali ve genel hizmetlerin daha iyileştirmesi için gerekli kararları çıkartmak.

IKBY içerisinde illerin yerel yönetim üyeleri doğrudan gizli oylama sonucu seçilirler. İl yönetimindeki üyelerin görevi dört yıl sürmektedir. İl yönetiminde yer alacak üyelerinin sayısı o ildeki nüfusun sayısı ile bağlantılı olarak belirlenmektedir.

Genel olarak, IKBY'nin genel yönetimi 1991 yılından sonra hızlı ve kalıcı bir takım değişimlerle yürütülmektedir. IKBY'nde genel yönetimin yapısal, teknik ve metodolojik değişimleri, bölgenin siyasi, sosyal ve ekonomik değişimleriyle paralel bir şekilde gerçekleşmektedir. IKBY'nde genel yönetimin daha fazla gelişmesi sürecinde pek çok sorun ve engelle karşılaşmıştır. Örneğin, idari yetkilerin parti ve hükümetle ilgili görevlilerin ellerinde toplama hayali genel yönetim önündeki en belirgin sorunlardan biridir. Yukarıda ana hatları ile bahsedilen bu genel yönetim oluşumunun hükümet ve vatandaşların gereksinimleri esası üzerine yapılandığını ortaya koymak için ciddi hiç bir çalışma ya da araştırma yapılmamıştır.

IKBY'nde genel yönetimin yapısı, yolsuzluk davaları, yetkiyi kötü kullanma ve hükümetin idari konularda vasıfsız kişileri atamaları sıkça karşılaşılan durumlardır. Çoğunlukla genel yönetimin oluşturulması, siyasi ve idari kararların alınması sırasında güvenilir veri ve bilgiler üzerinden hareket edilmemektedir. Genel yönetim yapılanmasında, iş ve görevlerin sınırları birbirlerinden yeterince ayrılmamıştır, siyasi ve idari kararlarda uyumluluk ya da eşitlik görünmemekle birlikte çoğunlukla birbirleriyle çelişmektedirler.

2.2. IKBY'de Halkla İlişkiler Tarihçesi

Bölgenin gelişimi Irak'ın genel gelişiminden ayrı düşünülemez. IKBY'nin gelişimi, genel olarak Irak'taki gelişimlerin tamamlayıcısı konumundadır.

Bundan dolayı IKBY'de genel ilişkilerin içinden geçtiği süreç, bağımsızlık sonrası Irak tarihindeki kırılma noktası olan 1991 yılını temel alan iki aşamaya ayrılması gereklidir. Bu bağlamda, IKBY halkla ilişkiler tarihinin gelişimini, 1932-1991 yılları arası dönem ve ondan sonraki dönem olarak iki bölümde ele alacağız.

Birinci Aşama: 1932-1991 Dönemi Halkla İlişkiler

Halkla ilişkilerin gelişimi açısından, bu ilk aşamada (1932-1991) bölge kurumlarındaki genel halkla ilişkiler ile Irak merkezi hükümeti halkla ilişkiler organizasyon ve etkinliklerini birbirinden ayıracak belirgin bir kıstas bulunmamaktadır. Genel olarak bu dönemde halkla ilişkiler, herhangi bir kurumsal yapı olmaksızın, bir kaç küçük etkinliğin yürütülmesinden ibaret olarak gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde halkla ilişkilerin yürütülmesi bakanlıklar ve bazı idari kurumların içinde bir kaç küçük birimi tarafından yapılmıştır (Ahmed, 1997:11).

Bağımsızlığın kazanıldığı 1932 yılından itibaren 1950'li yıllara kadar olan krallık yönetiminde halkla ilişkiler ile ilgili birimlerinin en belirgin özelliği genel olarak Irak ve bölgeyi tanıtmak olmuştur. Bu birimlerin genel etkinlikleri az sayıda fotoğraf ve çeşitli medya yayınlarından oluşmuştur. Halkla ilişkiler alanının Irak'ta giderek gelişimi ve bu alana dair özel birim ve bölümlerin bakanlık ve kurumlarda açılmasına rağmen, hiç bir birim veya bölüm halkla ilişkiler uzmanlığını ve işlevini tam ve doğru bir şekilde gerçekleştirememiştir (Jawhar, 1989: 48).

Burada ana sorun genel olarak halkla ilişkilerin görevini sadece bakanlık ve kurumların içindeki bölüm ve küçük birimlerin seviyesinde sınırlandırılması ve bundan dolayı işlevin salt halka yönelik olarak propagandadan oluşması olmuştur. Bu dönemde, halkla ilişkiler faaliyetlerinin sınırları bakanlıklar ve kurumlarda yeterince genişletilememiştir. Söz konusu bu ilk dönem içerisinde halkla ilişkiler,

halka hizmet ve bilgilendirme sunmaktan çok, bir tür iktidar propagandası şeklinde gerçekleştirildiğinden dolayı, bu kurumlar halkın güvenini kaybetmiştir.

1958 yılından sonra, General Abdülkerim Kasım'ın krallığı askeri darbe ile devirerek yeni bir yönetim kurmasıyla birlikte, halkla ilişkiler konusu Irak'ın tamamında ve bölgede belirli ölçüde farklı bir düzeye geçmiştir. Devlet, halkı ve bütün mezhepleri etkilemek, iç ve dış problemleri hafifletmek ve yönetimi güçlendirmek için halkla ilişkileri önemsemeye ve geliştirmeye başlamıştır. Irak hükümeti bir kaç farklı kanal üzerinden kendi programlarını halka tanıtmaya çalışmıştır. Bu dönemde hükümet, halkın güvenini tekrar kazanmak için çeşitli yollar denemiştir. Örneğin, Halkla İlişkiler alanındaki bölüm ve özel birimlerin organizasyonunu yenilenmeye başlanmıştır (Ahmed, 1997:16).

Yönetimin yeni bir darbe ile 1968 yılından sonra BAAS partisi rejiminin eline geçmesinden sonra halkla ilişkilerin görevi ve anlayışı yeniden değişikliğe uğramış ve farklılıklar göstermiştir. Irak devleti ve bölge kurumlarındaki halkla ilişkilerle ilgili bölüm ve birimler, genellikle halkla ilişkiler alanı ile ilgili olmayan faaliyetler göstermişlerdir. Örneğin, Irak'ın dışına öğrenci gönderen bölüm ve birimler ya tercüme işiyle uğraşmak ya da kütüphaneleri yönetmek gibi halkla ilişkilerle alakasız işler yapılmıştır. Halkla ilişkilerin işi halkın şikayetlerini dinlemekle ya da gazete ve dergilerde belirli bakanlık ve kurumlara ilişkin yazıları yanıtlamak gibi işlerle sınırlandırılmıştır. Söz konusu bu dönemde pratik açısından halkla ilişkiler alanında uzman kişilerin sayısının azlığı ve uzmanlığı olanlarında bilgisinin yetersizliği bu duruma sebebiyet vermiştir (Al Shikhli, 2001: 99). Ancak, bu dönemde her ne kadar halkla ilişkiler idari bir bölüm gibi, Irak ve bölgedeki bakanlık binalarına girmiş olsa da, söz konusu bölüm ve birimler doğrudan halkla ilişkiler adına sahip değildiler. Bu birimler halkla ilişkilerden farklı isimler altında örgütlenmişlerdi. Örneğin, medya merkezi, danışma yönetimi, medya birimi, yayın bölümü, genel işler bölümü, medya yönetimi vb. isimlerle bu birimler adlandırılmıştı. Bu durum, söz konusu birimlerin halkla ilişkilerin genel işlevini ve özelliğini bir ölçüde kaybetmesine neden olmuştur (Al Rawi, 2002: 69).

İkinci Aşama: 1991 Yılından Sonraki Dönem

1991 yılında ABD'nin başlattığı 1. Körfez savaşıyla, BAAS rejimi Irak genelinde kontrolü kaybetmiş ve Saddam Hüseyin işgal altındaki bölgelerden devlete ait olan kurum ve kuruluşları çekmiştir. Bu sebeple, bölgede idari boşluklar ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda, Birleşmiş Milletler kararlarıyla da desteklenen fiili durum karşısında, Irak'ta büyük bir yönetim kriziyle karşılaşmıştır. Bir taraftan devlet kurumlarının olmaması nedeniyle belediye alanları ve halka yönelik işler durdurulmuş, diğer taraftan da ekonomik kriz nedeniyle alt yapı projelerine son verilmiştir. (Logan, 2009: 166)

1992 yılında bölge halkı, bölgesel parlamentoyu seçip, yeni bölgesel hükümeti kurmak için sandık başına gitmiştir. Mesut Barzani başkanlığındaki KDP, çok az farkla ana rakibi olan Celal Talabani başkanlığındaki KHB partisini çok az farkla yenerek seçimi kazanmıştır. Bu iki parti ortak bir hükümet kurmayı kararlaştırmışlardır. Fakat iki yıl süren bu hükümetten sonra bu iki parti arasında meydana gelen sorunlar nedeniyle 1994-1998 yılları arasında bir iç savaş meydana gelmiştir. Bu iç savaşın sonucunda bölge Erbil ve Süleymaniye merkezli iki bölüme ayrılmıştır.

Süleymaniye'de oluşan hükümet, Yayın ve Genel İlişkiler Departmanı isimli bir departmana sahipti ve bu departman bir kaç bölümden oluşuyordu. Örneğin, hükümet başkanının özel departmanı da burada başkanın özel işlerini, güvenlik ise hükümet başkanını görmek isteyen toplulukların işlerini yürütüyordu. Ayrıca, ekonomi gözetim müdürlüğü de bu bölümde yasa tasarısı, ekonomi işlerinin yürütülmesi ve genel ekonomiyle ilgili idari işleri gerçekleştiriyordu. Yine adalet müdürlüğü bu bölümde, adalet işleriyle ilgili olarak yasa ve yürütme komisyonu ve bakanlar kuruluna giden yasaların incelmelerini yapıyordu. Halkla İlişkiler Müdürlüğü ise burada halkın şikayet ve davalarını yürütüyordu (IKBY Süleymaniye Medya ve Halkla İlişkiler Şube Müdürü Stran Abdullah ile kişisel görüşme, Aralık 12, 2015).

Bölgesel hükümetin Süleymaniye kolunda, yürütme makamına göre halkla ilişkiler departmanı içerisinde üç önemli işlev gerçekleştirilmektedir. Bunlar, genel olarak muhalifler ile ilişki kurulması, bölgesel hükümetin içinde ve dışında hükümetin yaptığı işler ile alakalı rapor ve dokümanların hazırlanması ve bu

dokümanların medyada yayımlanması. Hükümet, bu departman sayesinde halkın isteklerine, düşüncelerine, şikayet ve davalarına ilişkin bir köprü kurmuştur. Söz konusu bu departmanın asli görevi bunları hükümet iletmektir. Süleymaniye'deki hükümetin bu birimi, halktan kopmamak adına birçok yönteme başvurmuştur. Örneğin, bütün kesimlerle toplanmak, çeşitli medyalarla ilişki kurulması, diğer partilerle ilişki kurulması, toplantı ve seminerler yapılması, medyada yer alan programlara katılma vb. Bu daire aynı zamanda halkın dilekçelerini hükümete iletebilmek adına kamusal ilişkiler departmanına rapor hazırlamış ve hükümete sunmuştur (Said, 2005: 78).

Saddam Hüseyin rejiminin 2003 yılında yıkılmasından sonra, Irak Cumhuriyeti Merkezi Hükümeti'nin ve IKBY Hükümeti'nin öncelikli amacı devletin kurumsal yapısı içinde halkla ilişkiler ve medya bölümlerini yeniden kurmak olmuştur. Bu da devletin genel olarak uygulamaya çalıştığı ve Batı devletlerinin gözetiminde yürütülen demokratik siyaset uygulaması çabaları sayesinde yapılmaktadır. Bu çabalar, kurum ve kuruluşların daha örgütlü ve işlevsel hale gelmesi için gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda, hükümet çeşitli bakanlık ve kuruluşlarında halkla ilişkiler birimleri açmıştır. Ancak, bu birimlerin asıl amacına ulaştığını ve gerçek halkla ilişkiler işlevlerin yerine getirebildiğini söylemek imkan dahilinde değildir.

Saddam Hüseyin yönetimi zamanında (1979-2003) halkla ilişkilerin belirli bir düzeye ilerlemesi inkar edilmez bir gerçektir. Bu dönemde, Irak teknolojik atılımlar yapmış ve uluslararası uydu yayını yapılarak dünyaya açılmayı sağlamıştır (Al Shikhlı, 2001: 109). Bu dönemde yapılan çalışmalar, Saddam'ın yıkılmasından sonra da halkla ilişkilerin işlevlerinin sürmesine neden olmuştur. Bu çerçevede yöneticiler, Batı ülkelerinin vatandaşla genel ilişkileri çerçevesinde kamuoyuna verdikleri önemden hareketle, halkla ilişkiler işlevlerini belirli ölçülerde sürdürmeye çalışmışlardır. Bu bağlamda, halkla ilişkilerle ilgili akademik eğitim ve bölümlerin sayısının artması, genel kamu çalışanlarının ve halkla ilişkiler memurlarının yurt dışına gönderilip orada eğitim almaları ve bu memurların diğer ülkelerin yönetim kültür ve halkla ilişkileri hakkında bilgi sahibi olmaları yapılan önemli görevler arasında sayılabilir. Enbar Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Mehmet Nazfil'e göre kamusal ilişkiler IKBY'de Irak'ta olduğundan daha fazla gelişmiş ve ilerlemiştir. Nazfil'e

göre bu durum, IKBY'de görülen toplumsal emniyet ve asayişten kaynaklanmaktadır. Genel olarak diğer ülkeler ile kurulan ilişkilerde de, bölgesel hükümetin halkla ilişkiler bölümü oldukça çok önem taşıyordu (Enbar Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Mehmet Nazfil ile kişisel görüşme, 5 Temmuz, 2016). Bölgenin iki farklı hükümet tarafından yönetildiği dönemde, halkla ilişkiler ve basın departmanı Süleymaniye'de bir kaç etkinlik gerçekleştirmiştir. Bunlardan en belirgin olanı hükümetin bütün etkinlik ve icraatlarını çeşitli medyalarda yayınlamasıdır. Ayrıca, Hükümet kanadının işleri ile alakalı yıllık olarak bir kitap da yayımlanıyordu.

2.3 IKBY'nde Halkla İlişkiler İşlevlerinin Örgütlenmesi

IKBY'nde halkla ilişkiler işlevlerinin örgütlenmesi bakanlıklar ve resmi kurumlarda var olan ve sadece halkla ilişkilerin temel işlevlerine bağlı işleri yapan idari birim ve bölümler olarak kurulmuştur. Bölgesel hükümetin içerisinde halkla ilişkiler örgütlenmesinin esas amacı ise işlerdeki çelişkileri, etkinliklerdeki anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak ve kamusal ilişkiler ve özel etkinlikler alanında doğru bir koordinasyonu sağlamaktır.

Halkla ilişkiler işlevlerinin örgütlenmesi için, bölgesel hükümet bu meseleyle ilgili olarak özel yollar seçmiştir. Örneğin, esas işlevleri kamusal ilişkilere ait olan hükümetin bütün bölüm ya da birimlerin işlerinin düzenlenmesi için özel iç tüzükleri bulunmaktadır. Genel olarak, hükümet aşağıdaki sebeplerden dolayı bu bölüm ve birimlerin iç tüzükleri yoluyla halkla kamusal ilişkileri yönetip ve halkla ilişkilerin işlevlerini düzenlemek istemektedir:

- 1) Bölgesel hükümet, kamusal halkla ilişkiler özelliği olan bütün etkinlikleri sınırlandırmak istemektedir. Bunu sebebi ise etkinliklerin hangisinin halkla ilişkiler hangisinin diğer etkinliklere ait olduğunu ayırabilmektir.
- 2) Bölgesel hükümet kamusal halkla ilişkilerin işlevlerini düzenlemektedir. Bunun sebebi ise benzer özellikleri olan bütün etkinlikler ve işleri birlikte toplayıp ve kamusal halkla ilişkiler etkinlikleri çerçevesinde gerçekleştirmektir.

- 3) Kamu yönetiminde halkla ilişkiler etkinlikleri çerçevesinde idari birimler kurarak ve bu idari birimlerin sorumluluk, görev ve özelliklerine uyan işlevsel adları vermek şartıyla hükümet bu işlevi düzenlemektedir. Hükümet bu şekilde işler ve etkinliklerinin yapılmasında çelişki çıkmaması ve her bir idari bölüm ve birimin sorumluluğunun bir görevden fazla olmamasını hedeflemektedir (Al Fayaz, 2004: 187).

Bölgesel hükümet kamusal halkla ilişkiler işlevlerinin örgütlenmesi meselesinde belirli bir kaç şeyi vurgulamıştır. Çünkü kamusal ilişkiler belirli bir bölüm ya da bir birim olarak hükümetin yönetimi ve yüksek politikasına tabi olarak halkla ilişkiler alanında bir etkinliktir. Bu nedenle bölgesel hükümet işlevlerini düzenlemek için kamusal ilişkilere bir çeşit kolaylık ya da yumuşaklık sağlamıştır. Kamusal halkla ilişkiler işlevleri pek çok farklı yapı ve çeşitte olduğu için yüksek yetenek ve güç gerektirmektedir. Bu yüzden bölgesel hükümet bu alanda eğitilmiş, güçlü ve uzman kişileri işe almak için çabalamaktadır. Örneğin, kamusal ilişkiler bölümündeki medya ve bilgiler birimi, bölgesel hükümetin bakanlar kuruluna ait olan bir birim olarak hükümetin genel ilişkilerini yönetmektedir. Bu bölümde görev alan üyeler alanında uzman, eğitilmiş ve yetenekli kişilerden oluşmaktadır.

IKBY Hükümeti kamusal ilişkiler memuriyeti konusunda da bu kurumun birçok bölüm ve uzman memurdan oluşmasını uygun görmüştür. Hükümet çoğu bakanlığın ve kamusal ilişkiler bölümlerinin içerisinde planlama ve araştırma için ayrıca bir bölüm ayırmıştır. Hükümetin amacı, bu bölümde kamuoyunun hükümete dair görüşünü öğrenmek, halkın şikayet ve sitemlerini bilmek ve kamusal ilişkiler bölümü için bilgiler toplayarak, halkla ilişkilere dair plan oluşturmak konularında araştırmalar yaptırmaktır.

Hükümetin, kamusal ilişkiler bölümü içerisinde önem verdiği bir diğer bölüm ise dış ilişkiler bölümüdür. Bakanlar kuruluna ait olan ve medya ve bilgiler biriminde bulunan bu bölüm, kamusal ilişkiler ile gazete, radyo ve televizyon gibi medya kurumları arasındaki ilişkileri yönetmektedir. Bu bölümün sorumluluğu beyannameler çıkartmak, yıllık raporlar hazırlamak ve gazeteleri bilgilendirmek ve hükümetin resmi beyannamelerinin sunumunu sağlamaktır. Ayrıca, önemli yetkililerle birlikte basın toplantıları düzenleyip, bölümün sorumlularının hükümet adına diğer toplantılara katılımını sağlamaktır (Al Fayaz, 2004: 191).

Yerel ilişkiler de bölgesel hükümetin ve bakanlıkların bünyeleri içerisindeki kamusal ilişkilerin başka bir bölümüdür. Bu bölümün işi, çalışanların forum, seminer ve yerel yazılar çıkartmak gibi etkinlikler yoluyla halkın bağlılığının güçlendirilmesidir. Hükümetin amacı bu kurum yoluyla, ilgili memurların bilincini artmaktır, bu da kamusal ilişkiler memuriyetini düzeltmek için yapılmaktadır. Kamusal halkla ilişkiler memuriyetini düzeltmenin IKBY Hükümeti için pek çok önemi vardır. Örneğin, hükümet mağduriyeti engellemek adına elinin altındaki imkanları kullanmak istemektedir. Hükümet bu alandaki, uzmanlığın ve memuriyetin düzeltilmesi yoluyla kısa zamanda amaçlarına ulaşmayı hedeflemektedir. Bölgesel hükümet, belirlediği amaçlara ulaşmak için kamusal ilişkiler memurları arasında işbirliği gücünü (ruhunu) oluşturmak ve bu memurların uzmanlığı arasında tam koordinasyonu (uyumu) gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, hükümet ortaya konulan iş bakımından aynı özellikleri taşıyan sorumlulukları da düzenlemeyi istemektedir.

Bölgesel hükümet tarafından kamusal ilişkiler alanı ve memuriyetinin düzeltilmesinin bir diğer önemli amacı da uzmanlık ve sorumlulukları belirtmektir. Bu noktada her bireyin kendi sorumluluk alanını bilmesi sağlanarak uzmanlığı farklı olan bu bireyler arasında hiç bir çatışmanın gerçekleşmesini engellemek önceliktir.

Son olarak şunu söylemek mümkündür; hükümetin esas amacı kamusal halkla ilişkiler memuriyetini ve uzmanlık alanını düzelterek hükümetin diğer kurum ve kuruluşları içerisinde uyumlu bir ortam sağlamaktan oluşmaktadır. Bu da kurumların içerisinde gerçekleşen işleri yükseltmek ve gerçekleştirilmek istenen amaçlar arasındaki çelişkileri görebilmek için yapılmaktadır.

2.4 IKBY'nde Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi, uluslararası seviyede kabul görmeyi isteyen yönetimler için oldukça önemli bir kavramdır. Kabul görme sürecinin önemli bir bölümünü dış destek ve özellikle uluslararası kamuoyunun ve hükümetlerin desteklerini elde etmek çabaları oluşturmaktadır. 2003 yılında BAAS rejiminin sona ermesinden sonra, 2005 yılında yürürlüğe giren Irak Cumhuriyeti Anayasası'nın birinci maddesine göre demokratik - federatif bir devlet yapısı ortaya konmuş, bu Anayasa'nın 117. maddesi

de IKBY'ni federal bir bölge olarak tanımıştır. Anayasaya göre askeri, dış ve mali imkanları Bağdat'ın kontrolü altında olsa bile, 2014'ten bu yana birkaç problemin oluşması sebebiyle bölgesel hükümet, ekonomik ve dış ilişkiler bakımından bir ölçüde bağımsız olarak hareket etmek eğilimindedir.

Bölgesel hükümet, günümüzde yarı pek çok özerk kuruma sahiptir. Bölgesel hükümet, yurt dışındaki bulunan 14 temsilcilik yoluyla diplomasi ilişkilerini güçlendirmek için çabalamaktadır. Bölgesel hükümet, özellikle uluslararası alanda itibar ve tanınırlık kazandırmak için kamu diplomasisine önem vermektedir. Bölgesel hükümetin bu temsilciliklerinin varlığı devletin diplomasi alanına önem vermesinin bir göstergesidir. Temsilcilikler çoğu kez konsolosluk rolünü görmektedirler. Temsilcilikler aynı zamanda yurttaşların menfaatlerini korumak için lobicilik faaliyetleri yürütmektedir (Aljwari, 2016)

Bölgesel hükümetin bu yoldaki çabaları 2005 yılında başlamıştır. Bu tarihten önce kamusal diplomasi diye bir yaklaşım yoktur. Dış dünyayla var olan ilişkiler ancak iki ana parti temsilcilikleri tarafından yönetiliyordu. Önceki bölümlerde bahsedildiği üzere iç savaş yıllarında (1994-1998), IKBY iki bölgeye bölünmüştü. Yeşil bölge olarak adlandırılan alan YNK kontrolü altındaydı ve Sarı bölge ise PDK kontrolü altındaydı. İç Savaş döneminde bu iki ana partinin her biri birkaç devletle diplomatik işlerini ayrı ayrı gerçekleştirmişlerdir. Örneğin, yeşil ve sarı bölge yönetimlerinin birleşmesinden önce, bu iki partinin her biri Türkiye, İran, ABD vb. ülkelerde ayrı ayrı temsilcilikler açmış ve o dönemde kontrol ettikleri bölgeye bu devletlerin ilgisini çekmek için diplomatik işlerini yürütmüşlerdir. Bu iki parti, bütün alanları içinde kapsayan ilişkiler kurmaya çalışmışlar, diplomasi, ekonomik alan, siyasi alan ve emniyet ve hatta askeri alanın da dahil olduğu işlevleri yürütmüşlerdir (IKBY İran Temsilcisi Nazım Ömer Dabagh, ile kişisel görüşme, Mart 10, 2016).

Bugün, IKBY Hükümeti'nin kamu diplomasisi şimdiki hükümetin kurulmasından önceki bu iki ana parti tarafından yönetilen siyasal ilişkilerin ve çalışmaların ürünü olduğunu kabul edilebilir. Elbette söz konusu bu kamu diplomasinin başlangıcı, dengeleme, karşılıklı saygı ve milli menfaatlerin korunması temeli üzerinde kendini tanıtmaktan ibaretti. Bölgesel hükümetin temsilcilikleri tarafından gerçekleştirilen kamu diplomasisine yaptığı bu çalışmaların formülü özellikle ekonomik, kültüre ve sosyal alanında fikirlerin iletişiminden ibaretti. Bu

çalışmalar sergiler, forumlar ve toplantılar hazırlamak, çeşitli heyetlerin geliş ve gidişi ve birbirlerini ziyaret etmeleri yoluyla gerçekleştirilmiştir.

IKBY Hükümeti'nin kamu diplomasisi siyasi, ekonomik, ticari ve kültürel alanlarda ya da bölgenin yararına olan diğer alanlarda, devletin resmi siyasetinin temeli üzerine kurulmuştur. Günümüzde bölgesel hükümetin kamu diplomasisi alanı aşağıda belirtilen üç noktadan dolayı oldukça aktif ve canlıdır;

- 1) Bölgesel hükümet iyi bir petrol yatağı ve doğal kaynakların sahibidir. Bundan dolayı diplomasi ilişkilerini daha kolay geliştirebilmiştir.
- 2) Terörist IŞİD gruplarıyla savaşı ve bu terörist grupla mücadelede etkili olan asker güç nedeniyle bölgesel hükümet bu yoldan, diplomasi ilişkilerini en üst seviyeye ulaştırmıştır. Uluslararası toplumunun ilgisini çekmek için IKBY silahlı kuvvetleri IŞİD örgütü ile savaşmaktadır. Bu durum ülkelerin, hükümetlerinin, parlamentonun, medyanın ve halk yığınlarının ilgisini çekmektedir ve bu yolla daha sağlam bir diplomatik ilişki kurulması mümkündür. IKBY'ye uluslararası bakışlar soğuk savaş dönemindekiyle aynı değildir.
- 3) Bölgede yaşanan dini çekişmeler ve Şii ve Sünnilerin arasındaki savaşlar sebebiyle IKBY asli oyuncu olarak yer almış ve bölgedeki ülkeler, IKBY'yi kendi taraflarına çekmenin çabasındadırlar.

Tüm bunlar bölgesel anlamda IKBY açısından kamu diplomasisi alanının gelişmesine neden olmuştur. Bu üç nokta bölgesel hükümetin devletsiz bir aktör gibi uluslararası alana girmesine sebep olmuştur (IKBY Hükümeti Polonya Temsilcisi Ziyad Rauf ile kişisel görüşme, Nisan 3, 2016).

Bölgesel Hükümet kamu diplomasisinin gerçekleştirilmesinde yer alan birkaç önceliği aşağıdaki gibi sıralamıştır;

- IKBY Hükümeti'ne siyasi destek elde etmek için.
- Silahlı güçlerine askeri destek elde etmek için.
- IŞİD savaşı nedeniyle Kuzey Irak'a yöneltilen milyonlarca mülteciye insani yardımları elde etmek için.
- Bölgede ve Orta Doğuda IKBY Hükümeti'nin saygı duyulacak ve tanınacak bir konuma gelmesi için gerekli işleri yapmak,

- Referandum yapıldığı bir durumda Batı'nın ve diğer ülkelerin desteğini garantilemek için,
- IŞİD'in Ezidiler ve diğer azınlıklara karşı yaptığı davranışları insanlığa karşı işlenen suçlar olarak tanıtılması için uluslararası topluluğun bilgilendirilmesi,
- Ülkelerin tamamıyla ilişki kurmakta güçlü bir ağ kurulması,
- Temsilcilik açtığı ülkelerin halkının IKBY hakkında yeterli bilgi sahibi olmalarını sağlamak,
- Bölgesel hükümetinin temsilciliği bulunduğu ülkelerde kültürel ve bilimsel ilişkileri geliştirmek

Bu öncelikleri gerçekleştirmek için, IKBY Hükümeti ister içeride isterse dışarıda kamuoyunun üzerinde etki sahibi olmaya çabalamaktadır. Kamuoyunun hem içeride hem de dışarıda her yönüyle önemi vardır. İçeride kamuoyu, hükümetin siyasetini onaylamadığı noktada, dışarıda ise ağırlığı olan dev ülkelerin kamuoyunun etkili desteği olmazsa, büyük sorunlar yaşanabilir. Bu noktada devlet olası bir kriz yoluyla önceden programlanmış süreçlerin yıkımına şahit olabilir. Bu IKBY'nin kamu diplomasisi konusunda sorun ve problemlere karşılamayacağı anlamında gelmemektedir. Bu bakımdan hükümetin de kamusal diplomasi meselesinde bazı sorunları bulunmaktadır. Bu noktada bölgesel hükümet bir devlet olmadığı ve Irak'ın bir parçası olduğu için dış ilişkilerinde çoğu kez sorunla karşılaşmaktadır. IKBY kamu diplomasinin önündeki sorunlardan biri, diğer devletlerin Irak toprak birliğine verdikleri önemdir. Komşu ülkeler daha çok IKBY'nin Irak toprak bütünlüğü içinde kalmalarından yanadır. (IKBY Rusya Temsilcisi Dr. Aso Jangi Burhan ile kişisel görüşme, Nisan 15, 2016) Aynı bağlamda, IKBY kamu diplomasinin diğer önemli sorunu, bölgesel hükümetin dışarıdaki temsilciliklerine karşı yasal bir statünün bulunmamasıdır. Bölgesel hükümet, Irak'ın bir parçası olduğu için ve dış ülkelerdeki diğer Irak Konsoloslukları yüzünden çoğu kez bu yabancı ülkeler bölgesel hükümetin temsilciliklere hak ettiği değeri vermemektedirler. Yurt dışındaki Irak Konsoloslukları, çoğu bölgesel hükümetin temsilcilikleri ve etkinliklerini sınırlandırılmasına yönelik çaba içerisindedirler. Son olarak, IKBY Hükümeti'nin 2014'te ve günümüzde karşılaştığı ağır ekonomik durumlar sebebiyle kamu

diplomasisinde birçok engelle karşılaştığını söyleyebiliriz. Kamu diplomasının uygulamasına bağlı olan kurumlar ağır mali krizle karşı karşıyadır.

2.5. İKBY'nde Kriz İletişimi

Genel olarak, tüm toplumlarda kriz iletişiminin esas amacı halkın bu iletişimden yararlanmasıdır. Bu iletişimin ana amacı kriz anında halkın en az zararla kurtulmalarını sağlamaktır. Kriz iletişiminde ortaya konulan çabaların başarısız yada başarılı olmasının tek esası halka dayanmaktadır. Bu yüzden krizin bütün aşamalarında halkın rolüne ve isteklerine uyulması gerekmektedir. Krizin her aşamasında gereken şeyleri önceden bilmek için, krizin tüm aşamalarında bir ön plan yapılmalı ve halkın isteklerine öncelik verilmelidir. Bu yüzden esas üstünlükler, krizle ilgili rahatsızlıklarının azaltmasına yol açacak önemli bilgilerin üzerinde durmak, halkın direnç ruhunu güçlendirmek ve bu durumdan kurtulup kalkınmanın yollarını bulmaktadır. Bu çalışmaların tümü birkaç farklı yolla gerçekleştirilmektedir.

Krizler farklı aşamalara ayrılmaktadırlar. Bazı araştırmacılar bu durumu, üç aşamaya, bazıları ise beş ya da altı aşamaya ayırmaktadırlar. Fakat şimdiye kadar araştırmacıların çoğunluğunun konuyla ilgili olarak hemfikir oldukları krizin beş aşamaya ayırımıdır. Bu aşamalar: hazırlanmak, uyanıklık (ayıklık), acil durum, yeniden yapılanma ve değerlendirmeden oluşmaktadır. Bir diğer yandan da tüm araştırmacıların hemfikir olduğu üç nokta bulunmaktadır. Bu önemli noktalar da, krizden önce, kriz anı ve krizden sonra olarak ortaya koyulmaktadır. Krizin tüm bu aşamaların her birinin de kendine göre engelleri ve rekabetleri bulunmaktadır. Diğer tüm alanlar ve üsluplar içinde de bunlar ilişkiler yoluyla kendi varlıklarını ortaya koymaktadırlar (Reich ve Jackman, 2011: 17).

İKBY Hükümeti'nde kriz iletişimi ya da diğer krizlerin gerçekleştiği durumlarda, söz konusu hükümetin krizleri yukarıda söz konusu olan bu beş aşama üzerine ayrıldığı bir planı olmasıyla ilgili açık bir işaret ya da bilgi bulunmamaktadır. Örneğin, eğer dünya piyasalarındaki petrol fiyatının düşmesinin sebebiyle bu bölgeye yönelen krize bakarsak, krizin birinci aşamasına hazırlanmamıştır. Petrol fiyatı düşmeden önce, hükümetin petrolün fiyatı düştüğü anda bu yeni durumda nasıl

davranacağını gözünde canlandırmak için önceden böyle bir senaryoyu tahmin etmemiştir. Halk yığınıyla bağlantı kurma mekanizmasının haritası önceden çizilmemiştir. Bu noktadan hareketle, halka ekonomik zorluklarda nasıl kendilerini hazırlayacaklarını anlatmaları, ya da tahmin edilen ekonomik krizi için farkındalıklarını arttırmaları, ya da sorumluların uyum sağlamak yoluyla halkın kriz anında kendileri üzerinde itimat etmelerine ikna edebilmeleri gerekmektedir.

IKBY halkına en çok zarar veren 2014 yılında bölgeye doğru gelen IŞİD savaşı ve petrol fiyatının oldukça sert bir şekilde düşmesinden önce, bölgesel hükümet iletişim stratejisi için geniş bir plan kurmamıştır. Halkın krize hazırlanmaları için ara sıra alıştırma, kurs açma, ya da uyarma hamleleri yollarıyla, ya da krizden önceki hazırlıkların ne kadar etkili olacağını bilmek için kendi çabalarını deneme yoluyla hazırlık yapmamıştır (Reich ve Jackman, 2011: 18).

İkinci aşamayla ilgili olarak hükümetin içinde bu konuya özel bir bölüm açılmasına rağmen şimdiye kadar hükümetin yakasını tutan krizlerin hiç birinde uyarıda bulunulmamıştır. Terörle mücadele, maaşsızlık ve şiddetli grupların içinde bulunduğu Irak ve Suriye bölgelerinden birçok sığınmacının gelmeleri ile ilgili krizler hiç bir uyarı olmadan gerçekleşmiştir. Uyarı vermemenin sonucunda, halk bu krizlerden korunmak için gerekli olan adımları atamamıştır. Daha doğrusu, hükümet gerçekleşebilme ihtimali bulunan krizlerin tehditlerine dair önceden tahmin edilen tasvirleri sunmak için, halka krizden korunma ve krize hazırlanma faktörlerini anlatması gerekmektedir. Bölgesel hükümet yapısında medya ve enformasyon birimi adında üç bölümden oluşan bir birim bulunmaktadır: Medya bölümü, İlişkiler bölümü, Enformasyon ve istatistikler bölümü. Fakat bütçe imkanları yeterli olmaması sebebiyle, Enformasyon ve istatistikler bölümü henüz etkin değildir. Krizlerin gerçekleştiği anda gerekli uyarıları ilan etmek için bakanlıkların istatistik bölümlerinin üzerine güvenilmektedir. Herhangi bir krizin gerçekleşmesiyle, bu bölüm gerekli açıklamaları vatandaşlara ulaştırmaya çalışmakta ve hükümetin krizlerle mücadele planlarını ortaya koymaktadır. Bu ortamda tek iletişim noktası, IKBY Hükümetinin resmi internet sitesidir. Bu site aynı zamanda önceden bahsettiğimiz bu birimin şimdilik yönettiği tek medya aracıdır. Gereken bazı durumlarda, adı geçen birim, hükümet sorumluları için basın konferansı düzenlenmesine yoluyla, yalnızca gerçekleşmesi ihtimal olan değil var olan krizlerin

üzerine doğrudan açıklama ve uyarıları verebilmektedir. Örneğin, 2016 yılının Ocak ayında adı geçen birim bölgenin karşısına çıkan mali krizin çözülmesi için bölgesel hükümetin ilan ettiği kararların daha fazla açıklanması için bir konferans düzenlemiştir. Bu birimin düzenlediği her basın konferansına, bütün medya kurumları çağrılmaktadır. Söz konusu bu medya kurumları da konferans sırasında kendi taraflarından kriz anında hükümetin mesajlarını vatandaşlara ulaştırabilsinler (IKBY Hükümeti Medya Bölümü Sorumlusu Ahmet Osman ile kişisel görüşme, Mart 5, 2016).

Acil durum sırasında, bir önceki aşamada bütün hazırlıkların yapıldığı yani uyanıklık aşamasında, bölgesel hükümetin sorumlularından özellikle kriz iletişimini yönetenler birkaç şeyin organize etmesi üzerine önem göstermektedirler. Örneğin, eğer petrol fiyatının düşmesiyle geçen seneden hükümete yönelen şimdiki mali krizi örnek alırsak, görüyoruz ki kriz iletişimi yönetenler bu mali krizin zararlarının seviyesini düşürmek için daha fazla sivil toplum örgütlerinin, üniversitelerin, ekonomi uzmanlarının, gazetecilerin vb. görüşlerini almakla meşgul olmaktadırlar (A workshop for rescuing Iraqi Kurdistan's economic crisis, 2016).

1990 yılında BAAS rejiminin sona ermesi ve IŞİD'le savaş, bu bölgenin karşısına çıkan iki ağır krizdir. Bu nedenle krizlerin dördüncü aşaması olan yeniden yapılanmayla ilgili olarak bölgesel hükümetin bu aşamaya kendini nasıl hazırlayacağını bahsetmek bu durumda erken gözükmektedir. Bu yüzden geçen 25 senede hükümetin karşısına böyle bir krizin çıkmadığına göre krizin beşinci aşaması olan değerlendirme de özellikle bu iki kriz sürecinin tamamlanması sonrasında kalmaktadır.

2.6 IKBY ve Bilgi Edinme Özgürlüğü

Genel olarak, bilgi elde etmek amacıyla, bilgi edinme özgürlüğü her vatandaşın meşru ve yasal hakkıdır. Bu hakka sahip olmak demokrasi basamaklarından biri olarak, yolsuzluğun kısıtlanmasına yol açmakta ve hükümeti milletin karşısında daha şeffaf göstermektedir. Böylece, bilgilerin hükümetle vatandaş arasında kolayca aktarıldığı zaman, hükümetin bu bilgileri yanında biriktiremeyip ve sadece kendi menfaatleri için kullanamayacağı anlamına

gelmektedir. Üç yıl önceye kadar, IKBY’nde bilgi edinme özgürlüğü diye bir kavram yoktu. Bilgi edinmeyle ilgili yasanın çıkarılması IKBY parlamentosunun, söz konusu bu yasanın çıkmasına karar verdiği Haziran 2013 tarihine denk gelmektedir. Bunun gerçekleştirilmesi için bölgesel hükümetin oluşumunda insan haklarının özgürlüğü heyetine bağlı bir birim kurulmuştur. İlgili bu heyet de bölgesel hükümetinin bakanlar kuruluna bağlı olarak görev yapmaktadır. Bu birimin amacı genel olarak herhangi bir yayın kanalı yoluyla bilgileri, toplumun bireylerine ulaştırmaktır.

2013 yılındaki 11. numaralı kuralın ikinci maddesine göre, bilgi edinme özgürlüğü kanununun amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

- 1) Bölge halkının bilgi edinme haklarının kullanmalarını kolaylaştırmak.
- 2) Demokrasi sürecinin yerleşmesi için şeffaflık ve aktif katılım prensiplerini desteklemek.
- 3) Özgür konuşma, yayım ve yayın için daha iyi bir ortamı sağlamak.
(IKBY Bilgi Erişim Hakkı Kanunu, 2013).

Bilginin elde edilebilmesi konusunda, bölgesel hükümet bu hakkı her bireye vermiştir. Bu kişi ister normal ister özel biri olsun, bilgilendirilmek için herhangi bir kurumdan istediği herhangi bilgilere ulaşmak ve erişim sağlanmak hakkına sahiptir. Her birey istediği kuruma bir dilekçe verip, bu bilgilerin bu kurumda bulunmasının şartıyla, o kurum hakkında istediği bilgileri alabilmektedir. Bilgi edinme özgürlüğünün toplum içindeki bireylerin hayatı üzerinde doğrudan etkisi vardır. Hükümetin resmi kurumları genel menfaatleri sağlamak üzerinde çalışmalıdırlar. Bilgiyi yalnızca toplumun bütün bireylerine değil hükümetin diğer kurumlarına da belge ve dokümanlar yoluyla yayılması gerekmektedir. Bunun için hükümet kurumlarının faaliyetleri yıllık olarak, resmi bir site üzerinde ya da rapor halinde yayımlayıp ve vatandaşlar için önemli olan bilgilerin tamamını açıklamalarını tavsiye etmiştir. Bu açıklamalar özellikle ilgili kurumdan nasıl bilgi edineceğini, kurumun mali, idari yapısı ve belirtilen bütçesi, faaliyetleri, yaptığı ve yapacağı projeleri ve sunacağı genel hizmetler gibi bilgileri kapsamaktadır.

Bir diğer açıdan halkın bilmek istediği bilgiler ve dokümanların yayılmamasını önlemek amacıyla IKBY Hükümeti şeffaflık konusunu incelemekte ve sorgulamaktadır. Hükümet kurumlarının işlerinde şeffaflık dolayısıyla var olan

eksiklikler birçok sorun ortaya çıkarmıştır. Bunlar, özellikle hükümetin beyannameleri arasındaki çelişki, yenilenmeyen bilgilerin kullanılması ya da hükümetin projeleri yürütülmesi sırasında beklenilmeyen hata ve engeller nedeniyle bilgilerin geç açıklanması gibi sorunlardır. Bütün bunlar, yönetimin gücünü ve hükümetin performansını azaltmış ve vatandaşların eleştirilerini devlete karşı yöneltmiştir (Iraq Business News, 2014).

Yukarıda bahsedilen yasanın 7. maddesine göre, genel ya da özel her bir kurum hakkında bilgi edinmek isteyenlerin isteklerini almak için özel bir memur atanması gerekmektedir. Genel ya da özel kurumlar, bilgi isteyenler tarafından bilgi edinme istekleri ulaştığı andan itibaren on gün içerisinde ulaşan isteklere cevap vermesi gerekmektedir. Bu noktada eğer bilgi edinme isteyenlerin sayısı çoksa ya da üçüncü tarafa danışmak gerektiği gibi durumlarda bilgi edinme isteğinin cevaplama süresi on beş güne kadar uzatılabilir.

Doğrusu, hükümet işlerindeki şeffaflık konusuna dair var olan eleştirilere rağmen, IKBY bölgede bilgi edinme özgürlüğü yoluyla bazı genel siyasi ve ekonomi amaçları bireylere sağlamak için planlama yapmak istemektedir. Örneğin, hükümet bu yolla karar ve siyasetin oluşumunda bütün seviyelerdeki bireylerin katılmalarını garantilemeyi amaçlamaktadır. Halka, kendileri sorumluluk alarak faaliyetlerini ve hareketlerini gözetip sorgulamaya çekebilecekleri mesajını ulaştırmak istemektedir. Yolsuzluk çok yüksek bir seviyeye ulaştığı için, hükümet bu yolla yolsuzluğun bundan fazla ileri gitmemesi için şeffaflık sağlamayı hedeflemektedir. Bunlardan daha da önemlisi halkın hükümete azalan güveni ve hükümetle vatandaşın arasındaki ilişki seviyesinin zayıflaması sebebiyle, hükümet böyle bir yasa yoluyla halkın hükümete güvenini bir daha kazanmak istemektedir. Bunu da halkın bilmek istediği şeyleri onlara izah etmekle olacağını bilmektedir.

Bu doğrultuda bilgi edinme kanununun 8. maddesine göre, eğer bilgi edinme isteği üzerine onay verilirse özel ve genel kurumların tamamı isteyen kişiye istenen bilgilerin tamamını hemen vermekle sorumludur. Eğer herhangi bir sebeple bir kişinin bilgi edinme isteği reddedilirse, bu durumda genel ve özel kurumlardan bir memur bilgileri isteyen kişiye bu bilgilerin vermemenin sebebini söylemelidir. Ancak bilgiyi paylaşmayı reddetmenin sebebi aşağıdaki durumlar dışında olmamak şartıyla:

- 1) İstenilen bilgiler genel ve özel kurumların ellerinin altında değilse,
- 2) İstenilen bilgilerin bilgi edinme özgürlüğü kuralına göre yayınlanmasına izin verilmemişse,
- 3) İstenilen bilgiler önceden yayınlanmışsa (IKBY Bilgi Erişim Hakkı Kanunu, 2013).

Her ne kadar bölgesel hükümet bilgi edinme özgürlüğü kanununda uluslararası ölçülere uymaya çabalamışsa da, hassas ve ulusal menfaatin üzerine etkisi olan bilgilerin önüne birkaç engel koymuştur. Bilgi edinme özgürlüğü düzenlemesinin 14. maddesinin, ikinci bölümüne göre, aşağıdaki durumlarda genel ya da özel kurumlar kişinin bilgi edinme isteğini reddedebilir:

- A. Bölgenin savunma ve emniyetine dair bütün sırlar, özellikle silah ve askeri teçhizatlar ile ilgili ayrıntılar, askeri ve emniyet alanlarının gizli görevleri, savunma tekniği ve istihbarat bilgileri.
- B. Bölgesel hükümetin herhangi bir tarafla yaptığı görüşmelerin akışını etkileyecek bilgilerin açıklanması. Özellikle eğer iki taraf da(bölgesel hükümet ve diğer taraflar) açıklanmaya kadar bu görüşmelerin gizli kalmalarına anlaşımlarsa.
- C. Mahkeme soruşturmaları ve adalet işlerinin akışını etkilemeye sebep olacak bilgilerin açıklanması.
- D. Yaratıcılık, fikri mülkiyet ya da meşru yarışma hakkını ihlal etmeye sebep olacak bilgilerin açıklanması.
- E. Bireylerin dosyalarına dair bilgiler, özellikle eğitim, sağlık, memurluk, banka hesapları ya da iş sırları konularında. Bu bilgiler ilgili kişinin onayı olmadığı halde özel hayatı tehlikeye atabilir.
- F. Açıklanması elektronik ağlara sızılmasına sebep olan ve içeriklerini çalmaya maruz eden veri ve bilgiler (IKBY Bilgi Erişim Hakkı Kanunu, 2013).

Bilgi edinme özgürlüğünün önemi IKBY’de bir ölçüde anlaşılmasına, her bireye gerekli olmasına ve geçmiş üç sene süresinde toplumda bu alanda elde edilen gelişmelere rağmen, bilgi edinme özgürlüğünün önünde birçok engel vardır. Hala sırları korumak ve bilgilerin kötüye kullanılmasının önlenmesi anlayışının hakim olması sonucunda ortaya çıkan çoğu engel, bilgi edinme alanını daraltmıştır.

Bilgi verme bakımından kurumsallaşma ve topluma açılma kültürünün olmaması da bu engellerden biridir. Bölgesel hükümetin kurumları bilgi verme bakımından kapalı kurumlar oldukları için, bireylerin bu bilgileri alması kolay değildir. Bu kurumların çoğu bu bilgilerin hükümetin mülkü olduğunu ve vatandaşın bu bilgilere el uzatmaya hakkı olmadığını düşünüyorlar.

Bilgi toplumu anlayışıyla uygun olacak bir şekilde bilgileri toplayabilen ve çeşitli erişim portallarına yükleyebilen modern bir bilgi sisteminin olmaması, bilgi edinme özgürlüğünün önündeki bir diğer engelidir. Ayrıca, bilgi edinme özgürlüğü kuralının, yasalara rağmen uygulanmasından kaçınılması da önemli bir engeldir. İKBY’nde bilgi edinme özgürlüğü yaklaşımı olması gerektiği ya da beklendiği gibi uygulanmamaktadır. Resmi kurumların ve siyasi sorumluların bilinci henüz bu kuralın önemini idrak edecek bir seviyeye ulaşmamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

İKBY'DE KAMU KURUMLARI ÇALIŞANLARININ HALKLA İLİŞKİLER ALGILARI

3.1 Kapsam ve Amaç

İKBY içerisinde, halkla ilişkiler faaliyetlerinin kamu sektöründeki işlevine yüksek ölçüde önem verilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, İKBY bürokrasisinde orta ve üst düzeyde çalışan İKBY kamu çalışanlarının halkla ilişkiler algılarının ne düzeyde olduğu ve halkla ilişkiler işlevlerinin geliştirilmesi için neler yapılması gerektiği hakkındaki görüşlerine ilişkin verilerin anket tekniği ile elde edilerek değerlendirmektir. Çalışma, belirlenen bu kapsam çerçevesinde, İKBY'nin devlet kurumlarındaki halkla ilişkiler yönetiminin rolünü ortaya çıkarmak için, öncelikle şu noktaları açıklamaya çalışmıştır:

- İKBY bünyesinde bulunan halkla ilişkiler faaliyetlerinin düzeyi nedir?
- İKBY'nde halkla ilişkiler faaliyetlerinin kalitesini arttırmak adına ne yapılabilir?
- Halkla ilişkiler birimlerinin İKBY içerisindeki örgütsel konumu ve uygulayıcılarının rolleri nasıl bir içeriğe sahiptir?

Bu çalışmanın bir diğer amacı, İKBY devlet kurumlarındaki halkla ilişkiler faaliyetlerinin başarılı olup olmadığını belirlemektir. Ayrıca, çalışma halkla ilişkilerle bağlantılı olarak söz konusu bu yapılar içindeki uygulama hatalarına yol açan faktörleri belirleme ve değerlendirmek açısından da önemlidir. Bu çalışmayla birlikte, kamu yönetimi içindeki bürokrasinin işleyişiyle ilişkili olarak çeşitli saptamalar belirlenmiştir.

Çalışmada kapsamında yukarıda sözü edilen amaçları takiben İKBY bünyesindeki halkla ilişkiler problemlerini azaltmak adına geçerli çözümler ortaya koyabilmek ve halkla ilişkiler alanıyla kesişen bürokrasiyi hangi bağımsız

değişkenlerin etkilediğini belirlemek hedeflenmiştir. Bu çalışma ekseninde kamu kurumlarındaki halkla ilişkiler faaliyetlerinin eksikliklerini ortaya koymak, bu kurumların arkasındaki bürokrasi düzeyini ve yanlış yönetimin halkla ilişkiler fonksiyonlarını nasıl etkilediği ortaya koymaya da yardımcı olacaktır.

3.2 Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada, tezin kuramsal bağlamdaki çıkış noktasını oluşturan kamu kurumlarında bürokratik yapı ve halkla ilişkiler faaliyetleri ilişkisi ekseninde ortaya konan amaçlarla bağlantılı olarak IKBY bürokrasisinde çalışanların halkla ilişkiler algılarını ölçen bir alan araştırmasına yer verilmiştir. Çalışma, büyük oranda nitel ve nicel yaklaşımlara bağlı olarak analitik bulguları da içermektedir. Bu tez, halkla ilişkiler hakkında kamuda çalışanların algı ve görüşlerini bir anket ile elde etmeyi ve bu ampirik verileri çeşitli diğer faktörler ile karşılaştırmayı amaçlamıştır.

Saha araştırmasında IKBY içerisindeki halkla ilişkiler çalışanlarının algılarını ortaya koymak amacıyla bir alan araştırması yapılmıştır. Bu doğrultuda IKBY’de 391 kamu çalışanına anket uygulanmıştır. Ayrıca, IKBY’de halkla ilişkilerin gelişim süreci ve mevcut durumu hakkında, konuyla ilgili üst düzey kamu görevlilerinden halkla ilişkilerle ilgili olan 6 kişiyle görüşme yapılmıştır. Bu kişilerden elde edilen verilerden İkinci Bölümün oluşturulmasında yararlanılmıştır.

Bu çalışmanın temel yöntemini IKBY’nde halkla ilişkiler çalışmalarının hangi düzeyde gerçekleştirildiği ve söz konusu düzeyin geliştirilmesi için neler yapılması gerektiği noktasında halkla ilişkiler çalışanlarının algılarının anket tekniği uygulanarak saptanması ve sonuçların karşılaştırılması oluşturmaktadır. Kamu çalışanlarına uygulanan anket sonrasında ise elde edilen bulgular ışığında araştırma sorularına ilişkin yanıtlar elde edilmeye çalışılmıştır.

3.3 Örneklem

IKBY ve ona bağlı devlet müdürlüklerinin orta ve üst düzeydeki çalışanları, çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Söz konusu kamu kurumlarında çalışanların

halkla ilişkiler algısını belirleyebilmek için hazırlanan anket çalışması 391 kişi üzerinde uygulanmıştır. Bu kişilerin belirlenmesinde temel kıstas orta ve üst düzey kamu çalışanı olmalarıdır, örneklem oluşturma aşamasında ise kolayda örneklem (convenience sampling) tekniği kullanılmıştır. Anketler 18-65 yaş arası ve İKBY içerisindeki Süleymaniye, Erbil ve Dohuk şehirlerindeki kamu kurumlarında çalışanlara uygulanmıştır. Kamu çalışanları arasında genel kamu çalışanları, halkla ilişkiler alanında kamu çalışanları ve akademik görev yapanlar bulunmaktadır.

Veri toplama çalışması 1 Haziran 2016 ve 1 Ekim 2016 tarihleri arasında tarafımdan doğrudan ve katılımcılara elektronik posta ile gönderilen anket yoluyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara anket gönderilmeden önce telefon aracılığıyla ankete katılıp katılmayacakları sorulmuştur. Ankete katılmayı kabul edenlere, anketin doldurulması ve geri dönüşü için 15 gün süre verilmiştir. Katılımcılara doğrudan ve elektronik posta yoluyla gönderilen 391 anketten geri dönüş gerçekleşmiştir. Soru kağıdındaki değerlendirmeler, SPSS paket programına aktarılarak anketle ilgili veriler analiz edilmiştir.

3.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada verilerinin yalnızca kamuda çalışanlardan toplanması, vatandaşların yöneten-yönetilen ilişkisinin işleyişi hakkındaki değerlendirmelerinin alınmaması bir sınırlılıktır. Diğer bir sınırlılık ise, verilerin derinlemesine mülakat, fokus grubu vb. tekniklerle elde edilmesi yerine salt anket ile elde edilmesindedir. Ayrıca, belgelere dayalı çalışma olanağı sınırlı olduğundan, tarihsel değerlendirmelerin yetkinliği düşük olacaktır. Bunlara ek olarak, çalışmamızın bir güncel kesit çalışması olması, algı ve tutumları süreç içindeki değişiminini izleyecek şekilde bir zaman açısından boylamsal (longitudinal) bir çalışma yapılmaması da bir yöntemsel sınırlılık olarak değerlendirilebilir.

3.5 Veri Toplama

Bu çalışmanın alan araştırması kısmında ise veri toplama aracı olarak ekte bir örneği sunulan soru kağıdı (anket) kullanılmıştır. Katılımcılara kapalı uçlu

sorulardan oluşan anket formu yüz yüze uygulanmıştır. Anket formu iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmek üzere yedi adet soru sorulmuştur. Bu sorulara verilen yanıtların analizi sonucunda IKBY'nde halkla ilişkiler alanında çalışan kamu çalışanlarının cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, çalıştığı kurumdaki kıdem yılı, toplam kıdem yılı, bürokratik yapıdaki yeri gibi bilgiler öğrenilmiştir. Anket formunda 7'si sosyo-demografik, 35'i de algılarını ölçmeye yönelik toplam 42 adet soru bulunmaktadır.

Veri toplama açısından uygulanan anket tekniğinde kamu kurumlarında çalışanların halkla ilişkiler algılamasına ilişkin 22 soru 5 noktalı Likert tipi ölçeğe göre (5: Tamamen Katılıyorum, 4: Katılıyorum, 3: Kararsızım, 2: Katılmıyorum, 1: Hiç Katılmıyorum) oluşturulmuştur. Sıklık ölçen sorular ise 1: Hiç önemi yok, 2: Az önemi var, 3: Ne önemli ne önemsiz 4: Önemi var, 5: Çok önemi var şeklinde 5'li derecede ölçeklendirilmiştir. Bulgularda öncelikle ankete katılanların betimlenmesi açısından, çeşitli analizlere yer verilmiştir. Başlangıçtaki 7 soru ile ankete katılanların soysa-demografik özellikleri ortaya konulmuştur. Diğer sorulara uygulanan frekans analizleri kamu çalışanlarının halkla ilişkiler faaliyetlerine ilişkin algılama çerçevesi ortaya konmaya çalışılmıştır. Böylelikle, IKBY içerisindeki kamu çalışanlarının halkla ilişkiler faaliyetlerine dair algısı ve söz konusu bu algının ne düzeyde olduğu ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Ayrıca sosyo-demografik özelliklere göre bu algıların nasıl değiştiği analiz edilmiştir.

Giriş bölümünde de belirtildiği gibi, bu tez çalışmasında dört araştırma sorusuna yanıt verilemeye çalışılmıştır. Bu sorular şu şekilde ifade edilmişlerdir:

Araştırma Sorusu 1: IKBY'nde halkla ilişkilerin tarihsel gelişimi nasıl gerçekleşmiştir?

Araştırma Sorusu 2: IKBY'nde halkla ilişkiler mevcut durumu ve işlevsel düzeyi nasıldır?

Araştırma Sorusu 3: IKBY kamu çalışanlarının genel olarak halkla ilişkiler işlev ve uygulamaları hakkındaki algıları nelerdir?

Araştırma Sorusu 4: IKBY kamu çalışanlarının IKBY'nde halkla ilişkiler işlev ve uygulamaları hakkındaki algıları nelerdir?

Bu sorulardan 1. (IKBY’nde halkla ilişkilerin tarihsel gelişimi nasıl gerçekleşmiştir?) ve 2. (IKBY’nde halkla ilişkiler mevcut durumu ve işlevsel düzeyi nasıldır?) araştırma soruları, tez çalışmamızın İkinci Bölümünde ele alınmıştır. Bu bölümde ise, 3. (IKBY kamu çalışanlarının genel olarak halkla ilişkiler işlev ve uygulamaları hakkındaki algıları nelerdir?) ve 4. (IKBY kamu çalışanlarının IKBY’nde halkla ilişkiler işlev ve uygulamaları hakkındaki algıları nelerdir?) araştırma sorularına yanıt verilecektir.

3.6 IKBY Kamu Kurumlarında Çalışanların Halkla İlişkiler Algısına Yönelik Alan Araştırması Bulguları

Bu alt bölümde, halkla ilişkiler faaliyetlerinin IKBY bürokrasisinde çalışanların algısı üzerine etkilerine yönelik uygulanan alan araştırmasının sonuçları yer almaktadır. Bu doğrultuda, öncelikle araştırmaya katılanların demografik özellikleri belirtilecek daha sonra, çalışılan kamu kurumundaki halkla ilişkiler işlevlerinin durumu, halkla ilişkiler uygulamalarına bakış ile IKBY dış tanıtımı eksenindeki diğer halkla ilişkiler faaliyetleri ile ilgili algının analizleri yapılacaktır.

3.6.1 Araştırmaya Katılanların Sosyo-Demografik Özellikleri

Bu başlık altında araştırmaya katılan kişilerin demografik özelliklerine ilişkin sorulmuş olan sorulara verilmiş cevaplar, örneklemin genel yapısını göstermesi amacıyla tablolar halinde gösterilmektedir.

3.6.1.1 Cinsiyete Göre Dağılım

Tablo 1’deki veriler, katılımcıların % 60.86’sının erkek çalışanlar olduğunu, % 39.13’ünün ise kadın çalışanlar olduğunu göstermektedir. Elde edilen bulgulara göre, örnekleme giren söz konusu kamu kurumlarında çalışan erkeklerin kadınlara göre daha fazla kamu görevinde yer aldıkları gözle çarpılmaktadır. Bu bulgu, genel olarak IKBY bürokrasisindeki kadın çalışan oranı ile uyumludur.

Tablo 1. Cinsiyet

	n	%
Erkek	238	60.86%
Kadın	153	39.13%
Genel Toplam	391	100%

3.6.1.2. Yaşa Göre Dağılım

Tablo 2’de ankete katılan kamu çalışanlarının 20 ile 29 yaş arasında olan bireylerin oranı (% 28,38), iken 30-39 yaş arası olanların oranı % 37,34 olarak diğer dört kategorideki bireysel katılımcıların en fazla olduğu alana karşılık gelmektedir. 40 ila 49 yaş arası katılımcıların oranı % 25,06 olduğu gözlenirken 50 yaş ve üzeri olanların oranı ise % 9,207’dir. Bu noktada, örnekleme giren kamu çalışanlarının yaş grupları incelendiğinde, çalışanların büyük oranda genç nüfusa karşılık geldikleri söylenebilir. Bu durumun IKBY gibi oldukça yeni sayılabilecek bir yönetsel yapı için normal sayılabileceği söylenebilir.

Tablo 2. Yaş

	n	%
20 ila 29 Yaş	111	28.38%
30 ila 39 Yaş	146	37.34%
40 ila 49 Yaş	98	25.06%
50 Yaş aşkın	36	9.207%
Genel Toplam	391	100%

3.6.1.3. Kamuda Toplam Deneyim Yılına Göre Dağılım

Tablo 3'e göre, ankete katılanların kamuda toplam çalışma süresi 10-14 yıl arası olanlar %39,13 oranıyla diğer dört kategori içerisinde en büyük gruptur. 5-9 yıl arası kamuda deneyim sahibi olanların oranı %17,64 iken, kamuda 5 yıldan az süreyle yer almış olan çalışanların oranı ise %19,69'dir. Kamu görevinde 15 yıldan fazla deneyim sahibi olan çalışanların oranı ise %23,51'dir.

Tablo 3. Kamuda Toplam Deneyim Yılı

	N	%
5 Yılın Altında	77	19.69%
5-9 Yıl	69	17.64%
10-14 Yıl	153	39.13%
15 Yılda Fazla	92	23.51%
Genel Toplam	391	100%

3.6.1.4. Eğitim Durumu

Tablo 4, ankete katılan kamu çalışanlarının eğitim durumlarını ortaya koymaktadır. Çalışanlar içerisinde lisans derecesine sahip bireylerin oranı % 59,07 iken, doktora derecesine sahip olanlar % 2,301'e tekabül etmektedir. Yüksek lisans seviyesin bir diplomaya sahip olanların oranı %17,13'e karşılık gelirken, bir orta öğretim diplomasına sahip olanların oranı %21,48'dir. Bu tablo, IKBY içerisinde çalışan memurların eğitim açısından lisans düzeyinde diploma sahibi olanların çoğunlukta olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, genel olarak IKBY kamu çalışanlarının eğitim düzeyinin lisans düzeyinde olduğu görüşü ile uyumludur.

Tablo 4. Eğitim Durumu

	N	%
BSC- Ortaöğretim	84	21.48%
Doktora	9	2.301%
Diploma-Lisans	231	59.07%
Master - Y. Lisans	67	17.13%
Genel Toplam	391	100%

3.6.1.5. Çalışma Alanlarına Göre Dağılım

Tablo 5, kamu kurumları içerisinde çalışanların çalışma alanlarına göre dağılımlarını ortaya koymaktadır. Halkla ilişkiler ile ilgili alanlarda çalışanların oranı % 76,98 iken, diğer bölümlerden çalışanların oranı % 23,01 olmuştur. Bu durum, çalışmamızın amacına uygun bir örneklem oluşturulmasının bir sonucudur.

Tablo 5. Çalışma Alanlarına Göre Dağılım

	N	%
Halkla İlişkiler ve ilgili	301	76.98%
Diğerleri	90	23.01%
Genel Toplam	391	100%

3.6.2. IKBY Kamu Çalışanlarının Halka İlişkilere Yönelik Algıları

IKBY kamu çalışanlarının halka ilişkilere yönelik algılarını ölçmeye yönelik çeşitli ifadeler verilen yanıtların dağılımları aşağıdaki tablolarda verilmiştir. Tablo 6, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma süresi ve çalışma alanına göre “Halkla İlişkiler kamu yönetimi için önemli ve gerekli bir etkinliktir” sorusuna verilen yanıtların dağılımını göstermektedir. Görüldüğü gibi bu ifadeye katılımın genel ortalaması 3,6’dır. Bu durumda, IKBY kamu çalışanları halkla ilişkilerin önemli ve gerekli bir etkinlik olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Tablo 6. “Halkla İlişkiler kamu yönetimi için önemli ve gerekli bir etkinliktir” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş Aralığı				Çalışma Süresi				Diploma				Çalışma Alanı	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I	Diğerler
	n	N	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	81	113	46	49	77	22	43	39	49	63	109	52	3	30	147	47
	52.94	47.47	41.4	33.5	78.5	61.1	55.84	56.52	32.0	68.47	47.18	77.61	33.3	35.7	48.8	52.2
Katılıyorum	56	100	54	76	16	10	32	24	79	21	93	11	4	48	117	39
	36.50	42.01	48.6	52.0	16.3	27.7	41.55	34.78	51.6	22.82	40.25	16.41	44.4	57.1	38.8	43.3
Kararsızım	10	13	7	14	1	1	1	4	12	6	16	2	1	4	22	1
	6.535	5.462	6.30	9.58	1.02	2.77	1.298	5.797	7.84	6.521	6.926	2.985	11.11	4.76	7.30	1.11
Katılmıyorum	3	5	2	2	3	1	1	0	6	1	6	0	1	1	7	1
	1.960	2.100	1.80	1.36	3.06	2.77	1.298	0.000	3.92	1.086	2.597	0.000	11.11	1.19	2.32	1.11
Tamamen katılmıyorum	3	7	2	5	1	2	0	2	7	1	7	2	0	1	8	2
	1.960	2.941	1.80	3.42	1.02	5.55	0.000	2.898	4.57	1.086	3.030	2.985	0.00	1.19	2.65	2.22
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama									Standart sapma							
3.6									0.6							

Tablo 7. “Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş Aralığı				Çalışma Süresi				Diploma				Çalışma Alanı	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	61	74	48	24	51	12	10	16	54	55	52	43	2	38	89	46
	39.86	31.09	43.2	16.4	52.0	33.3	12.98	23.18	35.2	59.78	22.51	64.17	22.22	45.23	29.5	51.11
Katılıyorum	77	144	62	99	39	21	62	51	74	34	152	23	5	41	180	41
	50.32	60.50	55.8	67.8	39.7	58.3	80.51	73.91	48.3	36.95	65.80	34.32	55.55	48.80	59.8	45.55
Kararsızım	8	11	0	13	4	2	2	2	13	2	14	0	2	3	17	2
	5.228	4.621	0.00	8.90	4.08	5.55	2.59	2.898	8.49	2.173	6.060	0.00	22.22	3.571	5.64	2.222
Katılmıyorum	5	7	0	8	3	1	2	0	9	1	9	1	0	2	11	1
	3.267	2.941	0.00	5.47	3.06	2.77	2.59	0.00	5.88	1.086	3.896	1.492	0.00	2.380	3.65	1.111
Tamamen katılmıyorum	2	2	1	2	1	0	1	0	3	0	4	0	0	0	4	0
	1.307	0.840	0.9	1.36	1.02	0.00	1.29	0.00	1.96	0.00	1.731	0.00	0.00	0.00	1.32	0.00
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama									Standart sapma							
3.8									0.6							

Tablo 7’de, “Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesine katılım düzeyi dağılımı görülmektedir. Bu ifadeye katılım düzeyi ortalaması (3,8) oldukça yüksektir.

Tablo 8. “Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde kriz iletişimi için gerekli planlama yapılmıştır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş Aralığı				Çalışma Süresi				Diploma				Çalışma Alanı	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5- 9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.İ	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N	n	N
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	52	95	59	47	32	9	21	29	66	31	83	27	3	34	111	36
	33.98	39.91	53.1	32.1	32.6	25.0	27.27	42.02	43.1	33.69	35.93	40.29	33.33	40.47	36.8	40.0
Katılıyorum	61	98	33	57	49	20	41	26	48	44	97	27	3	32	136	23
	39.86	41.17	29.7	39.0	50.0	55.5	53.24	37.68	31.3	47.82	41.99	40.29	33.33	38.09	45.1	25.55
Kararsızım	14	17	8	16	6	1	6	7	11	7	21	6	2	2	9	22
	9.150	7.142	7.20	10.9	6.12	2.77	7.792	10.14	7.18	7.608	9.090	8.955	22.22	2.380	2.99	24.44
Katılmıyorum	12	12	4	12	5	3	4	1	15	4	11	3	1	9	19	5
	7.843	5.042	3.60	8.21	5.10	8.33	5.194	1.449	9.80	4.347	4.761	4.477	11.11	10.71	6.31	5.555
Tamamen katılmıyorum	14	16	7	14	6	3	5	6	13	6	19	4	0	7	26	4
	9.150	6.722	6.3	9.58	6.12	8.33	6.493	8.695	8.49	6.521	8.225	5.970	0.00	8.333	8.63	4.444
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama										Standart sapma						
2.9										0.8						

Kamu yönetiminde halkla ilişkiler etkinliklerinin önemli bir bileşeni kriz iletişimidir. Tablo 8’de, “Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde kriz iletişimi için gerekli planlama yapılmıştır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı görülmektedir. Tablodan da görüleceği gibi, IKBY kamu çalışanları, genel olarak Irak kamu yönetiminde kriz planlaması konusunda ortalama değer (2,5) biraz üzerinde bir katılım (2,9) göstermişlerdir. Bu durumda, IKBY kamu çalışanlarının “Genel olarak Irak kamu yönetiminde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesine 3,8 düzeyinde katılmalarına karşın, kriz iletişimi planlaması konusunda o kadar yüksek olumlu görüş belirtmedikleri anlaşılmaktadır.

Kamu yönetiminde halkla ilişkiler etkinliklerinin önemli bileşenlerinden bir diğeri de bilgi edinme hakkıdır. Bilgi edinme hakkından yararlanma düzeyi yüksek olan toplumlarda daha etkin bir halkla ilişkiler işlevinin yerine getirilebilmesi imkan dahilindedir. Tablo 9’da, “Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde bilgi edinme hakkı yeterince kullanılmaktadır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı görülmektedir. Tablodan da görüleceği gibi, genel olarak Irak’ta bilgi edinme hakkının kullanımı konusunda IKBY kamu çalışanları, kriz iletişime planlamasına (2,9) göre daha olumlu bir algıya (3,6) sahiptirler.

Tablo 9. “Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde bilgi edinme hakkı yeterince kullandırılmaktadır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş Aralığı				Çalışma Süresi				Diploma				Çalışma Alanı	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N	n	n	N
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	56	94	50	60	27	13	31	20	63	36	94	32	1	23	134	16
	36.60	39.49	45.0	41.0	27.5	36.1	40.25	28.98	41.1	39.13	40.69	47.76	11.11	27.38	44.5	17.77
Katılıyorum	66	102	44	52	58	14	34	41	52	41	85	28	2	53	119	49
	43.13	52.85	39.6	35.6	59.1	38.8	31.16	59.42	33.9	44.56	36.79	41.79	22.22	63.09	39.5	54.44
Kararsızım	3	15	4	7	3	3	2	2	12	2	11	1	4	2	4	14
	1.960	6.302	3.60	4.79	3.06	8.33	2.597	2.898	7.84	2.173	4.761	1.492	44.44	2.380	1.32	15.55
Katılmıyorum	9	14	6	10	4	3	3	2	11	7	19	2	1	1	17	6
	5.882	5.882	5.40	6.84	4.08	8.33	3.896	2.898	7.18	7.608	8.225	2.985	11.11	1.190	5.64	6.666
Tamamen katılmıyorum	19	13	7	17	6	2	7	4	15	6	22	4	1	5	27	5
	12.41	5.462	6.3	11.6	6.12	5.55	9.090	5.797	9.80	6.521	9.523	5.970	11.11	5.952	8.97	5.555
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama									Standart sapma							
3.6									0.7							

Tablo 10’da “Genel olarak Irak Cumhuriyeti’nde iletişim özgürlüğü yeterli düzeyde vardır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı görülmektedir. Bu ifadeye katılım düzeyi ortalaması, diğer ifadelere katılım düzeyiyle kıyaslandığında oldukça düşüktür (2,7).

Tablo 10. “Genel olarak Irak Cumhuriyeti’nde iletişim özgürlüğü yeterli düzeyde vardır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş Aralığı				Çalışma Süresi				Diploma				Çalışma Alanı	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	24	45	39	11	7	12	24	12	7	26	5	28	3	33	40	29
	15.68	18.90	35.1	7.53	7.17	33.3	31.16	17.39	4.57	28.26	2.164	41.79	33.33	27.38	13.2	32.22
Katılıyorum	56	61	40	45	28	4	17	26	41	33	72	13	3	29	99	18
	36.60	25.63	36.0	30.8	28.5	11.1	22.07	37.68	26.7	35.86	31.16	19.40	33.33	34.52	32.8	20.0
Kararsızım	41	60	14	51	31	5	18	16	47	20	76	17	2	6	81	20
	26.79	25.21	12.6	34.9	31.6	13.8	23.37	23.18	30.7	21.73	32.90	25.37	22.22	7.142	26.9	22.22
Katılmıyorum	23	42	10	25	19	11	7	7	41	10	55	4	0	6	48	17
	15.03	17.64	9.00	17.1	19.3	30.5	9.090	10.14	26.7	10.86	23.80	5.970	0.00	7.142	15.9	18.88
Tamamen katılmıyorum	9	30	8	14	13	4	11	8	17	3	23	5	1	10	33	6
	5.882	12.60	7.2	9.58	13.2	11.1	14.28	11.59	11.1	3.260	9.956	7.462	11.11	11.90	10.9	6.666
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama									Standart sapma							
2.7									1.6							

Tablo 11’de “Genel olarak IBKY kamu idarelerinde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesine katılım düzeyi dağılımı görülmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi IBKY kamu çalışanları, IBKY’nde halkla ilişkilerin yeterli düzeyde gerçekleştiği görüşüne katılım ortalaması oldukça düşüktür (2,7). Ayrıca, bu düzeyin “Genel olarak Irak kamu yönetiminde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesine katılım düzeyinden (3,8) daha düşük olması da dikkat çekicidir.

Tablo 11. “Genel olarak IBKY kamu idarelerinde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş Aralığı				Çalışma Süresi				Diploma				Çalışma Alanı	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5- 9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.İ	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	34	41	27	12	21	15	4	17	18	36	44	21	4	6	57	18
	22.22	17.22	24.3	8.21	21.4	41.6	5.194	24.63	11.7	39.13	19.04	31.34	44.44	7.142	18.9	20.0
Katılıyorum	51	94	39	63	33	10	29	21	73	22	96	16	2	31	114	31
	33.33	39.49	35.1	43.1	33.6	27.7	37.66	30.43	47.7	23.91	41.55	23.88	22.22	36.90	37.8	34.44
Kararsızım	32	46	26	29	18	5	19	14	27	18	36	15	2	25	55	23
	20.91	19.32	23.4	19.8	18.3	13.8	24.67	20.28	17.6	19.56	15.58	22.38	22.22	29.76	18.2	25.55
Katılmıyorum	26	33	16	19	18	6	14	12	21	12	31	10	1	17	47	12
	16.99	13.86	14.4	13.0	18.3	16.6	18.18	17.39	13.7	13.04	13.41	14.92	11.11	20.23	15.6	13.33
Tamamen katılmıyorum	10	24	3	23	8	0	11	5	14	4	24	5	0	5	28	6
	6.535	10.08	2.7	15.7	8.16	0.0	14.28	7.246	9.15	4.347	10.38	7.462	0.00	5.952	9.30	6.666
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Ortalama							Standart sapma								
	2.7							1.7								

Tablo 12’de “Genel olarak IBKY kamu yönetiminde kriz iletişim için gerekli planlar yapılmıştır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı görülmektedir. Tablodan da görüleceği gibi bu ifadeye katılım düzeyi ortalaması (3,6) oldukça yüksektir.

Tablo 12. “Genel olarak IBKY kamu yönetiminde kriz iletişim için gerekli planlar yapılmıştır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş Aralığı				Çalışma Süresi				Diploma				Çalışma Alanı	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	81	131	56	73	62	21	47	55	64	46	122	40	3	47	175	37
	52.94	55.04	50.4	50.0	63.2	58.3	61.03	79.71	41.8	50.0	52.81	59.70	33.33	55.95	58.1	41.11
Katılıyorum	49	77	50	40	25	11	22	6	61	37	66	22	4	34	89	37
	32.02	32.35	45.0	27.3	25.5	30.5	28.57	8.965	39.8	40.21	28.57	32.83	44.44	40.47	29.5	41.11
Kararsızım	9	15	3	12	6	3	4	4	12	4	19	3	2	0	14	10
	5.882	6.302	2.70	8.21	6.12	8.33	5.194	5.797	7.84	4.347	8.225	4.477	22.22	0.00	4.65	11.11
Katılmıyorum	6	4	0	7	2	1	1	1	6	2	8	1	0	1	9	1
	3.921	1.680	0.00	4.79	2.04	2.77	1.289	1.449	3.92	2.173	3.463	1.492	0.00	1.190	2.99	1.111
Tamamen katılmıyorum	8	11	2	14	3	0	3	3	10	3	16	1	0	2	14	5
	5.288	4.621	1.8	9.58	3.06	0.0	3.896	4.347	6.53	3.260	6.926	1.492	0.00	2.380	4.65	5.555
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama									Standart sapma							
3.6									0.8							

Tablo 13’de “Genel olarak IKBY kamu yönetiminde bilgi edinme hakkı yeterince kullandırılmaktadır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı gösterilmiştir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği gibi IKBY’de bilgi hakkının kullandırılması konusunda oldukça yüksek düzeyde (3,7) bir olumlu algı ortalaması söz konusudur.

Tablo 13. “Genel olarak IKBY’de bilgi edinme hakkı yeterince kullandırılmaktadır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş Aralığı				Çalışma Süresi				Diploma				Çalışma Alanı	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	69	80	53	42	34	20	19	19	52	59	94	32	1	22	143	6
	45.09	33.61	47.7	28.7	34.6	55.5	24.67	27.53	33.9	64.13	40.69	47.76	11.11	26.19	47.5	6.666
Katılıyorum	44	77	33	47	38	3	30	23	50	18	78	14	2	27	87	34
	28.75	32.35	29.7	32.1	38.7	8.33	38.96	33.33	32.6	19.56	33.76	20.89	22.22	32.14	28.9	37.77
Kararsızım	20	41	12	24	17	8	17	16	22	6	32	10	4	15	47	14
	13.07	17.22	10.8	16.4	17.3	22.2	22.07	23.18	14.3	6.521	13.85	14.92	44.44	17.85	15.6	15.55
Katılmıyorum	9	23	6	18	5	3	6	6	16	4	11	7	1	13	17	15
	5.882	9.663	5.40	12.3	5.10	8.33	7.792	8.695	10.4	4.347	4.761	10.44	11.11	15.47	5.64	16.66
Tamamen katılmıyorum	11	17	7	15	4	2	5	5	13	5	16	4	1	7	7	21
	7.189	7.142	6.3	10.2	4.08	5.55	6.493	7.246	8.49	5.434	6.926	5.970	11.11	8.333	2.32	23.33
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama:									Standart sapma							
3.7									1.1							

Tablo 14’de “Genel olarak IKBY’nde iletişim yeterli düzeyde özgürlüğü vardır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı gösterilmektedir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği gibi, IKBY’de genel olarak iletişim özgürlüğü konusunda oldukça yüksek düzeyde (4,1) bir olumlu algı ortalaması söz konusudur.

Tablo 14. “Genel olarak IKBY’nde iletişim yeterli düzeyde özgürlüğü vardır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5- 9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.İ.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	50	54	31	38	25	10	16	23	34	31	67	18	3	16	63	41
Katılıyorum	32.67	22.68	27.9	26.0	25.5	27.7	20.77	33.33	22.2	33.69	29.00	26.86	11.11	19.04	20.9	45.55
	67	109	48	48	51	29	36	28	69	43	82	34	3	57	158	18
	43.79	45.79	43.2	32.8	52.0	80.5	46.75	40.57	45.0	46.73	35.49	50.74	33.33	67.85	52.4	20.00
Kararsızım	8	28	7	18	7	4	6	6	17	7	26	4	3	3	28	8
	5.228	11.76	6.30	12.3	7.14	11.1	7.792	8.695	11.1	7.608	11.25	5.970	33.33	3.571	9.30	8.888
Katılmıyorum	17	14	13	11	6	1	12	3	15	1	19	6	0	6	19	12
	11.11	5.882	11.7	7.53	6.12	2.77	15.58	4.347	9.80	1.086	8.225	8.955	0.00	7.142	6.31	13.33
Tamamen katılmıyorum	11	33	12	21	9	2	7	9	18	10	37	5	0	2	33	11
	7.189	13.86	10.	14.3	9.18	5.55	9.090	13.04	11.7	10.86	16.01	7.462	0.00	2.380	10.9	12.22
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Ortalama									Standart sapma						
	4.1									0.6						

Tablo 15’de “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesine katılım düzeyi dağılımı gösterilmektedir. Tablonun incelenmesinden de görüleceği gibi katılımcıların kendi kurumlarındaki halkla ilişkiler etkinlikleri konusunda oldukça yüksek düzeyde (4,2) bir olumlu algı ortalaması söz konusudur. Bu katılım düzeyinin “Genel olarak IBKY kamu idarelerinde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesine katılım düzeyinden (2,7) daha yüksek olması dikkat çekicidir. Bu bulguyu, genel olarak kişilerin kendi çalıştıkları kurumu değerlendirirken daha olumlu yaklaşımları şeklinde yorumlayabiliriz.

Tablo 15. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
Tamamen katılıyorum	41	63	29	38	27	10	16	23	34	31	67	18	3	16	70	34
	26.79	26.47	26.1	26.0	27.5	27.7	20.77	33.33	22.2	33.69	29.00	26.86	33.33	19.04	23.2	37.77
Katılıyorum	73	103	50	48	49	29	36	28	69	43	82	34	3	57	158	18
	15.03	43.27	45.0	32.8	50.0	80.5	46.75	40.57	45.0	46.73	35.49	50.74	33.33	67.85	52.4	20.00
Kararsızım	11	25	9	16	7	4	6	6	17	7	26	4	3	3	21	15
	7.189	10.50	8.10	10.9	7.14	11.1	7.792	8.695	11.1	7.608	11.25	5.970	33.33	3.571	6.97	16.66
Katılmıyorum	15	16	13	11	6	1	12	3	15	1	19	6	0	6	19	12
	9.803	6.722	11.7	7.53	6.12	2.77	15.58	4.347	9.80	1.086	8.225	8.955	0.00	7.142	6.31	13.33
Tamamen katılmıyorum	13	31	10	23	9	2	7	9	18	10	37	5	0	2	33	11
	8.496	13.02	9.0	15.7	9.18	5.55	9.090	13.04	11.7	10.86	16.01	7.462	0.00	2.380	10.9	12.22
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	4.334	4.112	4.26	4.231	4.060	4.002	4.233	3.896	3.990	4.334	4.222	3.934	3.862	4.116	4.215	4.266
	Ortalama								Standart sapma							
	4.2								0.7							

Tablo 16’da “Çalıştığım kurumdaki yöneticiler halkla ilişkilerin önemini kavramışlardır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı gösterilmektedir. Tablodan da görüleceği gibi, katılımcılar, kendi kurumlarındaki yöneticilerin halkla ilişkilerin önemini kavramaları konusunda görece yüksek düzeyde (3,6) bir olumlu algıya sahiptirler.

Tablo 16. “Çalıştığım kurumdaki yöneticiler halkla ilişkilerin önemini kavramışlardır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
Tamamen katılıyorum	31	46	18	29	15	15	5	7	42	23	57	8	0	12	87	13
	20.26	19.32	16.2	19.8	15.3	41.6	6.493	10.14	27.4	25.00	24.67	11.94	0.00	14.28	28.9	14.44
Katılıyorum	64	78	52	28	54	8	38	29	41	34	79	39	1	23	98	21
	41.83	32.77	46.8	19.1	55.1	22.2	49.35	42.02	26.7	36.95	34.19	58.20	11.11	27.38	32.5	23.33
Kararsızım	24	39	14	32	13	4	14	12	21	16	30	8	6	19	44	19
	15.68	16.38	12.6	21.9	13.2	11.1	18.18	17.39	13.7	17.39	12.98	11.94	66.66	22.61	14.6	21.11
Katılmıyorum	13	39	12	27	7	6	9	10	19	14	31	4	1	16	31	21
	8.496	16.38	10.8	18.4	7.14	16.6	11.68	14.49	12.4	15.21	13.41	5.970	11.11	19.04	9.96	23.33
Tamamen katılmıyorum	21	36	15	30	9	3	11	11	30	5	34	8	1	14	41	16
	13.72	15.12	13.	20.5	9.18	8.33	14.28	15.94	19.6	5.434	14.71	11.94	11.11	16.66	13.6	17.77
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Ortalama								Standart sapma							
	3.6								0.6							

Tablo 17’de “Çalıştığım kurumdaki personel halkla ilişkilerin önemini kavramışlardır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı yer almaktadır. Tablonun incelenmesinden de görüleceği gibi, kamu çalışanları kendi kurumlarındaki personelin halkla ilişkilerin önemini kavramaları konusunda oldukça yüksek düzeyde bir olumlu algıya (3,4) sahip olmakla birlikte bu algı düzeyi, kendi kurumlarındaki yöneticilerin halkla ilişkilerin önemini kavramaları konusundaki algı düzeyinden (3,6) biraz daha düşüktür. Ancak, aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı sayılabilecek bir düzeyde değildir.

Tablo 17. “Çalıştığım kurumdaki personel halkla ilişkilerin önemini kavramışlardır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5- 9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.İ.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N	n	N
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	34	61	23	42	19	11	19	18	46	12	52	16	5	22	70	25
	22.22	25.63	20.7	28.7	19.3	30.5	24.67	26.08	30.0	13.04	22.51	23.88	55.55	26.19	23.2	27.77
Katılıyorum	74	88	60	39	46	17	31	30	52	49	98	32	3	29	147	13
	48.36	36.97	54.0	26.7	46.9	47.2	40.25	43.47	33.9	53.26	42.42	47.76	33.33	34.52	48.8	14.44
Kararsızım	28	21	11	29	8	1	9	9	20	11	27	8	1	13	30	19
	18.30	8.823	9.90	19.8	8.16	2.77	11.68	13.04	13.0	11.95	11.68	11.94	11.11	15.47	9.96	21.11
Katılmıyorum	9	38	10	19	14	4	7	7	24	9	32	4	0	11	28	19
	5.882	15.96	9.00	13.0	14.2	11.1	9.090	10.14	15.6	9.782	13.85	5.970	0.00	13.09	9.30	21.11
Tamamen katılmıyorum	8	30	7	17	11	3	11	5	11	11	22	7	0	9	24	14
	5.228	12.60	6.3	11.6	11.2	8.33	14.28	7.246	7.18	11.95	9.523	10.44	0.00	10.71	7.97	15.55
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama										Standart sapma						
3.4										1.2						

Tablo 18’de “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için yeterli kaynak (personel, bütçe vb.) ayrılmaktadır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı yer almaktadır. Tablodan da görüleceği gibi, kamu çalışanları kendi kurumlarında halkla ilişkiler için yeterli kaynak (personel, bütçe vb.) ayrılması konusunda yüksek sayılabilecek düzeyde bir olumlu algıya (3,2) sahiptirler. Bu düzey, kendi kurumlarındaki yöneticilerin (3,6) ve personelin (3,4) halkla ilişkilerin önemini kavramaları konularındaki algı düzeylerinden biraz daha düşük olmakla birlikte aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı sayılabilecek bir düzeyde değildir.

Tablo 18. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için yeterli kaynak (personel, bütçe vb.) ayrılmaktadır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N	n	N
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	27	40	16	23	17	11	17	12	25	13	31	12	0	24	51	16
	17.64	16.80	14.4	22.6	17.3	30.5	22.07	17.39	16.3	14.13	13.41	17.91	0.00	28.57	16.9	17.77
Katılıyorum	68	72	60	55	21	4	33	35	37	35	100	35	2	3	130	10
	44.44	30.25	54.0	37.6	21.4	11.1	42.85	50.72	24.1	38.04	43.29	52.23	22.22	3.571	43.1	11.11
Kararsızım	38	56	22	36	29	7	13	11	42	28	45	13	2	34	56	38
	24.83	23.52	19.8	24.6	29.5	19.4	16.88	15.94	27.4	30.43	19.48	19.40	22.22	40.47	18.6	42.22
Katılmıyorum	16	32	10	17	14	7	5	7	23	13	25	5	5	13	37	11
	10.45	13.44	9.00	11.6	14.2	19.4	6.493	10.14	15.0	14.13	10.82	7.462	55.55	15.47	12.2	12.22
Tamamen katılmıyorum	4	38	3	15	17	7	9	4	26	3	30	2	0	10	27	15
	2.614	15.96	2.7	10.2	17.3	19.4	11.68	5.797	16.9	3.260	12.98	2.985	0.00	11.90	8.97	16.66
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama									Standart sapma							
3.2									1.4							

Tablo 19. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler etkinlikleri için yıllık planlar yapılır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı yer almaktadır. Tablodan da görüleceği gibi, kamu çalışanları, çalıştıkları kurumda halkla ilişkilerin yıllık planlar dahilinde yapıldığı konusunda oldukça düşük düzeyde olumlu algıya (2,7) sahiptirler. Bu durum, IKBY’nde halkla ilişkiler etkinliklerinde yeterli düzeyde bir planlamadan söz edilemeyeceği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 19. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler etkinlikleri için yıllık planlar yapılır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N	n	n	n	n	N
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	22	43	10	21	20	14	12	13	23	17	28	11	2	24	41	24
	14.37	18.06	9.00	14.3	20.4	38.8	15.58	18.84	15.0	18.47	12.12	16.41	22.22	28.57	13.6	26.66
Katılıyorum	49	67	53	34	27	2	30	22	39	25	83	25	3	1	98	18
	32.02	28.15	47.7	23.2	27.5	5.55	38.96	31.88	25.4	27.17	35.93	37.31	33.33	1.190	32.5	20.00
Kararsızım	31	52	20	38	17	8	13	14	35	21	50	12	2	19	66	17
	58.49	21.84	18.0	26.0	17.3	22.2	16.88	20.28	22.8	22.82	21.64	17.91	22.22	22.61	21.9	18.88
Katılmıyorum	41	55	23	37	27	9	16	16	40	24	58	15	2	21	76	20
	26.79	23.10	20.7	25.3	27.5	25.0	20.77	23.18	26.1	26.08	25.10	22.38	22.22	25.00	25.2	22.22
Tamamen katılmıyorum	10	21	5	16	7	3	6	4	16	5	12	4	0	15	20	11
	5.535	8.823	4.5	10.9	7.14	8.33	7.792	5.797	10.4	5.434	5.194	5.970	0.00	17.85	6.64	12.22
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama									Standart sapma							
2.7									1.8							

Tablo 20’de “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için gerektiğinde dış şirketlerden profesyonel destek alınır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı gösterilmektedir. Tablodan da anlaşılacağı gibi, bu ifadeye katılım düzeyi (2,9) yüksek değildir. Bu durumda, IKBY’nde kurumların halkla ilişkiler etkinlikleri için dışardan profesyonel destek almaları (outsourcing) fazla yaygın bir uygulama olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 20. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için gerektiğinde dış şirketlerden profesyonel destek alınır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5- 9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N	n	n	n	n	N
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	23	40	13	28	14	8	12	12	24	15	49	10	2	2	47	16
	15.03	16.80	11.7	19.1	14.2	22.2	15.58	17.39	15.6	16.30	21.21	14.92	22.22	2.380	15.6	17.77
Katılıyorum	51	63	50	31	23	10	28	19	40	27	75	24	2	13	101	13
	33.33	26.47	45.0	21.2	23.4	27.7	36.36	27.53	26.1	29.34	32.46	35.82	22.22	15.47	33.5	14.44
Kararsızım	32	57	20	39	25	5	17	17	36	19	51	12	2	24	50	39
	20.91	23.94	18.0	26.7	25.5	13.8	22.07	24.63	23.5	20.65	22.07	17.91	22.22	28.57	16.6	43.33
Katılmıyorum	35	42	16	31	21	9	11	10	40	16	32	13	3	29	66	11
	22.87	17.64	14.4	21.2	21.4	25.0	14.28	14.49	26.1	17.39	13.85	19.40	33.33	34.52	21.9	12.22
Tamamen katılmıyorum	12	36	12	17	15	4	9	11	13	15	24	8	0	16	37	11
	7.843	15.12	10.	11.6	15.3	11.1	11.68	15.94	8.49	16.30	10.38	11.94	0.00	19.04	12.2	12.22
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama										Standart sapma						
2.9										1.3						

Tablo 21, “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için bilimsel araştırmalar yapılır” ifadesine katılım düzeyi dağılımını göstermektedir. Tablodan anlaşılacağı üzere, IKBY kamu çalışanları, çalıştıkları kurumda halkla ilişkiler için bilimsel araştırmaların çok az yapıldığını (2,0) düşünmektedirler. Bu düşük ortalama düzey (2,0), soru kağıdındaki tüm ifadelerle yönelik yanıtların en düşük düzeyde katılım gösterilenidir.

Tablo 21. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için bilimsel araştırmalar yapılır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5- 9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I .	Diğerler
	n	N	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Tamamen katılıyorum	6	14	4	9	6	1	4	4	7	5	11	5	0	4	14	6
	3.921	5.882	3.60	6.16	6.12	2.77	5.194	5.797	4.57	5.434	4.761	7.462	0.00	4.761	4.65	6.666
Katılıyorum	22	41	11	33	12	7	6	7	42	8	41	7	5	10	41	22
	14.37	17.22	9.90	22.6	12.2	19.4	7.792	10.14	27.4	8.695	17.74	10.44	55.55	11.90	13.6	24.44
Kararsızım	31	40	13	32	19	7	7	5	47	12	52	6	1	12	55	16
	20.26	16.80	11.7	21.9	19.3	19.4	9.090	7.246	30.7	13.04	22.51	8.955	11.11	14.28	18.2	17.77
Katılmıyorum	82	128	78	62	53	17	53	48	49	60	115	45	3	47	170	40
	53.59	53.78	70.2	42.4	54.0	47.2	68.83	69.56	32.0	65.21	49.78	67.16	33.33	55.95	56.4	44.44
Tamamen katılmıyorum	12	15	5	10	8	4	7	5	8	7	12	4	0	11	21	6
	7.84	6.302	4.5	6.84	8.16	11.1	9.090	7.246	5.22	7.608	5.194	5.970	0.00	13.09	6.97	6.666
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama									Standart sapma							
2.00									1.8							

Tablo 22’de “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için dış şirketlerden bilimsel araştırma desteği alınır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı sonuçları görölmektedir. Bu sonuçlara göre, kamu çalışanları kendi kurumlarında halkla ilişkiler için dışardan belirli bir ölçüde bilimsel araştırma desteği aldıklarını düşünmektedirler (2,9). Bu düzey, “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için gerektiğinde dış şirketlerden profesyonel destek alınır” ifadesine katılım düzeyi ile (2,9) aynıdır. Bu durumda kurumların, fazla yaygın olmamakla birlikte, bilimsel araştırmalar için de dışardan profesyonel destek aldıkları (outsourcing) söylenebilir. Kurumların halkla ilişkiler etkinliklerine yönelik bilimsel araştırmalar için dışardan profesyonel destek aldıklarını düşünenlerin düzeyi (2,9), kendi kurumlarında bilimsel araştırma yapıldığını düşünenlerin düzeyinden (2,0), istatistiksel olarak farklı olacak şekilde yüksektir.

Tablo 22. “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için dış şirketlerden bilimsel araştırma desteği alınır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
Tamamen katılıyorum	19	40	9	26	18	6	13	11	19	16	35	9	2	13	51	8
	12.41	16.80	8.10	17.8	18.3	16.6	16.88	15.94	12.4	17.39	15.15	13.43	22.22	15.47	16.9	8.888
Katılıyorum	46	73	58	41	16	4	23	21	41	34	77	28	3	11	77	42
	30.06	30.67	52.2	28.0	16.3	11.1	29.87	30.43	26.7	36.95	33.33	41.79	33.33	13.09	25.5	46.66
Kararsızım	55	60	26	42	40	7	21	19	46	29	70	15	2	28	104	11
	35.94	25.21	23.4	28.7	40.8	19.4	27.27	27.53	30.0	31.52	30.30	22.38	22.22	33.33	34.5	12.22
Katılmıyorum	31	45	14	26	19	17	16	14	37	9	38	12	1	25	50	26
	20.26	18.90	12.6	17.8	19.3	47.2	20.77	20.28	24.1	9.782	16.45	17.91	11.11	29.76	16.6	28.88
Tamamen katılmıyorum	2	20	4	11	5	2	4	4	10	4	11	3	1	7	19	3
	1.307	8.403	3.6	7.53	5.10	5.55	5.194	5.797	6.53	4.347	4.761	4.477	11.11	8.333	6.31	3.333
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama									Standart sapma							
2.9									1.2							

Tablo 23’de “Çalıştığım kurumda kriz iletişimi için plan yapılmıştır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı gösterilmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi, çalışılan kurumda kriz iletişimi planı yapıldığını düşünenlerin ortalama düzeyi oldukça yüksektir (3,4). Bu düzey, “Genel olarak IBKY kamu yönetiminde kriz iletişim için gerekli planlar yapılmıştır” ifadesine katılım düzeyine (3,6) oldukça yakındır.

Tablo 23. “Çalıştığım kurumda kriz iletişimi için plan yapılmıştır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	N	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
Tamamen katılıyorum	28	41	14	36	15	4	17	14	22	16	36	13	2	18	51	18
	18.30	17.22	12.6	24.6	15.3	11.1	22.07	20.28	14.3	17.39	15.58	19.40	22.22	21.41	16.9	20.00
Katılıyorum	67	78	63	49	23	10	21	9	76	39	88	21	4	32	120	25
	43.79	32.77	56.7	33.5	23.4	27.7	27.27	13.04	49.6	42.39	38.09	31.34	44.44	38.09	39.8	27.77
Kararsızım	42	61	23	37	33	10	27	27	24	25	59	24	2	18	77	26
	27.45	25.63	20.7	25.3	33.6	27.7	35.06	39.13	15.6	27.17	25.54	35.82	22.22	21.41	25.5	28.88
Katılmıyorum	11	42	8	16	19	10	7	4	34	8	37	5	1	10	39	14
	7.189	17.64	7.20	10.9	19.3	27.7	9.090	5.797	22.2	8.695	16.01	7.462	11.11	11.90	12.9	15.55
Tamamen katılmıyorum	5	16	3	8	8	2	5	5	7	4	11	4	0	6	14	7
	3.267	6.722	2.7	5.47	8.16	5.55	6.493	7.246	4.57	4.347	4.761	5.970	0.00	7.142	4.65	7.777
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama									Standart sapma							
3.4									1.1							

Tablo 24’de “Çalıştığım kurumda bilgi edinme hakkı yeterince sağlanmaktadır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı görülmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi, çalışılan kurumda bilgi edinme hakkının yeterince sağlandığını düşünenlerin ortalama düzeyi oldukça yüksektir (3,6). Bu düzey, “Genel olarak Irak kamu yönetiminde bilgi edinme hakkı yeterince kullanılmaktadır” ifadesine katılım düzeyi (3,6) ile aynı, “Genel olarak İKBY kamu yönetiminde bilgi edinme hakkı yeterince kullanılmaktadır” ifadesine katılım düzeyine ise (3,7) çok yakındır.

Tablo 24. “Çalıştığım kurumda bilgi edinme hakkı yeterince sağlanmaktadır” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5- 9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	N	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N	n	n
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tamamen katılıyorum	41	70	25	38	29	19	15	17	58	21	86	12	2	11	90	21
	26.79	29.41	22.5	26.0	29.5	52.7	19.48	24.63	37.9	22.82	37.22	17.91	22.22	13.09	29.9	23.33
Katılıyorum	71	125	67	73	44	12	46	40	48	62	93	50	3	50	161	35
	46.40	52.52	60.3	50.0	44.8	33.3	59.74	57.97	31.3	67.39	40.25	74.62	33.33	59.52	53.4	38.88
Kararsızım	20	20	11	16	12	1	10	8	17	5	24	3	1	12	23	17
	13.07	8.403	9.90	10.9	12.2	2.77	12.98	11.59	11.1	5.434	10.38	4.477	11.11	14.28	7.64	18.88
Katılmıyorum	18	17	5	14	12	4	5	3	24	3	23	2	2	8	21	14
	11.76	7.142	4.50	9.58	12.2	11.1	6.493	4.34	15.6	3.260	9.956	2.985	22.22	9.523	6.97	15.55
Tamamen katılmıyorum	3	6	3	5	1	0	1	1	6	1	5	0	1	3	6	3
	1.960	2.521	2.7	3.42	102	0.0	1.298	1.449	3.92	1.086	2.164	0.00	11.11	3.571	1.99	3.333
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Ortalama						Standart sapma									
	3.6						0.9									

Tablo 25’de “Çalıştığım kurumda medya ile ilişkiler yeterli düzeydedir” ifadesine katılım düzeyi dağılımı gösterilmektedir. Tablodan da görüleceği gibi, bu ifadeye yönelik katılım düzeyi oldukça yüksektir (3,9).

Tablo 25. “Çalıştığım kurumda medya ile ilişkiler yeterli düzeydedir” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş Aralığı				Çalışma Süresi				Diploma				Çalışma Alanı	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N	n	N	n	n
Tamamen katılıyorum	47	69	28	48	32	8	25	24	36	31	65	23	3	25	92	24
	30.71	28.99	25.2	32.8	32.6	22.2	32.46	34.78	23.5	33.69	28.13	34.32	33.33	29.76	30.5	26.66
Katılıyorum	81	93	64	58	33	19	35	31	70	38	115	27	4	28	143	31
	52.94	39.07	57.6	39.7	33.6	52.7	45.45	44.92	45.7	41.30	49.78	40.29	44.44	33.33	47.5	34.44
Kararsızım	21	38	10	18	24	7	11	8	27	13	28	9	2	20	38	21
	13.72	15.96	9.00	12.3	24.4	19.4	14.28	11.59	17.6	14.13	12.12	13.43	22.22	23.80	12.6	23.33
Katılmıyorum	3	30	7	18	6	2	4	4	17	8	18	6	0	9	21	12
	1.960	12.60	6.30	12.3	6.12	5.55	5.194	5.797	11.1	8.695	7.792	8.955	0.00	10.71	6.97	13.33
Tamamen katılmıyorum	1	8	2	4	3	0	2	2	3	2	5	2	0	2	7	2
	0.653	3.361	1.8	2.73	3.6	0.0	2.597	2.898	1.96	2.173	2.164	2.985	0.00	2.380	2.32	2.222
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama										Standart sapma						
3.9										0.7						

Tablo 26’da “Irak Cumhuriyetinin dış tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum” ifadesine katılım düzeyi dağılımı gösterilmektedir. Tablodan da görüleceği gibi bu ifadeye katılım düzeyi oldukça düşüktür (2,7).

Tablo 26. “Irak Cumhuriyetinin dış tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10 - 14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n
Tamamen katılıyorum	12	26	8	18	9	3	8	8	17	5	28	6	0	4	21	17
	7.843	10.92	7.20	12.3	9.18	8.33	10.38	11.59	11.1	5.434	12.12	8.955	0.00	4.761	6.97	18.88
Katılıyorum	66	83	48	55	32	14	18	24	58	49	122	21	2	4	148	1
	43.13	34.87	43.2	37.6	32.6	38.8	23.37	34.78	37.9	53.28	52.81	31.34	22.22	4.761	49.1	1.111
Kararsızım	47	64	36	38	32	5	28	22	43	18	41	26	3	41	72	39
	30.71	26.89	32.4	26.0	32.6	13.8	36.36	31.88	28.1	19.56	17.74	38.80	33.33	48.80	23.9	43.33
Katılmıyorum	22	47	13	27	19	10	16	12	28	13	31	11	3	24	39	30
	14.37	19.74	11.7	18.4	19.3	10.2	20.77	17.39	18.3	14.13	13.41	16.41	33.33	28.57	12.9	33.33
Tamamen katılmıyorum	6	18	6	8	6	4	7	3	7	7	9	3	1	11	21	3
	3.921	7.563	5.4	5.47	6.12	11.1	9.090	4.347	4.57	7.608	3.896	4.477	11.11	13.09	6.97	3.333
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama										Standart sapma						
2.7										1.4						

Tablo 27’de ise, “IKBY’nin dış tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum” ifadesine katılım düzeyi dağılımı gösterilmektedir. Tablodan görüleceği gibi, “IKBY’nin dış tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum” ifadesine katılım düzeyi ortalaması oldukça yüksektir (4,0). Bu durumda, IKBY kamu çalışanlarının IKBY’nin dış tanıtımı konusunda (4,0), Irak Cumhuriyeti dış tanıtımı konusundan (2,7) çok daha olumlu bir algıya sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 27. “IKBY’nin dış tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum” ifadesine katılım düzeyi dağılımı

	Cinsiyet		Yaş				Çalışma Yılları				Sertifika				Alan	
	K	E	30'dan az	30-39	40-49	50'den fazla	5'ten az	5-9	10-14	15'ten fazla	Lisans	Y.lisans	Doktora	Diploma	H.I.	Diğerler
	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	n	N	n	n	n	n
Tamamen katılıyorum	60	79	61	44	22	12	31	38	36	34	70	37	7	25	84	55
	39.21	33.19	54.9	30.1	22.4	33.3	40.25	55.07	23.5	36.95	30.30	55.22	77.77	29.76	27.9	61.11
Katılıyorum	81	121	41	82	61	18	38	27	88	49	124	26	2	50	178	24
	52.94	50.84	36.9	56.1	62.2	50.0	39.35	39.13	57.5	53.26	53.67	38.80	22.22	59.52	59.1	26.66
Kararsızım	7	31	7	14	12	5	6	3	22	7	30	2	0	6	29	9
	4.575	13.02	6.30	9.58	12.2	13.8	7.792	4.347	14.3	7.608	12.98	2.985	0.00	7.142	9.63	9.999
Katılmıyorum	3	4	1	3	2	1	1	0	5	1	4	1	0	3	6	1
	1.960	1.680	0.9	2.05	2.04	2.77	1.298	0.00	3.26	1.086	1.731	1.492	0.00	3.571	1.99	1.111
Tamamen katılmıyorum	2	3	1	3	1	0	1	1	2	1	3	1	0	0	4	1
	1.307	1.260	0.9	2.05	1.02	0.0	1.298	1.449	1.30	1.086	1.298	1.492	0.00	0.00	1.32	1.111
Genel Toplam	153	238	111	146	98	36	77	69	153	92	231	67	9	84	301	90
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ortalama										Standart sapma						
4.0										0.8						

Tablo 6 ile Tablo 27 arasındaki tüm tablolara ait ifadeler katılım düzeyleri ortalamaları Tablo 28’de topluca gösterilmektedir. Bu tablodan görüleceği gibi, en düşük katılım 2,0 ortalama düzeyi ile “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için bilimsel araştırmalar yapılır” ifadesi için iken, en yüksek katılım 4,2 ortalama düzeyi ile “Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesi içindir. Tablo 28’den ayrıca IKBY kamu çalışanlarının Irak Cumhuriyeti ile ilgili ifadeler, IKBY hakkındaki ifadeler göre daha düşük düzeyde katıldıkları görülmektedir. Bu durumun tek istisnası, “Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesi (3,8) ile “Genel olarak IBKY kamu idarelerinde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir” ifadesine (2,7) katılım düzeyleridir.

Tablo 28. İfadelere katılım düzeyi ortalamaları

İfadeler	1 Hiç katılmıyorum 5 Tamamen katılıyorum
Halkla ilişkiler kamu yönetimi için önemli ve gerekli bir etkinliktir	3,6
Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir	3,8
Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde kriz iletişimi için gerekli planlama yapılmıştır	2,9
Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde bilgi edinme hakkı yeterince kullanılmaktadır	3,6
Genel olarak Irak Cumhuriyeti'nde iletişim özgürlüğü yeterli düzeyde vardır	2,7
Genel olarak IBKY kamu idarelerinde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir	2,7
Genel olarak IBKY kamu yönetiminde kriz iletişim için gerekli planlar yapılmıştır	3,6
Genel olarak IKBY kamu yönetiminde bilgi edinme hakkı yeterince kullanılmaktadır	3,7
Genel olarak IKBY'nde iletişim yeterli düzeyde özgürlüğü vardır	4,1
Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir	4,2
Çalıştığım kurumdaki yöneticiler halkla ilişkilerin önemini kavramışlardır	3,6
Çalıştığım kurumdaki personel halkla ilişkilerin önemini kavramışlardır	3,4
Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için yeterli kaynak (personel, bütçe vb.) ayrılmaktadır	3,2
Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler etkinlikleri için yıllık planlar yapılır	2,7
Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için gerektiğinde dış şirketlerden profesyonel destek alınır	2,9
Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için bilimsel araştırmalar yapılır	2,0
Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için dış şirketlerden bilimsel araştırma desteği alınır	2,9
Çalıştığım kurumda kriz iletişimi için plan yapılmıştır	3,4
Çalıştığım kurumda bilgi edinme hakkı yeterince sağlanmaktadır	3,6
Çalıştığım kurumda medya ile ilişkiler yeterli düzeydedir	3,9

Irak Cumhuriyeti'nin dış tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum	2,7
IKBY'nin dış tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum	4,0

Soru kağıdı uygulamasında ayrıca “Çalıştığımız kurumun halkla ilişkiler işlevini düşünerek aşağıdakilerin önemini belirtin” başlığı altında “Halkla ilişkilerin öneminin kavranması”; “Yetişmiş ve eğitilmiş uzman personel”; “Yeterli etkinlik bütçesi”; “Üst yöneticilerin desteği” ve “Teknik alt yapı (matbaa, video vb.)” unsurlarının önem derecesi saptanmaya çalışılmıştır. (1) “Hiç önemi yok” ve (5) “Çok önemli” olacak şekilde yapılan değerlendirmelerin ortalama sonuçları Tablo 29’da gösterilmektedir. Bu sonuçlara göre, IKBY kamu çalışanları, kendi çalıştıkları kurumlarındaki uygulamalar göz önünde bulundurulduğunda, en çok “Yeterli etkinlik bütçesi” (4,2) ve “Teknik alt yapı (matbaa, video vb.)” (4,2) konularının önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer konuların önem düzeyleri de oldukça yüksek olarak ifade edilmişlerdir; önem sırasının en altında yer alan “Yetişmiş ve eğitilmiş uzman personel” konusu bile 3,7 ortalama düzeyindedir.

Tablo 29. “Çalıştığımız kurumun halkla ilişkiler işlevini düşünerek aşağıdakilerin önemini belirtin” ifadesindeki unsurlara katılım düzeyi dağılımı

Çalıştığımız kurumun halkla ilişkiler işlevini düşünerek aşağıdakilerin önemini belirtin	1 Hiç önemi yok 5 Çok önemi var
Halkla ilişkilerin öneminin kavranması	4,0
Yetişmiş ve eğitilmiş uzman personel	3,7
Yeterli etkinlik bütçesi	4,2
Üst yöneticilerin desteği	3,9
Teknik alt yapı (matbaa, video vb.)	4,2

Soru kağıdında son olarak IKBY'nin dış tanıtımını düşünerek aşağıdakilerin önemini belirtin” başlığı altında “Uluslararası medya ilişkileri”; “Kamu diplomasisi”; “Lobicilik”; “Uluslararası propaganda”; “Uluslararası kültürel etkinlikler”; “Uluslararası sanat etkinlikleri” “Uluslararası spor etkinlikleri” ve “Uluslararası dini

etkinlikler” unsurlarının önem derecesi saptanmaya çalışılmıştır. (1) “Hiç önemi yok” ve (5) “Çok önemli” olacak şekilde yapılan değerlendirmelerin ortalama sonuçları Tablo 30’da gösterilmektedir. Bu sonuçlara göre, dış tanıtım düşünüldüğünde, İKBY kamu çalışanları tarafından, “Uluslararası spor etkinlikleri” (2,8); “Uluslararası sanat etkinlikleri” (2,6) ve “Uluslararası propaganda” (2,8) unsurları oldukça düşük düzeyde önemsenmektedirler. “Uluslararası medya ilişkileri” (4,2) ve “Kamu diplomasisi” (4,2) unsurları ise üst sırada yer almaktadırlar. “Uluslararası propaganda” unsurunun alt düzeylerde benimsemesini propaganda kelimesinin yaptığı olumsuz çağrışımlarla açıklama mümkündür. Ancak, “Uluslararası spor etkinlikleri” ve “Uluslararası sanat etkinlikleri” unsurlarının düşük düzeyde önemsenmesi; hatta bu unsurların “Uluslararası dini etkinlikler” (3,0) unsurunda da düşük düzeyde gerçekleşmesi ilginçtir. Bu durumu, İKBY’nin mevcut kültürel atmosferiyle açıklamak mümkündür.

Tablo 30. “İKBY’nin dış tanıtımını düşünerek aşağıdakilerin önemini belirtin” ifadesindeki unsurlara katılım düzeyi dağılımı

Çalıştığınız kurumun halkla ilişkiler işlevini düşünerek aşağıdakilerin önemini belirtin	1 Hiç önemi yok 5 Çok önemi var
Uluslararası medya ilişkileri	4,2
Kamu diplomasisi	4,2
Lobicilik	3,1
Uluslararası propaganda	2,8
Uluslararası kültürel etkinlikler	3,7
Uluslararası sanat etkinlikleri	2,6
Uluslararası spor etkinlikleri	2,8
Uluslararası dini etkinlikler	3,0

Böylelikle Üçüncü Bölümde, yukarıdaki bulgular ve analizler çerçevesinde, “İKBY kamu çalışanlarının genel olarak halkla ilişkiler işlev ve uygulamaları hakkındaki algıları nelerdir?” şeklindeki 3. Araştırma Sorusuna ve İKBY kamu

alışanlarının “IKBY’nde halkla ilişkiler işlev ve uygulamaları hakkındaki algıları nelerdir?” şeklindeki 4. Araştırma Sorusuna yanıt verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Çalışmamızın birinci bölümünde, halkla ilişkilerin tanımı, öğeleri ve halkla ilişkilerin temel amaçları açıklanarak, halkla ilişkilerin etkileşim içinde bulunduğu, kamusal iletişim, kamu diplomasisi ile yönetim ve yönetilenler açısından halkla ilişkiler faaliyetleri ele alınmıştır. Bu bölümde halkla ilişkiler alanında özellikle kriz iletişiminde halkla ilişkilerin önemine değinilmiş, bilgi edinme özgürlüğü ve kamu kurumlarında halkla ilişkiler örgütlenmesi konuları ele alınmıştır. Yaptığımız literatür incelemesi bize özetle:

1. Kamu kurumlarında halkla ilişkilerin yaşamsal önemde olduğunu;
2. Devletin vatandaşla ilişkisinin demokratikleşmesine ve daha verimli hale gelmesine katkıda bulunduğunu;
3. Kamu kurumlarında halkla ilişkilerin kurumsallaşmasının o ülkedeki kamu yönetimin gelişmişlik düzeyine bağlı olduğunu

göstermiştir. Bu çerçevede, İKBY’de halkla ilişkiler birimlerinin örgütlenmesi ve işlevlerinin yerine getirilmesi kamu yönetiminin verimli çalışması bakımından yaşamsal önemdedir.

İkinci bölümde, İKBY’nde halkla ilişkilerin tarihsel gelişimi önemi, işleyiş yapısı, kamu yönetimi yapısı, halkla ilişkiler işlevlerinin örgütlenmesi gibi alt başlıklar üzerinden halkla ilişkilerin bölgesel ve yerel uygulama pratikleri incelenmiştir. Bu bölümde temel olarak, konuyla ilgili üst düzey İKBY kamu görevlilerinden halkla ilişkilerle ilgili olan 6 kişiyle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Böylelikle, İkinci Bölümde 1. (İKBY’nde halkla ilişkilerin tarihsel gelişimi nasıl gerçekleşmiştir?) ve 2. (İKBY’nde halkla ilişkiler mevcut durumu ve işlevsel düzeyi nasıldır?) araştırma soruları için yanıtlar verilmeye çalışılmıştır.

Çalışmamızın Üçüncü Bölümünde, IBKY örneğinde kamu kurumlarında çalışanların halkla ilişkiler algıları üzerinden, halkla ilişkiler örgütlenmesi ve işlevleri değerlendirilmiştir. IKBY ve ona bağlı devlet kurumlarının orta ve üst düzeydeki çalışanlarının halkla ilişkiler algısına dair verileri elde etmek amacıyla anket tekniği uygulanmıştır. Söz konusu kamu kurumlarında çalışanların halkla ilişkiler algısını belirleyebilmek için hazırlanan anket çalışması 391 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu saha çalışılmasından elde edilen verilerle Araştırma Sorusu 3 (IKBY kamu çalışanlarının genel olarak halkla ilişkiler işlev ve uygulamaları hakkındaki algıları nelerdir?) ve Araştırma Sorusu 4 (IKBY kamu çalışanlarının IKBY’nde halkla ilişkiler işlev ve uygulamaları hakkındaki algıları nelerdir?) yanıtlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda elde edilen bulgulara göre, IKBY’nin kendi kurumsallaşması henüz tamamlanmadığı için IKBY’de Halkla İlişkiler de henüz tam olarak kurumsallaşamamıştır ve IKBY’de Halkla İlişkilerin yeterince kurumsallaşamamasının nedenleri çoğunlukla IKBY’nin Irak merkezi yönetimiyle olan sorunlu ilişkisinden kaynaklanmaktadır.

İkinci Bölümde yer verdiğimiz görüşmelerden ve Üçüncü Bölümdeki alan araştırması bulgularından ortaya çıkan sonuçları özetle şu maddeler halinde sıralayabiliriz;

1. Alan çalışması, IKBY’de kamu çalışanlarının halkla ilişkiler konusunda farkındalıklarının yüksek olduğunu, ancak, yerine getirilen halkla ilişkiler işlevlerinin IKBY kamu çalışanlarınca yeterli düzeyde görülmediğini göstermiştir. IKBY kamu çalışanları, halkla ilişkiler işlevlerinin yerine getirilmesi sürecinde planlı ve bilimsel bir yaklaşımın eksik olduğunu düşünmektedirler.

2. Çalışma, IKBY kurumlarında halkla ilişkiler alanındaki medya ve halkla ilişkiler departmanlarında sınırlı sayıda halkla ilişkiler ve iletişim uzmanı bulunduğunu ve birimlerin örgütsel açıdan yeterli bir düzeyde olmadığını göstermiştir. Bu nedenle, iletişim, medya ve halkla ilişkiler disiplinlerinde yükseköğretim kurumlarınca eğitim programları geliştirilmeli, medya kuruluşlarında ve halkla ilişkiler birimlerinde çalışmak üzere profesyoneller ve üniversite mezunları yetiştirmeye özen gösterilmelidir.

3. İKBY’de halkla ilişkiler birimlerinde çeşitli organizasyon ve yönetim eksiklikleri görülmektedir. Çeşitli birimler bazı işlevleri yerine getirmekte, ancak bu yeterli olmamaktadır. Özellikle, halkla ilişkiler birimlerinde bilimsel araştırma yapılması konusunda önemli eksiklikler bulunmaktadır. Bu konu, kamu kurumlarında halka ilişkilerin bilimsel verilere dayalı olarak yürütülmesi bakımından önemlidir. Ayrıca, çeşitli işlevlerin dış şirketler tarafından yapılması (outsourcing) konusundaki deneyimler de oldukça sınırlıdır. Halkla ilişkiler birimlerinin tüm etkinlikleri kendi başlarına gerçekleştirebilmeleri beklenmemektedir; bu birimler bazı işlevleri dış kaynaklar kullanarak yürütme disiplin ve kültürüne ihtiyaç duyarlar. Bu konuda da bazı ilerlemelerin sağlanması gerekecektir.

4. Çalışma İKBY’de kurumların halkla ilişkiler birimleri için farklı yönetim seviyelerinin bulunduğunu göstermiştir. Bu noktada, halkla ilişkilerin etkinliğini artırmak için halkla ilişkiler birimlerinin yönetsel seviyesi yükseltilmeli ve üst yönetimle doğrudan bağlantılı olmalıdır. Bu konuda yasal düzenlemeler gerekmektedir.

5. İKBY hükümet kurumlarının halkla ilişkileri verimli kullanabilme konusunda edinmiş olduğu yetenekler sınırlıdır. Bunun bir nedeni, bölgesel yönetimin tarihsel koşullarından ve Irak merkezi yönetimiyle olan sorunlu ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Bu sorunların uzun vadede düzelebileceği umulmaktadır.

6. Çalışma, İKBY’de halkla ilişkiler etkinliklerinin ve işlevlerinin halkla ilişkiler adı altında kurulmayan diğer bölümler ya da birimler tarafından yerine getirildiğini göstermiştir. Bu nedenle, halkla ilişkiler birimlerinin işlevsel açıdan reorganizasyonu konusu önemli bir gündem maddesidir.

7. İKBY kurumlarında idari liderlik dersleri ve seminer eğitimlerinin yoğunlaştırılması üzerinde çalışmak, halkla ilişkilerin önemini ve bunun olumlu rolünü göstermek açısından ve üst yönetim tarafından verilmesi gereken prestij ve desteğin verilmesine katkı sağlayabilecektir.

8. Halkla ilişkiler sisteminin iyileştirilmesinin devlet kurumlarının kriz iletişimini olumlu şekilde düzelterek ve kolaylaştıracağı görülmektedir. Ayrıca bu

iyileştirme, bilgi edinme hakkı kullanımının ve kamu diplomasisi çabalarının da daha iyi seviyelere gelmesini sağlayacaktır.

Tez çalışmamızın çeşitli eksikleri ve sınırlıkları bulunduğu açıktır. Bu eksikliklerin ve sınırlıkların yeni araştırmalarla giderilebileceğini umuyoruz. Bu bağlamda, söz konusu eksiklikleri ve sınırlıkları, yeni araştırma önerilerine ışık tutabilmek amacıyla şöyle sıralayabiliriz:

1. Çalışmamızda, sadece güncel veriler ele alınmıştır. Bu nedenle çalışmamız 2017 yılına ait salt bir kesit çalışması olarak değerlendirilebilir. Tarihsel değerlendirmeler görüşülen 6 kişinin sağladığı veriler ve kısıtlı bir literatür taramasıyla sınırlıdır. Bu eksiklik, görüşülecek kişilere kıdemli kamu yöneticilerinin ve siyasi kişilerin katılmasıyla bir tür sözlü tarih şeklindeki bir çalışmayla giderilebilir.

2. Çalışmamızda kamu çalışanlarından onları çeşitli algı ve kanaatlerini öğrenmeye yönelik olarak anket tekniğiyle veri toplanmıştır. Bu tekniğin yetersiz yanları bilinmektedir. Bu açıdan, bir fokus grubu çalışması ve/veya daha az kişiyle yapılacak derinlemesine görüşmeler, araştırılan olgular için daha kapsamlı ve nitelikli veri elde edilmesine imkan tanıyabilecektir.

3. Tezin saha çalışması bir kesit çalışmasıdır ve IKBY'deki halkla ilişkilerin güncel durumuna ışık tutmayı amaçlamaktadır. Bu tür alan araştırmalarının belirli aralıklar tekrarlanması, konunun boylamsal (longitudinal) bir kapsamda tarihsel gelişimlerin izlenmesine imkan verecektir.

4. Halkla ilişkiler metinlerinin, broşürlerinin ve video vb. görsel malzemelerinin incelenmesi de konunun açıklanmasına farklı boyutlar getirebilecektir. Bu bağlamda, IKBY halkla ilişkiler birimlerince üretilen çeşitli metinlerin ve görsel malzemenin içerik analizi, söylem analizi ya da göstergebilimsel analiz gibi yöntemlerle incelenmesi yararlı olacaktır.

Bu tez çalışması, yukarıda sıraladığımız eksik ve sınırlı yönlerine rağmen, IKBY'deki halkla ilişkiler konusundaki oldukça kısıtlı literatüre mütevazı bir katkı sağlayabilecektir. Ayrıca, bu tez çalışmamızın, IKBY'nde halkla ilişkilerin önemine ve rolüne dikkat çekerek kamu kurumlarının halkla ilişkiler işlevlerinin

iyileştirilmesine ve siyasi otoritelerin bu yönde alacağı kararlara katkı sunacağını da umuyoruz.

KAYNAKLAR LİSTESİ:

Kitaplar:

AL FAYAZ, Jamal. (2004). **Tajrubatina: Qisat Bina' Al Tajruba Al nuzih fi Kurdistan al Iraq**, Baghdad: Dar Al Hiwar.

ASNA, Alâeddin (1998). **Public Relations: Temel Bilgiler**, İstanbul: Der Yayınları.

BARRY, Amanda (2003). **Halkla İlişkilerin Gücü**, Çev: Aysin Önen Steidle, Ankara: Elips Yayınları.

BIBER, Ayhan (2003). **Halkla İlişkilerde Temel Kavramlar**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

BUDAK, Gönül ve Budak, Gülay (1995) **Halkla İlişkiler** (Davranışsal Bir Yaklaşım), İstanbul: Beta Basım Yayınları.

COOMBS, W. Timothy ve Holladay, Sherry J. (2010). **PR Strategy and Application**, United Kingdom: Wiley Blackwell.

ÇAMDERELİ, Mete (2000). **Ana Çizgileriyle Halkla İlişkiler**, Konya: Çizgi Kitabevi.

ERDOĞAN, İrfan ve Alemdar, Korkmaz. (2005). **Öteki Kuram**, Ankara: Erk Yayınları.

ERTEKİN, Yücel (2000). **Halkla İlişkiler**, Ankara: Yargı Yayınevi.

ERYILMAZ, Bilal (1999). **Kamu Yönetimi**, İstanbul: Erkam Matbaacılık.

GENÇ, Turan. (1999). **Kamu Yönetimi**, Ankara: Başkent Matbaacılık.

GRUNIG, James E. ve Hunt, Todd (1984). **Managing Public Relations**, Belmont: Wadsworth/Thomson Learning.

GRUNIG, J.E. (1992). “**Communication, Public Relations, and Effective Organizations: An Overview of the Book**”, Excellence in Public Relations and Communication Management, (Ed. James E. Grunig), Lawrence Erlbaum, US.

İŞÇİ, Metin (2002). **Halkla İlişkiler**, İstanbul: Der Yayınları.

HABERMAS, Jürgen (2002). **Kamusalın Yapısal Dönüşümü**, Çev. T.Bora ve M. Sancar, İstanbul: İletişim Yay.

HADID, Muhammed. (2006). **Sira’ min ajl al dimuqratia fi al Iraq**, Cairo: Al Saqi.

HIZ, Yüksel ve Yılmaz, Zekeriya (2004). **Açıklamalı – Notlu – Gerekeçeli Bilgi Edinme ve Dilekçe Hakkı (İlgili Mevzuat)**, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

JAWAD, S. N. (1990). **Al- Iraq wa-al-mas’ala al-kurdiyya**, London: Dar al-Lam.

JAWHAR, Muhammad Naji (1989). **Ajhizat Al Elaqaat al Aama fi al Iraq: al ahdaf wa al wazaef**, Baghdad: Dar al Rashid.

KAPANİ. Münci (2002). **Politika Bilimine Giriş**. 14. Basım, Ankara: Bilgi Yayınevi.

KIŞLALI, A. Taner (2007). **Siyaset Bilimi**. 12. Baskı Ankara: İmge Kitabevi.

KAZANCI, Metin (1980). **Halkla İlişkiler**, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

KAZANCI, Metin (1996). **Kamuda ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler**, Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.

MANHEIMB, Jarol. (1993). **Strategic Public Diplomacy and American Foreign Policy**, New York: Oxford University Press.

MIHÇIOĞLU, Cemal (1970). “Halkla İlişkiler Nedir?”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, Sayı 1, cilt 3. ss:91-108 Siyasal Bilgiler Fakültesi Basım ve Yayın Yüksek Okulu Yayınları, ss:7-12.

OZANKAYA, Özer (1995). **Temel Toplum Bilim Terimleri Sözlüğü**, İstanbul: Cem Yayınevi.

ÖZTEKİN, Ali (2002a). **Yönetim Bilimi**, Ankara: Siyasal Kitabevi.

PELTEKOĞLU, F. Balta (2007). **Halkla İlişkiler Nedir?**. 5. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.

PIERSON, Christopher (2000). **Modern Devlet**, çev: Dilek Hattatoğlu, İstanbul: Chiviyazıları Yayınevi.

PRATKANIS, Anthony. ve Aronson, Elliot (2008). **Propaganda Çağı**. Çev. Nagihan Haliloğlu, İstanbul: Paradigma Yayınları.

ROMANO, David and Mehmet Gurses (2014). **Conflict, Democratization, and the Kurds in the Middle East: Turkey, Iran, Iraq, and Syria**, New York: Palgrave Macmillan.

SABUNCUOĞLU, Zeyyat (1998). **İşletmelerde Halkla İlişkiler**, Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

SANCAR, G. Aslı, (2012). **Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler**, İstanbul: Beta Yayınları.

TAŞAR, Mustafa (2001). **Türkiye'nin Düşünce Gündemi**, Ankara: Piramit Yayınları.

VURAL AKINCI Z. Beril. (2016). **Kurum Kültürü**. 6. Basım. İstanbul: İletişim Yayınları.

WOOD, Emma (2006b). "**Kurumsal Kimlik**", **Halkla İlişkilerin Elkitabı**, Der: Alison Theaker, Çev: Murat Yaz, İstanbul: MediaCat Kitapları.

YALÇINDAĞ, Selçuk (1996). **Belediyelerimiz ve Halkla İlişkileri**. Ankara: TODAİE Yayınları.

YATKIN, Ahmet (2003). **Halkla İlişkiler ve İletişim**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Makaleler:

AKYILDIZ, Fulya (2004). “Bilgi Toplumu Yönetim Anlayışı”nın Geçekleşebilmesi İçin Zorunlu Bir Hak: Bilgi Edinme Hakkı”, 3. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi (25-26 Kasım 2004), Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Yayınları, ss:445-455.

AHMED, Sami Shahab (1997). Al Elaqaat al Aama fi al Iraq, Baghdad: Ministry of Planning.

AL SHIKHLI, Abdulrazzaq (2001). Al Elaqaat al Aama, Baghdad: Ministry of Higher Education.

AL RAWI, Khalid Habib (2002). Dirasa an al Marakiz al Elamia fi al Iraq, Baghdad: Ministry of Higher Education.

BARTU, Peter (2010). “Wrestling With the Integrity of A Nation: The Disputed Internal Boundaries in Iraq”, **International Affairs**, Vol 86, Issue 6, pp1329–1343.

SIGNITZER Benno ve COOMBS Timothy (1992). “Public Relations and Public Diplomacy: Conceptual Convergences”, **Public Relations Review**, Vol: 18/ 17.

BİLGİN, H.Nihat (1995). “Kamu Yönetimi ve Demokrasi Eğitimi”, Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyum Bildirileri (Birinci Cilt), Ankara: TODAİE Yayınları, ss:159-70.

BURAN, Hasan (1995) “Yönetim Yurttaş İlişkileri ve Katılımlı Yönetim”, Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildirileri Kitapçığı, Ankara: TODAİE Yayını, cilt 1.

ÇAKMAK, A. Ferda ve Kilci, Sacide. (2011). Kamu Yönetiminde Halkla İlişkilerin Yeri ve Önemi. **Kamu-İş**; cilt:11, s:4.

DEMİR, Deniz ve Çalışkan, Behlül (2013). Sızıntı Gazeteciliği ve Redhack Örneği, İzmir: Cultural Studies Symposium, 8-10 Mayıs 2013.

- EKEN, Musa (2005). "Gizlilik Geleneğinden Şeffaf Yönetime Doğru", **Amme İdaresi Dergisi**, cilt.38, Sayı.1, ss:113-130.
- EKEN, Musa (1998b). "Kamu Yönetimi ve Bilgi Edinme Hakkı", **Yeni Türkiye Dergisi** (İnsan Hakları Özel Sayısı II), Yıl.4, sayı.22, ss:1213-1216.
- EKŞİ, Oktay (2004). "Anayasa ve İnsan Hakları Bağlamında Bilgi Edinme Kanunu", Bilgi Edinme Hakkı Paneli (5 Mayıs 2004), Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları.
- ERTEKİN, Yücel (1995). "Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Sorunu", **Çağdaş Yerel Yönetimler**, cilt.4, sayı.5, ss:3-11,
- JAWAD, S.N. (2008). "The Kurdish question in Iraq: historical background and future settlement", *Contemporary Arab Affairs*, vol: 1:1, ss: 25-41.
- İYİMAYA, Ahmet (2003). "Bilgi Edinme ve Verilere Ulaşma Özgürlüğü", **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl.61, Sayı.2003/1, ss:41-47.
- HUTTON, J.G. (1999). "The definition, Dimensions and Domain of Public Relations", **Public Relations Review**, Vol.25, No.2 Summer.
- GÜNEŞ, A. (2009). "Kamu Kurum Ve Kuruluşlarında Halkla İlişkiler Kavramının Tanımı Yeri Ve Önemi Üzerine Bir Yaklaşım" **Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Dergisi**, cilt 10, sayı 1, ss:71-79
- KARATEPE, Selma (1995). "Türkiye'de Yönetim Yurttas İlişkisi ve Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar", *Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyumu Bildirileri*, Ankara : TODAİE Yayını, cilt 1.
- KAZANCI, Metin (1999). "Avrupa Parlamentolarında Halkla İlişkiler", **Amme İdaresi Dergisi**, cilt.32, sayı.3, ss:85-94.
- LOGAN, Darren L. (2009). "Thoughts on Iraqi Kurdistan: Present Realities, Future Hope", **Iran & the Caucasus**, Vol. 13, No. 1, pp: 161-186.

METİN, Hatice ve Altunok, Mustafa (2002). Karşılaştırmalı Bir Yaklaşımla Kamu Yönetimi ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler, **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** (3), ss: 79-99.

OTTOSEN, Rune, (2012). "Wikileaks: Ethical Minefield Or a Democratic Revolution in Journalism? A Case Study of the Impact of Afghanistan Coverage in the Norwegian Daily, Aftenposten" **Journalism Studies**, Vol. 13, No: 56.

ÖZTEKİN, Ali (2002b). "Katılımcı Kamu Yönetimi", **İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, cilt.26, ss:129- 143.

ÖZKARA, Belkıs (1999). "Kamu Örgütlerinde Halkla İlişkiler Yoluyla Hizmet Kalitesinin Geliştirilmesi", **Amme İdaresi Dergisi**, 32(3). ss: 95-113.

REICH Z., M. Bentman ve O. Jackman. (2011) A Crisis Communication Guide for Public Relations, **Studies in Humanities**, Vol 152, ss: 1-59.

UYSAL, Sezer Birkan (1995). "Halkla İlişkiler: Katılımdan Tanıtıma", Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyum Bildirileri (Birinci Cilt), Ankara: TODAİE Yayınları, ss:149-158.

UYSAL, Sezer Birkan (1996). "Yerel Yönetimler ve Halkla İlişkiler", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, cilt 5, sayı 6, Kasım 1996, ss:59-67.

TORTOP, Nuri (2004). "İletişim ve Bilgi Edinme Hakkının Önemi", **Amme İdaresi Dergisi**, cilt.37, sayı.1, ss:29-44.

TORTOP, Nuri (2001). "Halkla İlişkilerin Gelişmesi ve Uyumlanması Gereken Temel İlkeleri", **Amme İdaresi Dergisi**, cilt.34, sayı.2, ss:69-77.

YALÇINDAĞ, Selçuk (1986). Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler, **Amme İdaresi Dergisi**, cilt: 19, sayı: 1, ss: 131-156.

YALÇINDAĞ, Selçuk (1987). Kamu Sektöründe Halkla İlişkiler Uygulamaları ve Sorunlarının Genel Görünümü. Halkla İlişkiler Sempozyumu, 20-21 Nisan 1987, Ankara:TODAİE Yayınları.

YAŞAMIŞ, Firuz Demir (2004). “Anayasa ve İnsan Hakları Bağlamında Bilgi Edinme Kanunu”, Bilgi Edinme Hakkı Paneli (5 Mayıs 2004), Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, ss:21-76.

YILDIZ, Gültekin (1995). “Kamu Yönetiminde Müşteri Tatmininin Ölçümü”, Kamu Yönetimi Disiplini Sempozyum Bildirileri (İkinci Cilt), Ankara: TODAİE Yayınları, ss:77-87.

Tezler:

ADALI, Nermin (2004). ”Bilgi Edinme Hakkı”, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ARKLAN, Ümit, 2008. Halkla İlişkiler Açısından Bilgi Edinme Hakkının Kullanımı: Türk Kamu Yönetimindeki Sorunlar ve Çözümüne Yönelik Bir Model Önerisi Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.

KARAMAN, Özlem (2006). Türkiye’de Devlet-Vatandaş İletişiminde Kamu Kurumlarınca Yürütülen Halkla İlişkiler Faaliyetlerinin Rolü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi.

SAID, L.M.S. (2005). Public Relations in Iraqi Kurdistan’s Council of Ministers, Master Thesis, University of Baghdad.

SANEAR, G. Asli. (2012). Uluslararası Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi: Türkiye İçin Bir Model Önerisi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Halkla İlişkiler Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul

SEZGIN, Murat (2007). Türkiye’deki Belediyelerde Halkla İlişkiler Faaliyetleri ve Bir Model Önerisi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya.

İnternet Kaynakları:

Aljwary, Fathi (2016). Al Elaqaat al Kharijia fi al Dwal al Fidralia.

http://www.tqmag.net/body.asp?field=news_arabic&id=822&page_namper=p3

(Erişim: 5 Haziran 2016).

A Workshop for Rescuing Iraği Kurdistan's Economic Crisis,

http://www.pukmedia.com/KS_Direje.aspx?Jimare=75075 (Erişim: 16 şubat 2016).

A Brief History of Kurdistan Region Government.

<http://cabinet.gov.krd/p/page.aspx?l=13&s=030000&r=331&p=242&t=0&h=1>

The Edward Murrow Center of Public Diplomacy. What is Public Diplomacy?.

<http://fletcher.tufts.edu/murrow/public-diplomacy> (Erişim: 30 Mayıs 2010).

Bir Sızıntı Gazeteciliği Örneği: Karakutu <https://medium.com/turkce/bir-s-z-nt-gazetecili-i-projesi-karakutu-faae66c24e9a> (Erişim: 25 Haziran 2015).

Casey, Leo. Questioning Halabja. Dissent Magazine

<https://www.dissentmagazine.org/article/questioning-halabja> (Erişim: 1 Temmuz 2003).

Iraq Business News: Kurdistan's New Freedom of Information Law

Toothless.<http://www.iraq-businessnews.com/2014/05/26/kurdistans-new-freedom-of-information-law-toothless> (Erişim: 25 Nisan 2014).

Ottoway, Marina. Mission Impossible. <http://foreignpolicy.com/2014/03/04/mission-impossible/> (Erişim: 4 Mart 2016).

On Kurdistan Region's Presidency

<http://www.presidency.krd/arabic/pdisplay.aspx?sm=nmPFmqeV29s=> (Erişim: Nisan 2014).

Poiliti, Daniel . The Kurds. http://www.slate.com/authors.daniel_politi.html (Erişim: 7 Mart 2016).

Kişisel Görüşmeler:

IKBY Süleymaniye Medya ve Halkla İlişkiler Şube Müdürü Stran Abdullah ile kişisel görüşme, Aralık 12, 2015

Enbar Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Mehmet Nazfil ile kişisel görüşme, 5 Temmuz, 2016

IKBY İran Temsilcisi Nazım Ömer Dabagh, ile kişisel görüşme, Mart 10, 2016

IKBY Hükümeti Polonya Temsilcisi Ziyad Rauf ile kişisel görüşme, Nisan 3, 2016

IKBY Rusya Temsilcisi Dr. Aso Jangi Burhan ile kişisel görüşme, Nisan 15, 2016

IKBY Hükümeti Medya Bölümü Sorumlusu Ahmet Osman ile kişisel görüşme, Mart 5, 2016

Yasal Belgeler:

Irak Cumhuriyeti Anayasası (2005)

IKBY Taslak Anayasası (2009)

IKBY İller Kanunu (2009)

IKBY Bilgi Erişim Hakkı Kanunu (2013)

EK - 1 : İKBY Kamu Kurumlarında Çalışanların Halkla İlişkiler Algısı Anketi

İKBY Kamu Çalışanlarının Halkla İlişkiler Algısı

Bu araştırma, "KUZEY İRAK KAMU YÖNETİMİNDE HALKLA İLİŞKİLER: KAMU KURUMU ÇALIŞANLARININ ALGILARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için İKBY bürokrasisinde çalışanların halkla ilişkiler etkinliklerine yönelik algılarını ölçmek üzere gerçekleştirilmektedir. Elde edilen bulgular başka bir amaç için kullanılmayacaktır; lütfen anket üzerine adınızı yazmayın ve kimliğinizi belirten herhangi bir işaret koymayın. Ayrıntılı bilgi için dia.fadhil@gmail.com

Kişinin Çalıştığı Kurum ve Görevi

İKBY Bürokrasisinde kendinizi hangi düzeyde tanımlarsınız?		
Alt düzey	Orta Düzey	Üst Düzey

Yaşı:				
Cinsiyeti:	Erkek	Kadın		
Eğitim Durumu:				
İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisans Üstü
Çalıştığı Kurumdaki Kıdemi (Yıl olarak)				
Kamudaki Toplam Kıdemi (Yıl olarak)				

Aşağıdaki ifadelere katılma düzeyinizi belirtiniz:

Halkla ilişkiler kamu yönetimi için önemli ve gerekli bir etkinliktir.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde halkla ilişkiler yeterli düzeyde

gerçekleştirilmektedir.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde kriz iletişimi için gerekli planlama yapılmıştır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Genel olarak Irak Cumhuriyeti kamu yönetiminde bilgi edinme hakkı yeterince kullandırılmaktadır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Genel olarak Irak Cumhuriyeti'nde iletişim özgürlüğü yeterli düzeyde vardır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Genel olarak IKBY kamu idarelerinde halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Genel olarak IKBY kamu yönetiminde kriz iletişim için gerekli planlar yapılmıştır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Genel olarak IKBY'de bilgi edinme hakkı yeterince kullandırılmaktadır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Genel olarak IKBY'nde yeterli düzeyde iletişim özgürlüğü vardır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığım kurumdaki yöneticiler halkla ilişkilerin önemini kavramışlardır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığım kurumdaki personel halkla ilişkilerin önemini kavramışlardır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için yeterli kaynak (personel, bütçe vb.) ayrılmaktadır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler etkinlikleri için yıllık planlar yapılır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için gerektiğinde dış şirketlerden profesyonel destek alınır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için bilimsel araştırmalar yapılır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığım kurumda halkla ilişkiler için dış şirketlerden bilimsel araştırma desteği alınır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığım kurumda kriz iletişimi için plan yapılmıştır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığım kurumda bilgi edinme hakkı yeterince sağlanmaktadır.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığım kurumda medya ile ilişkiler yeterli düzeydedir.				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

Çalıştığınız kurumun halkla ilişkiler işlevini düşünerek aşağıdakilerin önemini belirtin	Hiç önemi yok	Az önemi var	Ne önemli ne önemsiz	Önemi var	Çok önemli
Halkla ilişkilerin öneminin kavranması					
Yetişmiş ve eğitilmiş uzman personel					
Yeterli etkinlik bütçesi					
Üst yöneticilerin desteği					
Teknik alt yapı (matbaa, video vb.)					

Irak Cumhuriyetinin dış tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

IKBY'nin dış tanıtımının yeterince yapıldığını düşünüyorum				
Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum

IKBY'nin dış tanıtımını düşünerek aşağıdakilerin önemini belirtin	Hiç önemi yok	Az önemi var	Ne önemli ne önemsiz	Önemi var	Çok önemli
Uluslararası medya ilişkileri					
Kamu diplomasisi					
Lobicilik					
Uluslararası propaganda					
Uluslararası kültürel etkinlikler					
Uluslararası sanat etkinlikleri					
Uluslararası spor etkinlikleri					
Uluslararası dini etkinlikler					